Kecskeméti közéleti lap
Kéztér
Fókuszban!
Ára: 28 Ft
II. évfolyam 8. szám 1999. augusztus

AH, HOL VAGY MAGYAROK TÜNDÖKLŐ CSILLAGA? KI VOLTÁL VALAHA ORSZÁGUNK ISTÁPJA. Hol vagy István király? Téged magyar kíván.

Gyászos öltözetben, teelőtted sírván.

Tavaszy Noémi metszete

MINDEN IDŐK LEGHÍRÖSEBB HETE

Még nem késő megnézni a városszerte kiragasztott plakátokat, amelyekről tájékozódhat az augusztus 17-22-ig tartó hét eseményeiről a kecskeméti polgár. Kezdődik a 65 éve útjára indított Hirös Hét idei rendezvénysorozata, amely immár fesztiválként is kínálja magát a város vendégeinek, lakóinak. Ezúttal azonban a Kettesfogathajtó Világbajnokságnak is otthont ad a város: szerdától vasárnapig 22 nemzet 72 fogata versenyez a díjakért. S ha van még sikersportág hazánkban, akkor a fogathajtás azok közé tartozik, úgyhogy "hajrá magyarok!". Kecskemét is felkötötte a felkötnivalót, s ha az idő kegyeskedik pártfogásába venni a hirös várost, hát lesz itt akkora fesztivál, amelyet csak a következő évezredben überolhatunk!

Kezdjük a Hirös Hét programjával. Kedden 10 órakor a lovashuszárok bevonulásával kezdődik a főtéri program, a Kecskemét Táncegyüttes legényese és verbunkja előzi meg az ünnepélyes megnyitót. A délelőtt folyamán a Kecskemét Táncegyüttes, a Csík Zenekar és az Univer Tánczos Péter citera- és népdalköre szórakoztatja a közönséget. Este a Képzelt riport popmusicalt mutatja be szabadtéri előadásban a Mandala Dalszínház. Szerdán 17 órától fúvószene, 19 órától a Benkó Dixiland Band. Csütörtökön 19 órától a Favágók (Vágó István és társai), hangszerfesztivál, 21 órakor a "Nekem lámpást adott kezembe az úr Pesten" c. film vetítése.

Péntek: Szent István ünnepe a főtéren délelőtt tíz órától. Délután 2 órakor sakkverseny, 4 órakor bábelőadás, 7 órától táncbemutató 9 óráig, hogy még minden érdeklődő kiérjen a Szabadidő Központba a tíz órakor kezdődő tűzijátékra. Szombat az ír zene és tánc napja (kezdés 19 óra 30 perckor) majd a Szerelmes Shakespeare című amerikai film vetítése. Vasárnap délelőtt 10 órától a főtéren "falu a városban" gyermekeknek, családoknak, külföldieknek, magyaroknak mindennemű ügyességi próbák, játékok. A Republic együttes koncertje (támogatja a Westel) az esti mise után.

Az Erdei Ferenc Művelődési Központban: kertészeti és élelmiszeripari bemutató (egész héten.) A Tudomány és Technika Házában 18-án 9 óra 30 perckor kezdődik a Vidékfejlesztés 99 szakmai konferencia, neves előadókkal. A Városháza dísztermében 18-án 10 órától Alföld Fórum. Az Ifjúsági Otthonban virágkötészeti bemutató (egész héten), a Cifrapalotában Galánta és Hyvinkää (szlovák és finn testvérvárosunk bemutatkozása, egész héten), a Bozsó Gyűjteményben a Kecskeméti művésztelep második korszaka című kiállítás nyílik 17-én, 18 órakor. A megyei önkormányzat aulájában bélyegkiállítás.

Az V. Alföldi Szőlő-Bor Konferencia megnyitója augusztus 19-én délelőtt fél 10-kor a Tudomány és Technika Házában. A alföldi borvidék jövőjével foglalkozó tanácskozáson minden érdeklődő ingyen részt vehet. A tanácskozás a borverseny díjainak kiosztásával ér véget.

Mindemellett a főtéren "borutca", sörsátrak, a Domus parkolójában "fesztiválsátor". A rendezők csupán a fogathajtó vébére 150 ezer érdeklődőt várnak. Nem "hősködés" tehát azt mondani, minden idők leghirösebb hete kezdődött meg. Találkozzunk a helyszíneken!

Akadály, verseny előtt. A kettesfogathajtó VB. versenyei csütörtökön és pénteken a Székt6i Stadionban zajlanak. Szombaton a Szabadidő Központban tartják meg a maratonhajtást. A felvétel a pályának azt a részét mutatja be, ahol a fogatok a strand vizét is "megkóstolják".

VENDÉGEINK:

Coventry (Anglia): Cllr Mrs Joan Wright polgármester asszony, MR. R Wright képviselő, Mr. Robert Worrall nemzetközi referens, Ms Rae Hoole ügyvezető, Mr. Ajay Desai kamarai képviselő

Beregszász (Ukrajna): Dzsupán József polgármester, Dzsupán Anita, Dobronyi Gizella osztályvezető, Orosz Géza osztályvezető

Dornbirn (Ausztria): Frau Andrea Kaufmann tanácsnok, Frau Marie Louise Hinteraurer tanácsnok, Herr Guntram Maser képviselő, Herr Bruno Amann képviselő

Hyvinkää (Finnország): Tauno Kirves polgármester, Mauri Tuominen képviselő, Antti Rantalainen képviselő

Galánta (Szlovákia): Záreczky János polgármester, Kolek János képviselő, Knapp László képviselő, Vavrik Tivadar képviselő

Marosvásárhely (Románia): Orbán Dezső alpolgármester, Moldovan Nicolae képviselő, Velicsek Éva pénzügyi o. vez.

Török delegáció: Bayram Bayaözlü polgármester, Hayrettin Altunok területi elöljáró, Szokolai Ibolya tolmács

Nemzetközi Kodály Szeminárium

A kedves vendéget, Kodály Zoltánnét Erdei Péter, a Kodály Intézet igazgatója virággal köszönti a Kodály Szeminárium megnyitóján.

Az Újkollégium, vagy a Kodály Intézet előtt sétálva ezen a nyáron is a kiszüremlő zenét hallgathatták a járókelők: kórusok tartottak próbát, mások zeneműveket gyakoroltak, esténként hangversenyre gyűlt a közönség. A világ minden tájáról ideseregleltek művészek, zenepedagógusok, ülést tartott a a Nemzetközi Kodály Társaság, a zenei világ szíve itt dobogott, Kecskeméten. Tisztelt és szeretve fogadott vendégként eljött Kodály Zoltánné, akivel lapunk munkatársa interjút készített. Az írást és a képes beszámolót a 8-9. oldalon találják.

Pályázat önfoglalkoztatásra

Júliusban - az országos és a megyei folyamatokhoz hasonlóan - Kecskeméten is növekedett a munkanélküliség. Míg júniusban 5318-an szerepeltek a munkaügyi központ nyilvántartásában, az év hetedik hónapjában már 5597-en, közülük 341 a pályakezdő. A munkanélküliségi ráta 8,8% volt, 0,4%-kal magasabb, mint júniusban. Összehasonlításképpen: az országos átlag ugyanerre az időszakra 9,5%. A regisztrált munkanélküliek közül 1990 fő részesült jövedelempótló támogatásban, 2131-en pedig munkanélküli járadékot kaptak. A havi átlagos ellátás bruttó összege júliusban 21 993 forint volt. A hónap végén 739 betöltetlen álláshelyet tartottak nyilván a kecskeméti munkaügyi kirendeltségen.

Szeptember 15-ig lehet még pályázatot benyújtani a Bács-Kiskun Megyei Munkaügyi Központhoz munkahelyteremtő beruházás valamint az önfoglalkoztatás támogatására. A munkahelyteremtő beruházás támogatása egyszeri, kamatmentes, visszatérítendő tőkejuttatás, amit öt év alatt kell visszafizetni. Az egy munkahelyre adható maximális támogatás 1 millió forint. A támogatottnak 125 százalék fedezetet kell biztosítania a munkaügyi központ javára. A pályázati feltételek szerint a megemelt létszám foglalkoztatását öt évig fenn kell tartani.

Az önfoglalkoztatás támogatására az a legalább három hónapja folyamatosan regisztrált vagy vállalkozóvá válási támogatásban részesülő munkanélküli pályázhat, aki vállalja, hogy - munkaviszonyon kívüli tevékenységgel- gondoskodik önmaga foglalkoztatásáról. A vállalkozás megkezdéséhez rendelkezik saját forrással, a hitel visszafizetéséhez pedig fedezettel. A támogatás mértéke 500000 forint kamatmentes kölcsön, amit egy év türelmi idő után, öt év alatt kell visszafizetni.

Bács-Kiskun megyében 1999-ben összesen 200 millió forint állt rendelkezésre a munkahelyteremtés támogatásra: 130 a munkahelyteremtő beruházásokra, 70 millió pedig az önfoglalkoztatásra. Az összeg már megcsappant, hiszen eddig két pályázati forduló zajlott le sikeresen. A második fordulóban Kecskeméten beruházásra három pályázó nyert el összesen 6 millió forint támogatást. Ezzel hat új munkahely jöhet létre. Az önfoglalkoztatás támogatására a megyében 57-en pályáztak sikerrel a második fordulóban, közülük húszan kecskemétiek.

Kecskemétiek a Pepsi Szigeten

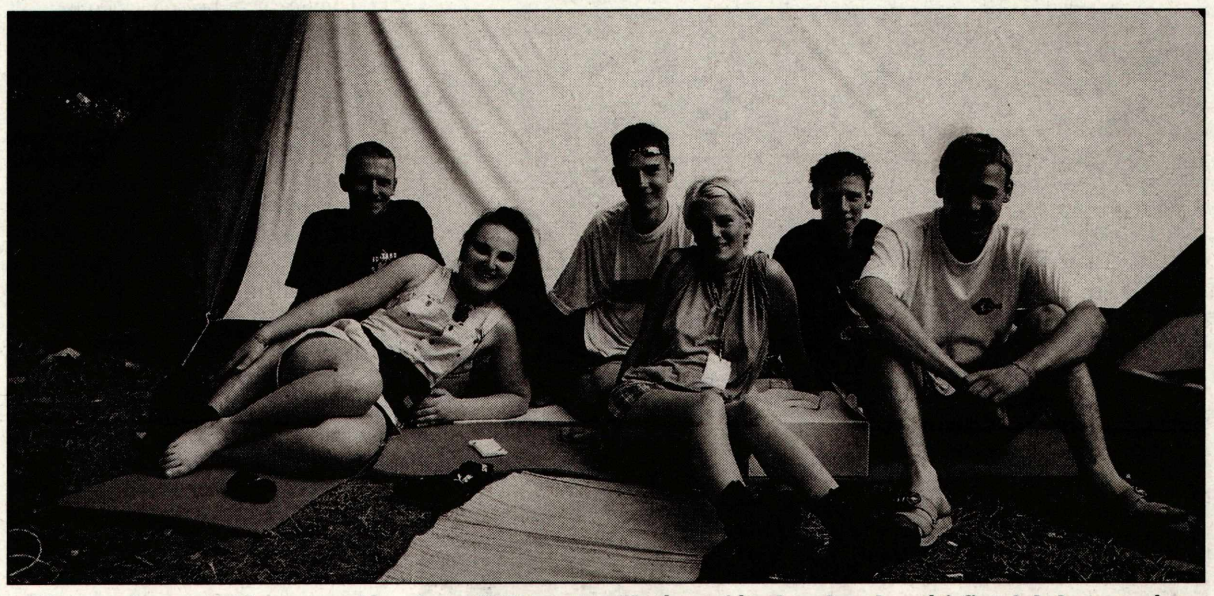

Háromszázezer testben vagy lélekben fiatal fordult meg a Pepsi Szigeten az idei fesztiválon. Köztük kecskemétiek is szép számmal. Lapunk külön tudósítója, Brúszel Ágnes baráti társaságban töltötte ott születésnapját, de rendíthetetlenül dolgozott is. Első írásában a hirös város Venus zenekarát mutatja be, akik felléptek a szigeti rendezvényen. Később beszámol arról is, hogy a kecskeméti fiatalok hogyan érezték magukat a monstre programon, mit láttak, mit hallottak, és hogyan értékelik az ilyen rendezvényeket.

Cikkünk a 10. oldalon

KÉT KÉP - EGY HÍR

Multik jönnek, bevásárlóközpontok épülnek szinte számolatlanul - Kecskeméten is. A város lakói úgy tűnik, mégis szívesen járnak az Izsáki úti Szil-coop bevásárlóközpontba, amely most újabb, jelentős bővítést valósított meg. Maradt, aminek indult: tisztán kecskeméti magánvállalkozás, a három (képünkön is látható) Szilvási testvér tulajdona. További üzleti sikereket, még több kitartó vásárlót kívánunk!

A Máltai Szeretetszolgálat kecskeméti csoportjának meghívására a Marosvásárhelyhez tartozó Koronka községből tíz óvodást és óvónőt, tanítót és szülőt láttak vendégül egy hétre a napokban. Rigóné Kiss Éva és munkatársai felejthetetlen napokat szereztek gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. Egyik este dr. Bácskai Ferenc önkormányzati képviselő és családja vendégei voltak, Farkas László érseki helynök társaságában. Várják egy Kecskemét környéki hasonló település kapcsolatfelvételi szándékát!

A kecskeméti baptista gyülekezet évek óta, nyaranként a Széchenyiváros szélén felállítja sátortemplomát. Egy hétig állandó programokat szerveztek a gyermekeknek, volt filmvetítés és természetesen hitbéli, lelki programok, melyek sok új érdeklődőt is vonzottak.

Kósa Ferenc magántörténelme

II. rész

Elhangzott a filmrendező kecskeméti fórumán a Szórakaténusz Játékmúzeumban.

A magyar szellemi élet igazi értékeit viszonylagosan mentesíteni kellene a piac parancsuralma alól. Először is szabaddá kell tennünk. Ez ügyben a parlament tehet és tett is valamit. Törvények védik a magyar kultúra szabadságát. De nem védelmezik a piactól való függetlenséget. Itt eltévedtünk. Noha pl. a szocialista párt programjában '90-ben, 94-ben és 98-ban is ez benne volt. '94-ben olyan helyzetben voltunk, hogy azt megvalósíthattuk volna.

Említettem már, hogy voltak ütközetek a pénzügyi kormányzattal, ami már egyszerűen személyeskedéssé fajult. El is tudom mondani a példát. Egyfelől azt mondta a pénzügyi kormányzat a Bokros csomag után, hogy az ország egyensúlya sokat javult. Ez igaz, az ország ráállt egy gazdaságilag növekedő pályára. Ennek óriási árát fizette meg mindenki ebben a társadalomban a Bokros csomagot illetően. És akkor mi azt mondtuk, hogy egy pillanat, ha ez így van, hogyha már megfizette a nép az árát és most már jól állunk gazdaságilag, akkor többet kell áldozni a szellemi életre. Hát annyira azért nem állunk jól, hogy még arra is áldozzunk, mondták a pénzügyhöz értők.

Személyes érdek?!

Ezért három éve megtörtént az a szégyenletes eset, hogy pl. a Magyar Rádió Gyermekkórusa és művészeti együttesei, a felnőttkórus és a zenekar a költségvetésben egy mínusz vonalat kapott. És mi megkérdeztük ezt a frakcióban, mint szocialista, kormánypárti képviselők, - a pénzügyminisztertől én személyesen kérdeztem meg -, hogy a mínusz vonal mit jelent. Azt mondta, hogy ez azt jelenti, hogy nem kapnak semmit. No, de ha nem kapnak semmit, akkor az nem lesz. Hát igen. Minek ez? Én csak vettem egy lélegzetet, hogy micsodát, mit mond? És mondom neki, hogy mit mondasz? Azt kérdezed, hogy miért kellene pénzt adni a Magyar Rádió Gyermekkórusának? Amely a világ valószínűleg legjobb gyermekkórusa, - nem mostantól, amióta létezik - és ennek a kis népnek a kultúráját viszi, ez nem kell nektek? És egy mínusz vonalat? Mikor? Amikor azt mondják egyébként, hogy jól áll az ország gazdaságilag. Akkor én megengedtem magamnak, hogy azt mondtam, hogy itt valamelyikünkre nincs szükség. Vagy te lemondasz vagy én holnap itt hagyom a képviselőséget, a parlamentet és természetesen a szocialista pártot és egy sajtókonferencián el fogom mondani, hogy ez nem becsületes dolog. Így nem lehet az országot kormányozni, és majd meglátjuk, hogy melyikünknek lesz igaza. Na, de hogy képzelem én ezt, itt nem lehet személyes érdekek szerint csinálni költségvetést. Milyen személyes érdekek? Itt arra gondolsz, hogy én még el akarok menni a gyermekkórusba énekelni, vagy milyen személyes érdekre gondolsz? És akkor megütköztünk. A pénzügyminiszter szaladt a miniszterelnökhöz, a miniszterelnök hivatott, hogy én ne váltsam le az ő miniszterét. Én nem váltok le senkit, magamat váltom le. Ezt így nem lehet csinálni. Mennyi pénzről van szó? 400 millió Ft-ról. Rendben van. Másnap délelőtt kihirdették sajtókonferencián, hogy 400 millió Ft-ot kap a rádió művészeti együttese, de én maradjak csendben. Rendben van. Eltelt egy év, ugyanezek a szereplők és megint egy mínusz vonal. Még mindig mi kormányzunk. És mondom, hogy mi ez? De már akkor többen is felháborodtunk. Tavaly ezt már egyszer tisztáztuk. Azt hittük, hogy az csak arra az évre vonatkozik, mondják ők. Most már mit akartok, azt akarjátok, hogy minden évben legyen pénz a gyermekkórusnak? Ez egy gondolkodás. És neked mi közöd van ahhoz, hogy gondolod azt, hogy ettől az országtól elveszel valamit, ami helyett semmit nem tudsz adni? Mit, hogy képzelitek ezt? Megint ütközet, megkapták a 410-et. Azért mondom, mert még azt is mondták, hogy még többet is adunk.

Polgári mínusz

Kormányváltás. Nem bírjátok elképzelni, most tavaly ősszel. Bemegyek a kulturális bizottságba, most nem mi vagyunk a kormányon, nem az a pénzügyminiszter. Kinyitom és már érdekelt, hogy a Magyar Rádió művészeti együttesei: egy mínusz. Most polgárinak nevezik magukat. Szóval, ez nem megy. És engem nem érdekel, hogyha megsértődnek. Megsértődnek, mert nem szeretik, ha erről beszélünk, de vagyunk még elegen, akik ezt látjuk és nem engedjük. Akkor most ezt a kormányt kezdtük el aprítani, hogy hogy képzelitek ezt? Régen, a szocreál korszakban volt egy anekdota, az idősebbek talán emlékeznek rá.

Megy a kis ember a sivatagban a hegedűjével, egyszer csak jönnek az oroszlánok, megijed és nem tud mit csinálni, hát elkezd hegedülni, az oroszlánok körbeülik és hallgatják. Egyszer csak jön egy nagy oroszlán, odamegy az emberhez, hamm bekapja és megeszi. Azt mondják neki, hogy te Leó miért etted meg, hiszen olyan szépen hegedült ez a kis ember, erre azt mondja, hogy hm. Bocs', és a süket füleire mutatott. Ez volt akkor egy politikai alapvicc. Kb. itt tartunk, ami a pénzügyi gondolkodást illeti. Nem akarok általánosítani, de biztos sokan vannak, akik szeretik a zenét és tisztelik a Magyar Rádió Művészeti Együttesét, de történelmi tény, hogy megint egy mínusz. Most már kíváncsi vagyok, hogy ősszel megint lesz-e mínusz. Ezt most megint helyre tették. Csak nem vállalták fel, hogy most már mindent kisajátítanak és ezt is megszüntetik.

Japán példa

Úgy gondolták, hogy ez most már egy kicsit sok. Egyelőre elég a TV kuratórium, a kétharmad, kiépítik az információs önkényuralmat, tehát ezt most még hagyták. Vagyis most nem az a helyzet, ami volt évtizedeken át, hogy volt egy pártállami hatalom és azzal szemben kellett védelmezni az élet természetes és normális működését. Ilyen-olyan pártok jönnek-mennek, kormányoznak stb. és előjön egyszer csak egy reflexrendszer, hogy a rádió gyermekkórusa minek. Ez egy érdekes dolog, minek? Ha kell, akkor a piacról éljenek meg. Ha meg a piacon nem kell, akkor minek támogassuk. Ez mögötte az ideológia. Nem az a baj, hogy magyar népdalt énekelnek. Semmi baj, lehet énekelni, nem tilos. Egyelőre nem musicalt énekelnek. Majd jön egy idő, amikor azt fogják mondani, hogy jó volna egy ilyen, hogyha a Coca-Cola slágereket énekelnének, mert minek ez az akármi. (Talán messzire mentem, mindegy).

Eleinte, 1990-ben a parlamentben is együtt volt a kultúra és az oktatás. Mindig vita tárgya volt, hogy érdemes lenne azt szétválasztani, vagy egybe tartani. Az elmúlt ciklusban együtt volt. Nem az a baj vele, hogy együtt van vagy szét van választva, hanem az a baj, ami ott történik és történt. Én el tudok képzelni olyan oktatási kormányzatot, ami önmagában is jól működik és el tudok képzelni olyat, amely a kultúra egyéb ágaival vagy a szellemi élet egyéb ágaival együttesen működik jól.

De itt működési zavarok vannak. Egy, már-már jóvátehetetlen stratégiai tévedést érzékelek én, amennyire a világ különböző országaiban körbenéztem.

Különösen jól ismerem Japán néhány évtizedének a történetét. Ott azt láttam, hogy a Japán társadalom termelőképességének és versenyképességének a fokozása érdekében a hangsúlyt az oktatásra tették. Hihetetlen pénzeket és energiákat fordítottak arra, hogy a Japán emberek szellemi teljesítőképessége a világ élvonalába kerüljön. Nem ilyen volt Japán a háború után. Egyszóval, amit Japán gazdasági csodának neveznek, amögött egy oktatási csoda áll és mindenekelőtt egy közoktatási csoda. Ennek a részleteiről szívesen szólok.

Elképesztő, irigylésre méltó törvényekkel és gazdasági mozgásokkal és áldozatokkal hozták létre azt a helyzetet. Már harminc évvel ezelőtt a Japán társadalom képzettsége (tehát az emberek képzettsége) magas színvonalú volt, tehát főiskolai, felsőbb iskolai végzettsége a legmagasabban állt a világon. Lekörözték Franciaországot, Németországot, Olaszországot, Amerikát stb. Ezt azért mondom, mert Japán egy szegény ország és belátta, hogy a világpiaci versenyképességhez mindenekelőtt erre van szükség. Az 1980-as évek végén Magyarország - bár büszke volt a különleges szellemi teljesítményeire - valójában Európában a legutolsó három között volt, csak Albánia volt utánunk (és talán esetleg Románia), az általános képzettség tekintetében.

Azt lehetett tehát várni és elvárni egy fordulattól, hogy a magyar társadalom a közpénzekből mindenekelőtt és mindenek fölött az oktatásra, a szellemi életre, a tudományra, a kultúrára, tehát az emberi tényező helyzetbe hozására fordítja a közpénzeket. Ezt lehetett várni és elvárni. Nem ez történt. A maradványelv szerint juttattak pénzt a közoktatásnak és a felsőoktatásnak is és ugyancsak a maradványelv szerint a művészeteknek és a kultúra egyéb ágainak. Szétroncsoltak egy közművelődési hálózatot, noha az alkalmas lett volna arra, hogy sok mindenre használhassuk. Ez rögtön az első négy évben megtörtént, szinte kétharmada megroppant.

Epilógus?

És most sem látom, hogy ilyen hangsúlyok lennének. Végre kialakult majdnem 10 éves egyeztetéssel - egy valamiféle konszenzus a közoktatás területén. Ez a bizonyos NAT, nagyon sok vita, sok egyezkedés, konszenzus útján kialakult, most el van törölve.

Amennyire nézem ezt a jelenlegi kormányzatot, ennek a politikai filozófiáját, őszintén szólva, nem azt látom, hogy itt egy világszínvonal felé próbálják felemelni a magyar szellemi életet.

Sajnálom, hogy nem tudok jó hírrel szolgálni. Örülnék, ha azt látnám, hogy végre valahára sok mulasztás és késlekedés után errefelé mozdulnak a dolgok, de nem ez történik.

Vége.

Kecskeméti közéleti lap
Köztér

A Szent Korona

A magyar nemzet legnagyobb kincse és legféltettebb ereklyéje a nevében is kivételes jelentőséget hordozó Szent Korona, mert nem csupán egy ékszer, egy királyi jelvény, hanem az egész magyarság megtestesítője, ezeréves országunk szimbóluma.

A koronát övező tisztelet azon alapul, hogy évszázadokon át azt tartották Szent István király koronájának, s mint hozzá kötődő ereklyét, ezt is szentnek tartották.

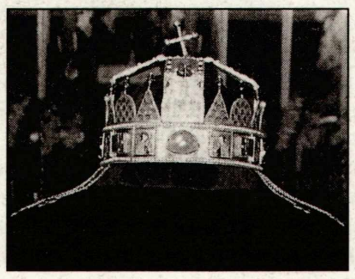

Szent István valódi koronáját az Aba Sámuelt legyőző III. Henrik német-római császár a királyi lándzsával együtt visszaküldte Rómába, s további sorsáról nincs tudomásunk, ott nyomaveszett. A jelenlegi korona két részből áll, az alsó abroncsból, ún. görög koronából és a felső keresztpántból, a latin koronából. Az alsó rész egy női korona lehetett, s párjával együtt VII. (Dukász) Mihály bizánci császár küldte ajándékba I. Géza király feleségének, erre utalnak a császár és a király arcképei és mellettük lévő görög nyelvű feliratok. A keresztpánt Krisztust és nyolc apostolt ábrázol, latin nyelvű feliratokkal. Eredetéről ma is viták folynak. Mint arról is, hogy mikor illesztették össze a két részt. Vannak olyan feltételezések is, hogy a Szent Korona örmény eredetű, az avarokhoz került, majd a frankok győzelme után a Nagy Károly által megszerzett avar kincs részenként Nyugatra jutott, s II. Szilveszter pápa így küldte Istvánnak, mintegy visszaadva a magyarok királyának.

A koronázás fentebb említett kritériumait Szent Istvánhoz való kötődésük határozta meg. A koronázás során először a szentelt olajjal kenték fel az új uralkodót, hatalmának isteni eredetét és Isten szolgálatát jelképezve. Ezután tették fejére a Szent Koronát és adták át neki a koronázási jelvényeket; melyeket szintén Szent István személyéhez kapcsolódónak vélték. A jogar, mely a királyi hatalmat jelképezte, keleti eredetű, a legrégibb ezek közül, foglalata már a magyar udvarban készült. Az országalma az ország területét és a békés országlást fejezte ki, a ma ismert darab Anjou-kori, az elveszett Árpád-korinak a pótlására készült. A kardnak is lehetett Árpád-kori elődje, a mostani csak a XVI. században készült Velencében. A palást ténylegesen István királyhoz kötődik; Gizella királynéval együtt adományozta a fehérvári bazilikának, (arcképük is látható rajta), s ebből a miseruhából alakították ki a koronázási palástot. Ezek után a király esküt tett, majd felvágtatott a koronázási dombra, s a karddal a négy égtáj felé vágva jelezte: megvédi az országot minden támadástól, s gyarapítani fogja.

Ezért a Szent Korona a mindenkori érvényes királykoronázásnak elengedhetetlen tartozéka volt.

Csak azt tekintették törvényes királynak, akit ezzel a koronával az esztergomi érsek az ősi koronázóvárosban, Székesfehérváron avatott királlyá. A Szent Koronát és a koronázási jelképeket a kincstártól elválasztva, külön helyen őrizték. Védelmére létrehozták a nemesekből álló koronaőrséget. A Szent Korona a történelem során egyre nagyobb szerephez jutott, mivel fokozatosan elválasztódott a király személyétől, és önmaga testesítette meg a királyi hatalmat, az ő nevében uralkodtak, kormányoztak, ítélkeztek a királyok és helyetteseik, rá tették le az esküket. Egyszóval a "Koronát mintegy a törvények törvényének" tekintették, ahogy Révay Péter koronaőr 1613-ban megfogalmazta. A Szent Korona jelképezte az ország területét is, a társországok a Szent Korona országai voltak. A nemesi birtokok is a Szent Korona részét képezték. A Szent Korona a hatalom birtokosait és gyakorlóit testesítette meg, így a király mellett az ország főpapjait és főnemeseit, majd az egész nemességet. Végül 1848-tól minden magyar állampolgár - akár magyar, akár más nemzetiségű - tagja lett a Szent Koronának. Így a Szent Korona az egész történelmi Magyarországot és magyar nemzetet szimbolizálja, túlmutatva a feudális királyságon.

Egyetlen más nemzetnél sem alakult ki a királyi koronának ilyen nagy megbecsülése, s egyetlen más ilyen ősi korona nem maradt meg, mint a 900 év viharos eseményeit átvészelő Szent Koronánk.

Írta:
Székely Gábor

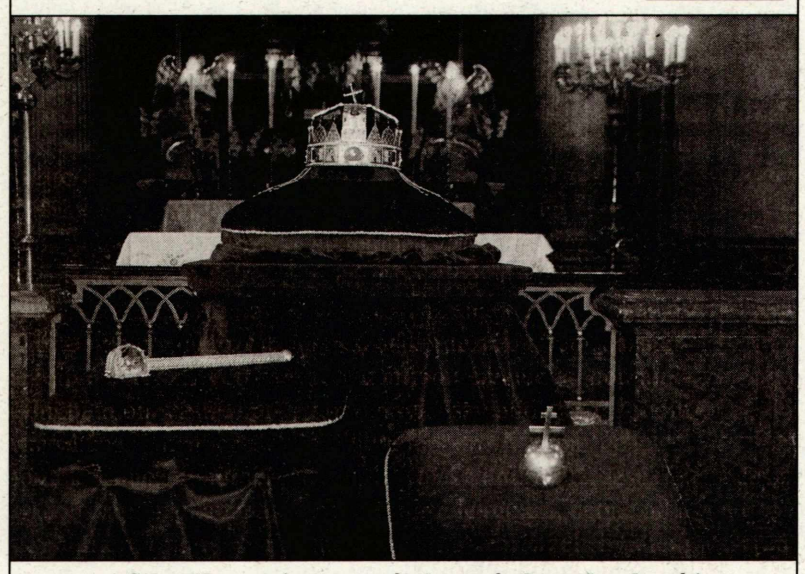

A Szent Korona, jogar, országalma másolata a kecskeméti Nagytemplomban, 1998-ban.

Ölelő kézzel

Az Ölelő Kéz Ápolási és Hospice Alapítvány Házi Betegápolási Szolgálat 1996 óta működik Kecskeméten. Ma már a hírös városon kívül tizennégy környező településen is elérhető az otthoni ápolásra szoruló betegek számára. A házi betegápolás tulajdonképpen a drága kórházi ágyat váltja ki, de a beteg, aki rászorul erre a szolgáltatásra, a legkevésbé sem azt érzi, hogy rajta most valamiképpen "spórolnak". Sokkal inkább azt, hogy szakképzett ápolók nagy szakértelemmel, kedvességgel és türelemmel segítenek rajta bajában, anélkül, hogy ezért egyetlen fillér ellenszolgáltatást is elfogadnának.

Minden idős embernek joga legyen a békés öregkorra. (illusztráció)

Dr. Fáy Tamásné, az alapítvány titkára, a megyei kórház ápolási igazgatója, nem titkolt büszkeséggel mutatja a volt pácienseik által kitöltött kérdőíveket. Ezeken szinte kivétel nélkül az áll, hogy rendkívül elégedettek a kapott szolgáltatással, s ha úgy adódna, ismét igénybe vennék.

A kiemelten közhasznú alapítványt a Megyei Kórház nővérei hozták létre a nevezetes kórházi ágyszám-csökkentés idején, amikor új, helyettesítő megoldásokat kellett keresni. Otthon, a megszokott környezetben, szervezett rendszerben, a háziorvos rendelésére és felügyelete mellett végzik a szolgálat nővérei a páciensek ápolását. A szolgáltatás teljesen ingyenes, paraszolvenciáról pedig szó sem lehet, hiszen ez nem egyeztethető össze az alapítvány szellemiségével és céljaival. A vizitet - vagyis az otthoni ápolást - a háziorvos rendelheti el saját kezdeményezésére vagy az intézeti zárójelentés alapján. Elrendelheti a járóbeteg szakrendelés, a kórház orvosa is, illetve javasolhatja a zárójelentésben, de a háziorvost mindenképpen be kell kapcsolni a folyamatba. Az elrendelés legfeljebb 14 vizitre szólhat, amit szükség esetén meghosszabbítanak (újra elrendelik). Egy betegnél egy viziten legkevesebb félórát, de legfeljebb három órát tölthet a nővér.

Az alapítvány másik szolgáltatása, a hospice szolgálat kifejezetten a daganatos betegeknek és hozzátartozóiknak nyújt segítséget. Itt már team-munkáról van szó, amelybe bekapcsolódik az onkológus szakorvos, esetleg lelkész is.

Az alapítvány működését az Országos Egészségbiztosítási Pénztár finanszírozza, szerződés alapján, a megyei egészségbiztosítási pénztár pedig szigorúan ellenőrzi működésüket. A központi finanszírozás mellett igyekeznek minden más lehetőséggel is élni, további forrásokhoz jutni például különböző pályázatokon. Így nyertek el 50 ezer ECU Phare-támogatást is. A pályázatok arra is lehetőséget adnak, hogy bővítsék tevékenységüket egyéb speciális szolgáltatásokkal.

A szolgálat munkájában negyven nővér, szakápoló, gyógytornász vesz részt. Szívesen végzik ezt a munkát. Az alapítványtól díjazásban részesülnek, s az különösen nagy vonzerőt jelent, hogy a kiegészítő jövedelemhez saját szakmájukat gyakorolva juthatnak. A páciensek számára pedig nagy előny, hogy otthoni ellátásukat jól képzett és gyakorlott kórházi nővérek végzik.

Mint **Ancsáné Holló Erika,** az alapítvány koordinátora mondja, a kórházi osztályokkal szoros kapcsolatuk alakult ki mindkét intézményben, hiszen az a cél, hogy a szolgáltatással kórházi ápolást váltsanak ki. A három év alatt a háziorvosokkal is kölcsönösen korrekt viszonyt alakítottak ki, bár a családorvosok egy része a sok adminisztráció miatt kissé ódzkodik a szolgáltatástól.

Az Ölelő Kéz Alapítvány és nővérkéi hírét mégis a betegek viszik szerte leginkább: szomszéd adja tovább szomszédnak a jó tapasztalatokat és a telefonszámot. A szolgálat munkájának ez a legnagyobb elismerése.

A Bács-Kiskun Megyei Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat 1998-as tájékoztató kiadványában a következők állnak a házi betegápolással foglalkozó szolgálatokról:

"A megyében működő 12 szakápolási szolgálat megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel rendelkezik ahhoz, hogy több szakápolási és egyéb szakirányú vizit teljesítését tudja vállalni. A megye területi lefedettségét tekintve 80 százalékos. A gyógytorna és a fizikoterápiás vizitek teljesítését gátolja a vizitszám korlátozása (tb-finanszírozás), valamint a szakemberek hiánya, kevés az alkalmazott gyógytornász, az igény viszont ezzel a szolgáltatással szemben a legnagyobb.

A viziteket elrendelő háziorvosok gyakoribb ellenőrzése a MEP részéről az elrendelt vizitek ezzel arányos csökkenését eredményezte. Egyes háziorvosok az ellenőrzések óta nem is veszik igénybe a szolgálatok tevékenységét."

- m-

ÖLELŐ KÉZ ÁPOLÁSI ÉS HOSPICE ALAPÍTVÁNY
Házi Betegápolási Szolgálat
Kecskemét, Nyíri út 38.
telefon: 481-132; 481-781/2600
felvilágosítást ad:
Ancsáné Holló Erika koordinátor
Repülőkórház, telefon: 483-393
felvilágosítást ad:
Bátyai Katalin koordinátor
Az alapítvány 1998 évi mérlege: eFt

Eszközök		Források	
Befektetett eszközök	1661	Saját tőke	4811
Forgóeszközök	3150	Források összesen	4811
Eszközök összesen	4811	(adatok ezer forintban)	

Az alapítványnak személyi jövedelemadóból nem volt bevétele.
Lakossági támogatás 476 e/Ft

TÍZÉVESEK ÚJSÁGJA

Nem tudom, de lehet, hogy ma az ország legfiatalabb szerkesztője és lapkiadója Hegedűs Tamás. Tíz esztendős, a kecskeméti Zrínyi Ilona Általános Iskola tanulója. Egy Szeged környéki barátja, Gergő adta neki az ötletet egy kisdiák-lap elkészítéséhez. Ő kicsit szorongva, de érdeklődéssel és reménykedve nekilátott a nagy feladat végrehajtásához.

HÍR-KEVERÉK lett a havonta megjelenő diákújság címe. Már az első szám felkeltette mások - elsősorban a jóbarátok és egyes tanárok érdeklődését. A számítógépes családi nyomdában készülnek azóta a lapszámok. És a "kiadó-szerkesztő", Hegedűs Tamás azóta "rákapott" az ilyen jellegű munka ízére. Már az első szám témakörei, rovatcímei is sokat elárulnak a fiatalos törekvésből: "Horoszkóp", "Tudod-e?", "Vers", "Sport" és "Pályázat" volt olvasható a címlapon, ajánlásul, csalogatóul. Azóta a témák, műfajok és rovatok száma bővült.

Egyebek mellett az is szükséges volt ehhez, hogy Tamás jó társakra találjon a számára érdekes kalandhoz. Ilyen például Debreczeni Márton, Orlai Patrik Hunor, Almási Krisztina, Török Ádám, Bitó Anna.

A megjelent számokat lapozgatva olvashatunk a számítástechnikai kódokról, népdal és a néptánc mibenlétéről, sporteseményekről. És nevethetünk a közzétett vicceken, tréfás eseményeken. S a "Tudod-e?" rovatban sokféle dolgot megtudhatunk Petőfi Sándor életéről, csillagászati dolgokról, történelmi eseményekről, stb.

*

Mint többszörösen gyakorló nagyapa, a fentiekhez annyit teszek hozzá: Ma sokan szidják, korholják a fiatalokat. (Sokszor jogosan, bár talán nem őket kellene elsősorban elítélni, hanem a lelketlen, önző és közömbös felnőtteket.) Nos, a tízéves kis csoportnak ez a kezdeményezése rácáfol erre. Büszkék lehetnek a "csapat" tagjainak szülei éppen úgy, mint a tanárok a Zrínyi Ilona Általános Iskolában. (És Tamás "szerkesztő" odaadó, törődő édesanyja, aki egyedül neveli szeretettel és aggódással, biztatással egyszem gyermekét.) **(V.M.)**

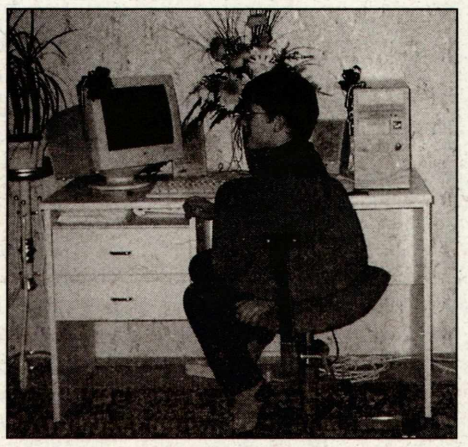

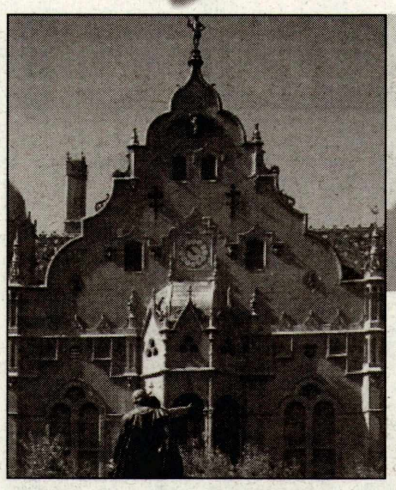

A VÁROSHÁZÁRÓL JELENTJÜK

SZDSZ frakcióból - a polgári koalícióba

Sajtótájékoztató keretében jelentette be dr. Szécsi Gábor polgármester, hogy a kecskeméti közgyűlés négytagú SZDSZ-frakciójából dr. Gombás Tiborné és Kovács Antal a polgári koalícióban folytatja tovább választóinak képviseletét.

A tényeket kommentálva a polgármester kifejtette a polgári értékrendről alkotott felfogását, amelyben a polgári érdekérvényesítés minden eddiginél magasabb szintjének kell megvalósulnia.

Beletartozik ebbe az a miliő is, amelyben az emberi méltóság kibontakozik. Része a folyamatnak a képviselői munka, amely nem a határozatok tudomásul vételére irányul, hanem éppen fordítva: a polgárok véleményének ismeretében, annak beépítésével születhetnek meg a város minden polgárát érintő döntések. Mindkét képviselő eredményes lobbista, Gombásné képviselőasszony a Vágó utca csatornapítéséhez nyerte meg a Területfejlesztési Tanács támogatását, Kovács Antal pedig a kadafalvi iskola felújításának megkezdését forszírozta, sikerrel.

Újságírói kérdésre, amely azt feszegette, hogy mennyiben határozzák meg pártpolitikai és másegyéb szempontok az egyes önkormányzati döntéseket, a polgármester kijelentette:

"A várospolitikát pénzügyi alkuk és politikai szempontok nem alakíthatják." Személy szerint ő ilyen alkufolyamatot nem támogat, minden ilyen alkufolyamatnak gátat vet. Ha ilyet észlel: fölszámolja. A politikai hovatartozás a Közgyűlésben mindenkinek magánügye.

A két képviselővel az "átülés" előtt is fennállt a szakmai dialógus, aminek üzenetértéke van: csak a polgári értékrendet szolgáló várospolitika érvényesülhet Kecskeméten - hangsúlyozta a polgármester.

Kovács Antal képviselő a közelmúltban nagy vitába keveredett a közgyűlésen. Arról volt ugyanis szó, hogy matkói gázbevezetést úgy szervezték meg, hogyha a befizetett pénzből megmarad valamennyi, akkor azt az óvoda és az iskola korszerűsítésére fordítják majd. Maradt is nyolcszázezer forint, ami nem kis summa a mostani időkben.

Csakhogy a pénzügyi gazdálkodók nemigen törődnek a polgárok által megpántlikázott pénzzel, úgyhogy belekerült a nagy kalapba. Tiltakozott is a képviselő, ahogy bírt, a pénzügyi osztályvezető megmagyarázott, a közgyűlés szavazott. Hogy miért úgy, ahogy szavazott, azt talán maguk se értették, vagy éppen nagyonis, de sittysutty, a nyolcszázezer eltűnt. (Amúgy rögtön kedve támad az embernek a "régi latinokhoz" fordulni magyarázatért, akik szerint a szenátorok bölcs emberek, ám a szenátusra akkor sem volt jó szavuk. Lehet megsértődni, minderre az ókori bölcselőktől is lehet citálni eseteket. Ám kissé furcsa, hogy ennyi ezer év után a kollektív bölcsesség ott tart, ahol.) A szavazás utáni szünetben is csak azt láttam, hogy Kovács szenátor úr méltatlankodik, de amúgy istenigazában. Most az "átüléses" sajtótájékoztatón megkérdeztem, mi lett a matkói nyolcszázezer sorsa?

Megtudtam, hogy a polgármester közreműködésével oda került a pénz, ahová szánták. Azért nem hagy még most sem nyugodni a dolog. Végül is a polgárok döntése, akarata miként érvényesül a kecskeméti közgyűlésben?

Nem biztos, hogy szeretni fogják

- Az 1998-as választások legnagyobb vesztese az SZDSZ volt, ezt nem lehet tagadni. A választóknak mindig igazuk van, ők döntik el, elégedettek-e a politikusok, képviselők teljesítményével vagy sem. A választási eredmények szerint velünk nem voltak elégedettek. Az előző négy év az SZDSZ helyi szervezete számára is kudarc, hiszen "hatalmon belül" voltunk városi szinten is. A tanulságokat le kell vonni, felismerni és elismerni, hol hibáztunk, aztán megpróbálni továbblépni. Tíz évvel a rendszerváltás után a társadalom lassan eljut oda, hogy rendkívül rossz a véleménye a politikai elitről. A különböző botrányok, visszaélések, jogszerűnek nevezett, de morálisan megkérdőjelezhető ügyek miatt az emberek egyszerűen utálják a politikát és a politikusokat. Magyarországon óriási pazarlás folyik a közpénzekkel. Fölösleges intézményeket, szervezeteket és bizottságokat finanszíroznak, pártszimpátiák alapján osztogatnak egyébként szükségtelen funkciókat. Úgy gondolom, hogy mindezek miatt gyökeresen másképp kell most már politizálni, helyi, önkormányzati szinten is. A mindenkori hatalmat - kormányon lévőket és ellenzéket is - nagyon keményen el kell számoltatni a közpénzek felhasználásáról: mire mennyit és miért költöttek - költöttünk.

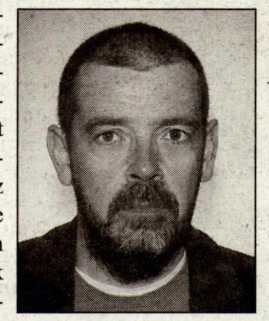

dr. Sándor László az SZDSZ városi elnöke

Az SZDSZ városi szervezete ehhez szeretné tartani magát. Szeptembertől, ahogy újra indul a képviselőtestületi munka, havonta, pontosan el fogunk számolni ki mennyi tiszteletdíjat, költségtérítést, egyebet vett fel, hogy az állampolgárok lássák, mennyibe kerül nekik a képviselő munkája. Ez az elszámolás ugyanis nyilvános lesz, bárki megtekintheti. Minden alkalommal, minden konkrét esetben, amikor úgy ítéljük, hogy fölöslegesen folynak el közpénzek, szót fogunk emelni. Nem botrányszagú leleplezésekre gondolok, hanem arra, hogy az SZDSZ többé nem hajlandó mindent szó nélkül hagyni. Nem biztos, hogy mindezekért minket szeretni fognak, de ilyen elvek szerint kívánunk politizálni, s ebben a helyi szervezet új ügyvivői testülete és a tagság is egy véleményen van. Nyilván akad, aki erre azt mondja: könnyen szónokolunk most, amikor ellenzékbe szorultunk, és városi képviselőtestületi frakciónk is két fősre olvadt. Elfogadom a vádat, el kell ismerni, hogy az SZDSZ is nevét adta mindahhoz, amit a kecskeméti választók 1998-ban végül is elutasítottak. Akkor nem tettük meg azokat a lépéseket, amelyeket most sürgetünk. Ez igaz, erről számot kell adni, és bocsánatot kell kérni az emberektől. De a "könyékig nyúljunk bele a közösbe"- mentalitásnak is véget kell vetni, és ideje, hogy valahol elkezdjük, mielőtt az emberek teljesen hátat fordítanak a politikának. A frakció két tagjának kiválását sajnálattal tudomásul vesszük. Sértődésről nincs szó, mert a megsértődés nem politikai kategória, bár valóban nem vettük volna rossz néven, ha először az SZDSZ-frakcióval közlik átülési szándékukat. A frakció megmaradt két tagjára több teher nehezedik majd , de a politizálás színtere nemcsak az önkormányzat, és megpróbáljuk őket más téren tehermentesíteni.

Holdárnyék

Nem akartam nézni az évszázad égi jelenségét, a teljes napfogyatkozást, nem akartam nézni se védőszemüveggel, se nélküle. Petőfi belenézett az elfogyó, újra felragyogó Napba, és egyik szemét maradandó károsodás érte. Azt írta, lehet, nem láthat életében már lányt és pipafüstöt.

Igaz, ami igaz, szememet féltettem magam is, különben is gyenge, gyakran fájó, gyakran túlerőltetett szememet.

És szemem fénye: a Család szeme fényét is féltettem, fiaim is úgy döntöttek, az én félelmeimtől függetlenül, hogy nem néznek a Napba.

Déltől a szobába beszűrődő fényekből éreztük, hogy megkezdődött az égi csoda. A Hold egyre nagyobb és nagyobb falatot harap ki a Napból. Lehülést vártunk, éjszakai sötétséget és szélvihart. Nem volt lehülés, csak egy-két fokos enyhülés a nyárvégi hőségben, nem volt éjsötét, csak afféle alkonyati félárnyék, s nem volt szélvihar, csak langy szellő.

Lementem lakótelepi szobámból a ház elé, s gondosan vigyáztam, hogy ne tekintsek az égre, magam elé nézve csak a fények, árnyak játékot figyeltem, csak az északi, nyugati égboltot kémleltem, hogy feltűnik-e rajta nappali csillag.

És akkor egy koldus érkezett, kukázó koldus, akik menetrendje szerint járja végig a házak elé kitett szemeteseket, s abból guberál. Napfogyatkozás idején is. Őt nem érdekelte az égi csoda, lökdöste a kitett szemetet, válogatott közötte, kenyeret, gyümölcsöt, kitett ruhát keresett. Épp a napfogyatkozás teljessége volt, a Hold épp fölfalta a Napot, a nappali sötétség épp legyőzte a fényt, épp pillanatnyi világvége volt. Nem néztem az égre, de az alkonyatból tudtam, s a körülálló emberek tapsából, füttyögéséből.

Éles kiáltást hallottam akkor: nem mész onnan!

Nem tudtam, kinek szól. Valami ősi babonával a Napot fölfaló Hold-Sárkányra üvöltött rá valaki - gondolhattam. De nem gondoltam, inkább gyanítottam, hogy ez az egetrázó kiáltás a nappali sötétség kukázójának szól.

Megerősítésül valamelyik ablakból jókora bot repült felé, akkora bot, hogy amennyiben eltalálja, lehet, agyon is üti. Hatalmas csattanással landolt mellette a betonon. Néztem, s láttam, hogy meg se rezzent, végezte tovább kutatgatását, s amikor végzett a válogatással, továbblépett.

Ijedten, döbbenten mentem a bothoz, a földrecsapódó karóhoz, hogy megnézzem. Fölemeltem a földről és arrébb hajítottam. S ahogy lehajoltam, és ahogy felálltam, magamról megfeledkezvén véletlenül feltekintettem az égre.

A Hold árnyékolása mögül épp előbukkant a Nap. Csodát láttam, szabad szemmel láttam az égi csodát, fény és árnyék hatalmas arcát. Eddig még sosem látott fényviszonyokat.

Lángvörösben és narancssárgában és bíborban izzott a Nap a Hold remegő fátyla mögött. Ez a fátyol széttörte és szétszikráztatta a Nap fénykötegeit. Ez a fátyol millió színre bontotta a máskor egyszínű izzó fényt. Akaratlanul egy pillanatra odapillantottam, majd ijedten kaptam el a tekintetem. Jaj, nehogy kár érje e véletlen látványtól szememet.

Hisz még látni és láttatni szeretném a Nap fényeit, árnyait. És még látni és láttatni szeretném a hétköznap Fényeit, Árnyait.

Írta: Pintér Lajos

Még mindig nincs új alkotmánya Magyarországnak

Pontosan ötven évvel ezelőtt, 1949. augusztus 20-án az Országgyűlés elfogadta a két nappal azelőtt kidolgozott, 1949. évi XX. törvényt, Magyarország új alkotmányát. Ezzel befejeződött a Rákosi-rendszer kiépítése, és az új alaptörvény elfogadtatásával a pártállam legitimizálta és megszilárdította hatalmát. Formailag is egy szovjet típusú államberendezkedés jött létre, az ország államformája népköztársaság lett, új címere is szovjet mintákat követett. Megszüntették a köztársasági elnöki posztot, helyette létrehozták az Elnöki Tanácsot. Az új Alkotmány kimondta, hogy "Magyarország a munkások és a dolgozó parasztok állama", ahol "minden hatalom a dolgozó népé". Legfontosabb célként a szocializmus építését tűzte ki. Papíron megmaradt a független parlament, a jogilag ennek felelős kormány, a főhatóságok, a helyi önigazgatás, a szabadságjogok. Valójában minden hatalom a Magyar Dolgozók Pártjának vezető testületeiben összpontosult, a végrehajtás a párt különböző szervezetein keresztül történt, melyek behálózták az egész magyar közéletet. Az új alaptörvény szentesítette a minden nemzeti hagyományt nélkülöző, azoktól idegen és külső elnyomás által az országra erőszakolt pártirányítású államhatalmat, mely szolgaian követte a Szovjetunió modelljét. Az elfogadás napját, augusztus 20-át az "Alkotmány ünnepévé" tették, kinyilvánítva ezzel, hogy az új rendszer szakít az ezeréves állami fejlődéssel. Az Alkotmány ünnepe volt hivatott elfeledtetni a magyarsággal Szent István király ünnepét és munkásságát, az önálló, független és szabad magyar államot.

40 évvel később, 1989. október 23-án kikiáltották a Magyar Köztársaságot és életbe lépett az Alkotmány rendszerváltó módosítása. Bevezetője kimondja, hogy ez a módosított változat Magyarország alaptörvénye "hazánk új Alkotmányának elfogadásáig". Azóta már tíz év eltelt, Magyarország Alkotmánya ma is ideiglenes, a módosított 1949. évi XX. törvény, mely pontosan ötven éves.

Az új évezred küszöbén, Szent István király törvényeinek lassan ezredik évfordulóján még mindig nincs új alkotmánya Magyarországnak.

Sz.G.

Kecskeméti közéleti lap
Köztér

ARCOK ÉS VALLOMÁSOK

Iványosi Szabó Tibor

A kecskeméti levéltárban őszinte tisztelettel szólítják ma is igazgató úrnak dr. Iványosi Szabó Tibort, aki naponta megfordul ott továbbra is.

-Tanár, avagy történész és levéltáros akartál lenni kezdetben?

-Azt szoktam mondani, hogy az egyetemi hallgató Janus-arcú; mindkettőt egyformán akarja. Én is ilyen voltam.

-Kaptál valamilyen ösztönzést a pedagógusi vagy a kutatói pályára?

-Elsősorban ez belső indíttatású volt. De a tanáraim - elsősorban Szőts Rudolf és Orosz László - hatással voltak rám, példaképeim lettek.

-Kezdettől fogva kedvelt, tekintélyes és népszerű tanár voltál. Nem fájt a szíved, hogy annyi szép és eredményes év után, sikereket magad mögött hagyva meg kellett válni a katedrától?

-Nem "kellett" elhagyni azt, én döntöttem így. Ehhez az említett Janus-arc is hozzájárult. A pedagógus pályán addig elértem, amit lehetett. És a kutatás - különösen Kecskemét múltja - nagyon érdekelt. Hadd jegyezzem meg, szeretett iskolámtól nem szakadtam el. Egy ideig tanítottam még, s talán apróságnak tűnik, hogy később valamennyi kiadványunkból vittem példányokat volt munkahelyemre. Talán ide illik, hogy levéltárosként is lehettem országos szakfelügyelő.

-Hol és mikor látott napvilágot az első írásod?

-A Közművelődésünk című szakmai kiadványban, három évtizeddel ezelőtt, Kecskemét oktatásügye címmel.

-A Bács-Kiskun megyei Levéltár igazgatói székében Balanyi Béla volt az elődöd. Ő mit jelentett a számodra, utólag milyennek látod?

-Mindig remek kapcsolatunk volt. A rokonszenves elöd régész, történész és szobrász volt egyszemélyben. Rokonszenves ember és kolléga, akire csak jó érzéssel tudok gondolni mindig. Emellett lényegében ugyanazt a kort kutatta, mint én, a 17.-18. századot. Én elsősorban a gazdaság a pénz világát.

-A levéltár sokáig - a Te idődben is - óriási gondokkal küszködött. Szűkös anyagiak, kevés hely, létszámban elégtelen szakember gárda. Nem vette el a kedvedet mindez egy úgymond "lerobbant" intézmény, tudományos műhely vezetésétől?

-Igaz, gondokkal küzdő, korszerűtlen volt a levéltár az óriási feladatok elvégzéséhez, a tekintélyes mennyiségű és tartalmú íratanyag, dokumentum, forrás megőrzéséhez, feldolgozásához és közkinccsé tételéhez. Ám fontos elmondani, hogy amikor átvettem az intézmény vezetését, heten dolgoztunk itt, és később ez a létszám harmincra növekedett. Később nagyobb és többféle lehetőség nyílott az anyag bővítésére is. Többezer iratfolyómétert képesek voltunk behozni. Mindenkor úgy éreztem, hogy jócskán van elvégzendő feladat, s ez jóleső érzés volt, miközben a munkában nagyobb munkára serkentett. Különösen, mert tapasztalhattam gyakran, hogy nem hiábavaló a törekvésünk.

-Abban az időben - a hetvenes-nyolcvanas években - három államilag támogatott író is a levéltár "munkatársa" volt. Vagyis munka nélkül fizetést kaptak itt, miközben a jelentések, beszámolók szerint egyik legfőbb gondként jelentkezett a létszámhiány. Hogyan élted át ezt az ellentmondásos helyzetet?

-Ez megyei politikai döntés alapján történt így. Mit mondjak? Nem lehetett tenni semmit ellene…

-Voltak felkészült, minden emberi és szakmai próbát kiálló munkatársaid?

-Szerencsére igen. Jórészt ezért lehetett eredményes a közös munkánk, törekvésünk.

-Úgy tudom, kezdettől fogva kezdeményezted, sürgetted, hogy új helyre, nagyobb "otthonba" kerüljenek a felbecsülhetetlen értékű dokumentumok, forrásanyagok. Ilyen tekintetben mit sikerült elérned?

-Kezdetben csak kisebb-nagyobb bővítésre volt lehetőség. Halason például fiók-levéltár kezdhette meg működését és Jakabszálláson egy megürült iskolában rendezkedhettünk be. Mindez átmeneti megoldás volt, nem oldotta meg, csak enyhítette a gondokat. Csak az, hogy végre felépült a Klapka utcában az új, központi levéltár.

-Régóta "vesszőparipád" volt a tanulmányok, kiadványok, könyvsorozatok megjelentetése. Ilyen tekintetben mennyire lehetsz elégedett törekvéseid megvalósulásával?

-Nyugodtan és örömmel elmondhatom, hogy ez volt a szakmai munkám legeredményesebb területe. Hihetetlen szellemi, történeti, kulturális kincs van itt, és az intézmény egyik alapvető funkciója sokak számára elérhetővé, hasznossá, gyümölcsözővé tenni ezt. Ha nehezen is, sikerült elérni, hogy sikerüljön. A Bács-Kiskun Megye Múltjából című sorozatban tizenhárom kötet jelent meg. A Levéltári Füzetek nyolc kötete is napvilágot látott.

-Szerinted milyenek a fiatal szakemberek, akik majd átveszik a "stafétabotot"?

-Udvariaskodás nélkül mondhatom: szakmailag jól felkészültek, többségükben megvan az elhivatottság érzése.

-A magánéletedről szívesen beszélsz?

-Az eredményeim, sikereim egyik alapja a megfelelő családi háttér. A feleségem, a lányom és a két unokám igazi hátteret jelent nekem.

-És a barátok?

-Szerencsére az egyetemen, az iskolában és később is sok-sok jószándékú, érdeklődő ember vett körül. Nem éreztem magam soha egyedül.

-Hogyan telnek a nyugdíjas napjaid?

-Kutatok, írok, dolgozom. És ott a kertes, kicsi ház, virágok, fák, növények. Egyszerű az egész.

Munkaviszonyom nincs, de ez természetes. Ám folyamatosan dolgozom. Örülök, hogy részese lehetek a készülő Kecskemét - monográfiának. Ebben az 1686 és 1850 közötti időszak történetét dolgoztam fel.

-Szerencsés embernek tartod magad?

-Az új levéltár felavatása után fél évvel mentem nyugdíjba. Utólag bevallom, nem volt könnyű. De elégtétel számomra a két évtizedes törekvés gyönyörű megvalósítása. Jó érzés, hogy szép és gazdagon működtethető szellemi műhelyt hagyhattam magam után. És hangsúlyozom: jó és értő kezekben. Ezért hát minden szerénytelenség nélkül szerencsés embernek tartom magamat.

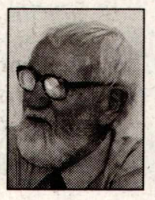

Varga Mihály

BUDA FERENC KÖSZÖNTÉSE A MEGYEI MŰVÉSZETI DÍJ ALKALMÁBÓL

Buda Ferenc (balról), Füzi László és Bahget Iskander társaságában

A költők életében gyakori a hétköznap, küzdelmekkel teli, természetesnek számító mindennap, és nagyon kevés a "pirosbetűsnek" számító különös ünnepnap, mely valamiféleképpen más, napfényesebb, derűsebb, több boldogságot sugárzó. (Természetesen hasonlóképpen alakul az emberek élete általában, sok küzdelmes hétköznappal és igen ritka ünnepnappal.) Buda Ferenc költő esetében most egy különleges ünnepnap van: most - mint a színész esetében jobban ráirányul a figyelem - a megyei művészeti díj átadásakor újra bebizonyosodott egy jelentős költői életmű elismerése. De azonnal azt is hozzá kell tennünk, hogy az elismerést adó kisebb-nagyobb közösség képviselete is "jól vizsgázott": észrevette az igazi értéket, az újabb magyar irodalomból egyértelműen kiemelkedő költői munkásságot, nagyobb szavakkal, a valóságosan irodalomtörténeti jelentőségű alkotói munkát. Különösen jól találkozott a költő és a nagyobb közösség, Bács-Kiskun megye szerencsésen nyújtotta a kezét, hiszen a költő, Buda Ferenc nemcsak egyszerűen itt él, ide kötődik, hanem hosszú távon kifejezte költői műveivel az ehhez a tájhoz, ehhez a közösséghez való tartozását is.

Buda Ferenc évtizedek óta itt él, dolgozik, alkot ebben a Homok-hazában. Most csupán néhány példát szeretnék idézni, melyek azok a versek, versszorok, ahol csaknem minden szóban érezzük a költő idetartozását, a Duna-Tisza köze homokvilágához való kötődését. Egyik legismertebb verse a Tanya-hazám, melyet tanyasi tanítói emlékeire épített, ezzel összefüggő örökös lelkiismeretfurdalásáról. Nagyon közel érezte magát a tanyák világához, az itt gürcölőkhöz, az elhagyott öregekhez, a szenvedő nagycsaládosokhoz, a szegény kisiskolásokhoz: "Ki hívott (közétek) tanyák, jaj, mi vonzott melledre..." A Nap, hó, köd, eső, vihar, stb. verik a tanyán élő embereket. Jelen esetben a félelmetes szél jelképes is: a külvilág egyik támadásának egyik "fegyvere". Buda Ferenc ezzel dűlőutakkal, tanyabejárókkal, világvégi-elfeledett emberekkel érez együtt, ez a "Szülőhazája". Értük szól, de "a szó magában /mit ér?" "KI GYÓGYÍT MEG (sárházak-lakosa nép) KI GYÓGYÍT MEG"…

Számomra mindig felejthetetlen az elhagyatott tanyasi öregemberekről valló versrészlet, a magukra maradottság fájdalmas ábrázolása a csupán "vendégként" hazalátogató családtagokkal szembeállítva.

Néhány sorra hadd hivatkozzunk, egy olyan Buda-versre, mely nagyon szorosan kifejezi a költő és ezen "homok-haza" szétszakíthatatlan kapcsolatát. A Himnusz haza című jelentős terjedelmű verskompozícióról van szó, melyet 1996-ban írt, és Füzi Lászlóéknak ajánlott. A családi egészségügyi gondok miatt Dunántúlra kényszerült költő itt fogalmazza meg e "homok-házához" való végleges, nagyon szoros kötődését, elszakíthatatlan idetartozását. De leegyszerűsítenénk a verset ha csupán e szűkebb hazához való kötődését vennénk észre benne, hisz a költő ez "édes gyümölccsel éltető /aszu/füvön tengődtető "homokvilágot kiszélesíti, a teljesebb Hazává tágítja, a távoli múltat, ezernyi tárgyával, jelzésszerűen tömör emlékeivel idézi fel /"türk állkapocs", "trák fejtető"/, fogadja magába. Közben mint Illyés Gyula egyik versében "a ki a magyar?" bonyolult kérdésére is választ keres, hisz "itt fortyog a fél kontinens". S e homokvilág végletes múltját faggatja Bécs és Bizánc szorításában, Bánk és Tiborc párbeszédében. Közben természetesen ott érezzük mindig a költő, az egyes ember szenvedéseit, mindennapi küzdelmét, vívódásait, lírai vallomását, kérdéseit */"fiad vagyok? földönfutód?/ kérdőre von nekemszegül /megvallat könyörtelenül/ s én csak hebegek dadogok /dűlőiden elindulok / lesvén ahogy göröngyeid / fölisszák Isten könnyeit."*

Egy költői életmű vázlatos ismertetése sem szűkülhet le a tematikai részre, hanem feltétlenül hozzá kell tennünk, hogy milyen formai, költői eszközökkel, milyen stílusban fejezi ki mondanivalóját? Már korai verseiben is felfigyeltek Buda Ferenc erőteljes tömörségére, szűkszavúságára, minden felesleges szókiszorítására Pl. Juhász Ferenc / Olykor csak egy-egy szó áll önmagában, és a költő kidobta a súlytalannak tűnő többit. / pl. "RIADÓ", "ROHAM", "koronaakác", "tanyabejáró" / Szívesen élt a jellemző szóösszetételekkel ebben a "vasvilágban". Máskor a környező természet szavait használja legtöbbször (fa, fű, virág, szél, ág, föld, gyökér, levél stb.) Sokszor alliterál, mint az ő általa is fordított népköltészetben ("pl. Fafüst fátyla"). Kulcsszavaival kiemel, különösen súlyossá és fontossá tesz valamit ('"kocsma-kór", "konok-hit", "falak között", "fürtös félelem"). A szeretett Nagy Lászlót nagybetűs metaforákkal búcsúztatja ("Legelső Csillag", "Igazság Angyala", "Tisztesség Oltára".) Olykor archaizál, a regősének elemeivel él, máskor a népköltészet eszközeivel is újat ad. Újabb verseinek nyelvébe belopóznak a televíziós reklámok csaknem kiirthatatlan szavai, olykor rossz közérzetének kifejezésére is (pl. túlélés).

Nagy szeretettel köszöntjük ebből az ünnepi alkalomból Buda Ferenc költőt, a Duna-Tisza közi világgal, tanya-hazámmal, az itt élő emberekkel szorosan együvé tartozót, a közeli és távoli barátok, mindenfelé ebben a kis országban - és a határokon túl Kolozsvártól Kassáig és másfelé élő költők és olvasók nevében. A nemrég elhunyt költő-barát, Fodor András régebbi, verses üdvözletével köszöntve: *"Mondogatják, a Te-fajta /versekkel-hittevők/ nemigen kellenek / Sajnálom a jövőt, / merthogy a hozzád hasonló / szó ijjfeszítőt /, kinek erejétől / a fölhevült beszéd, / az ihlet mágnese alatti / papírra sűrülő betűk, / s a testvérölelés kemény / patkója olyan egytűzből való, / miként tenálad, én / e félszázadban is / keveset láttam. - Egy talpas Dózsa seregéből… /ilyenként is jellemzett egykor / valaki Kecskeméten Az öreg fegyverhordozó / azóta elmaradt / a némult hadak útján. / De Kemény Géza nem felejti / minden levélben fönnen emlegetni, / hirdetni, mint a végek / virrasztó jelszavát: akárhová is bujdosott előlünk../*

Él Buda még!

Írta:
Szekér Endre

Könyv Marosvásárhelyről

Szecessziós városközponti épületeinek köszönhetően gondolhat a Királyhágón túli városok közül Marosvásárhelyen legsűrűbben Bács-Kiskun megye székhelyére az Erdéllyel ismerkedő kecskeméti?

Azért rokonítják sokan a rónák metropolisát és Székelyföld fővárosát, mert mindkét településen városképi jelentőségű épületekkel bizonyították tehetős civil szervezetek igényességüket, jelentőségüket? Románia tizenhatodik városában egyebek között a mészárosok, csizmakészítő iparosok, honunk népességét tekintve nyolcadik településén a kereskedő kaszinó, az ipartestület üzent székházával az utókornak.

Arra éreznek rá a szemlélődök, hogy Kecskemétet és Marosvásárhelyt egyaránt a legtipikusabb magyar városok közé sorolták a századforduló után?

Érthető, hogy a századelő két nagy polgármestere, a Duna-Tisza közi Kada Elek és a székelyföldi dr. Bernády György becsülte egymást, városközti kapcsolatok kialakítását tervezték.

Marosvásárhely látképe 1850 körül (Rohbock Lajos rajza)

Természetes, hogy most az értékes helyismereti könyv ajánlásakor hasonlóságokat és a helyi sajátosságokat kerestem.

A Marosvásárhelyi helynevek és földrajzi közszavak szerzője, Vígh Károly már diákként érezte, hogy egyetlen tájszó sem merülhet el a felejtés feneketlen kútjában. A marosvásárhelyi származású nyelvész, műfordító és szótárkészítő sajnos nem láthatta sok évtizedes kutatómunkáját összegező című kötetét. A Pallas-Akadémiai Könyvkiadó gondozásában, a Magyar Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Vígh Ádám támogatásával, valamint a gyűjtést kiegészítő, a szerkesztésben közreműködő Pál-Antal Sándornak köszönhetően, a tudós halála után 6 esztendővel, 1996-ban jelenhetett meg. (Noha már 1939-ben elnyerte az Erdélyi Múzeum Egyesület pályadíját).

Nyelvész mivoltából adódóan nagy figyelmet szentelt a lakosság körében kialakult elnevezéseknek, a népi neveknek. "Elsősorban a hely meg a neve közti összefüggés, a név keletkezésének módja és a név változása érdekelt"- írta bevezetőjében Feldolgozta a hivatalos elnevezéseket, hiszen ezek egy-egy korszak szemléletének, hatalmi viszonyainak, az elkeresztelők szellemiségének lenyomatai.

Marosvásárhelyen is, Kecskeméten is például a kiegyezést követő negyedszázadban kereszteltek el közterületet el Petőfiről, Kossuthról, Széchenyiről. 1910-ben az erdélyi városban "a Katona Józsefről elnevezett utca összeért a Madách Imre utcával.". A századfordulón felgyorsult városiasodás kivagyiságában itt is- ott is illetlennek tekintettek némely, korábbi életmódjukkal kapcsolatos elnevezéseket. Így lett például Marosvásárhelyen - tudható Vígh Károly kötetéből - Iskola utca a Tyúkszer, az Ebhát utcából Kazinczy, eltűnt a Gatyaszár utcanév. (Összehasonlításként: Kecskeméten 1907-ben közóhajra a Tyúkláb utcából Margit, a Vágó közből Nyíri út, Sutu utcából Kenderessy utca lett.)

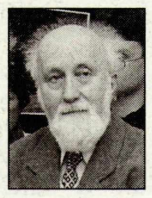

Írta:
Heltai Nándor

Meteorológiai számvetés

Bács-Kiskun megye éghajlata általában kontinentális sajátosságú. Sok éves átlagban meleg, száraz nyarú évek követik egymást. A térség az ország egyik napfényben leggazdagabb területe, a napfényes órák száma eléri a 2100 órát évente.

A legmelegebb hónap a július, a sokéves átlag szerint, a napi középhőmérséklet Kecskeméten 20,9 C, Baján 21,4 C. A lehullott csapadék mennyisége 50 év átlagában júniusban a legtöbb, Kecskeméten 58, Baján pedig 65 milliméter. Az 1990-98 évek átlaga Kecskeméten júniusban 51, idén viszont 127 milliméter. 1999-es év időjárása különleges és meglepő mind az ország, mind a megye területén. Az átlaghőmérséklet a vegetációs időszak (IV. hónaptól) minden hónapjában magasabb, mint a sokéves átlag. A hőségnapok száma (a napi hőmérséklet meghaladja a 30 C-t) májusban 2, júniusban 0,8, júliusban 5,2 nappal haladta meg a sokéves átlagban regisztrált értékeket (0.9, 4.2, 7.8, nap). A forró napok száma (a napi maximum magasabb, mint 35 C) is duplája, mint a sokévi átlag. A Kecskeméten mért hőmérsékleti maximumok májusban 30.8, júniusban 31.0, júliusban pedig 38,7 C volt 1999-ben.

A csapadék alakulása Kecskeméten volt a legkedvezőbb. A júniusi 127 milliméter 14 nap alatt hullott le. Nagy mennyiségű csapadék egyszer (40 mm) június 15-én esett. Júliusban 9 csapadékos napot regisztráltak.

Összességében 1999 első félévének időjárása jelentős károkat okozott a megye mezőgazdaságának és lakosságának egyaránt. Az időjárás szélsőséges és meglepő volt a meteorológusok szerint is. Nem volt viszont példanélküli. A sok éves megfigyelések pl. Kecskeméten májusban 149, júniusban 177 és júliusban 156 mm-es csapadékmennyiséget is regisztráltak. A rendkívüli időjárás kiváltó okait a szakemberek sem ismerik. Ilyen a föld és ezen belül megyénk éghajlata.

A KSH 1999. augusztus 7-i kiadványa alapján; összeállította: **Konrád Antal**

Tíz év után

Végül jobban alakult a rendszerváltozás, mint ahogyan 1989. június 16-án kinézett. De azért nem annyira jól, mint ahogyan szerettem volna.

Az én nemzedékem - már és még - úgy szocializálódott, hogy nem az emberi önzést tartottuk a legfőbb társadalomszervező tényezőnek. Hiába írta Bertrand Russell, hogy a szocializmus azért nem működik, mert alapideája ellentétes az emberi természettel, sokan nem hittük ezt el. Naivak voltunk.

Verseny helyett konszenzust szerettünk volna, a rendőrállam agresszió helyett örökké tartó megbékélést.

Akkoriban úgy gondoltam, a társadalom többsége nagyjából ugyanonnan nézi a dolgokat, ahonnan én. Jómagam a továbbtanulás, a felemelkedés lehetőségét köszönhettem a Kádár-korszaknak. Igaz, előtte, a zord időkben megszorongatták egy kicsit a családunkat, a szüleim, nagyszüleim voltak kuláklistán, vegzálták őket a beadással, megbüntették, mert nem kértek fakivágási engedélyt. De ha mindez a vegzatúra nem történt volna, akkor, mint egyszem gyerek, örököltem volna a tízegynéhány hold homokföldet, a szőlőt, gyümölcsöst, és bölcsészkari szemináriumok helyett baktathattam volna az eke után a barázdában. Amit elvett tőlem az a rendszer, azt nemigen sajnáltam - amit kaptam tőle, azt viszont nagyon nagy kincsnek tartottam. Olyannak, amit apám, anyám is megérdemelt volna - csakhogy ők rossz időben születtek, nekik nem diploma jutott, hanem hadifogság és kuláklista, meg életfogytig tartó kukoricakapálás a tűző napon.

Az a közeg, amelyben éltem, a szó szoros értelmében vett társadalmi közép, a hetvenes-nyolcvanas években úgy tartotta, hogy aki dolgozik, az megél. A társadalmi különbségek részben nem látszottak, részben nem is voltak igazán nagyok. A Trabanthoz képest a Wartburg vagy a Zsiguli nem tűnt akkora különbségnek, ami megalázó, vagy reménytelen helyzetbe hozhatta volna azt, akinek kevesebbje volt.

Az egész környezetemet fölfelé húzta a társadalmi gyakorlattá emelt egyenlőség, a tervezett mobilitás. A feleségem családja egy nagygazdákra és napszámosokra szakadt falu szegényebb feléből jutott a téeszvilág viszonylagos egyenlőségébe. Lassan, de biztonságosan gyarapodó falusi közegben éltek. A saját nemzedéktársaim közül is sokan szereztek szakmát, érettségit, diplomát, vállalati állást, összkomfortos városi lakást.

Naív és gyanútlan voltam: nem hittem, hogy irigyli ezt valaki tőlük. Tőlünk. Volt egy barátom, tehetséges, jó szakmával rendelkező ember, akinek a szüleitől négyszáz holdat vettek el. Nem gondoltam, hogy visszakívánja. Meg sem fordult a fejemben, hogy neki velem egyenlőnek lenni: lecsúszás, megbocsáthatatlan, igazságtételért kiáltó sérelem, függetlenül attól, hogy különben jó viszonyban voltunk. Mindkettőnknek diplomája volt, amit a magunk erejéből szereztünk, és szépen megéltünk a teljesítményünk után.

Azt nyilvánvalóan láttam, hogy az olajválság után a szocialista országok nem tudják tartani a versenyt a nyugati világgal, gazdaságilag lemaradnak. Reformálhatónak tartottam azonban a rendszert. Olyannak, amelyben a hadiipari komplexum technikai találmányait csak politikai döntés kérdése a polgári gazdaságban is kamatoztatni. Úgy gondoltam, a lehetséges nézetek egy pártban éppen úgy megfogalmazhatók, kanalizálhatók, mint két váltópártban, amilyeneket a nyugati országokban lehet látni.

Azt hittem, az emberek nem felejtik el olyan gyorsan a világháborúk emlékét, és hogy meg tudják becsülni a békét. Az országok közötti békességet is, meg a társadalmi nyugalmat is. Úgy gondoltam, racionálisabbak lettek az emberek azokban az évtizedekben. Nincs már mindent elsöprő hatása számukra a szimbólumoknak. Úgy véltem, a kétféle világrendszer közelít egymáshoz: a kommunista országok terrorjának oldódása és a jóléti társadalom kapitalizmusa ugyanannak a folyamatnak összefelé tartó két ága. Elképzelhetőnek tartottam, hogy a jóléti állam a tervezés és a mértéktartás garanciája: a középszerű többség a parlamenti demokrácia révén, ahol mindenkinek egy szavazata van, olyan államszervezetet tart fenn, amely egyensúlyt tud fenntartani az egyéni érdekeltség és a jólét általános volta között.

1988-ban még voltak illúzióim, 1989-ben már alig. A korábbi rendszert támadó két szimbolikus esemény, a bős-nagymarosi erőmű elleni és az Erdély melletti tömeges megmozdulás azt jelezte, hogy ami közeledik, az egyrészt nem racionális dolog, másrészt a huszadik század szörnyű etnikai konfliktusainak visszatérésével fenyeget. Egy vízierőmű az energiaigényes életforma legkörnyezetbarátabb létesítménye, ha szakszerűen építik meg. Bős-Nagymaros lerombolása a hétköznapi józan ész szempontjából tökéletesen alkalmatlan volt rendszerváltó szimbólumnak. Mégis az lett, ráadásul a C-variáns megépítésével szlovák oldalról is azzá vált, teljesen ellenkező előjellel. Az Erdélytüntetésen pedig, bár a falurombolás elleni tiltakozás volt a fő motívum, azért teljesen egyértelművé vált, hogy aki megváltoztathatónak tartja a korábbi társadalmi rend kereteit, az megváltoztathatónak tartja a határokat, az európai status quo egész addigi rendszerét is.

A kérdés csak az volt, hogy a folyamat legnagyobb hatású aktorai mekkora árat hajlandóak, vagy képesek a társadalommal fizettetni a változásokért. Az 1989. június 16-i újratemetésen úgy látszott, vannak emberek, akik semmitől sem riadnak vissza. Én akkor úgy láttam, hogy itt valóban "patakvér" fog folyni.

1956 forradalma úgy élt a tudatomban, mint egy eleve bukásra ítélt, eszelősen hősies társadalmi ösztönkitörés, amelynek rövid története azonban nagyon sok mindent felmutatott abból a helyzetből, amely a győzelme esetén kialakulhatott volna. Úgy gondoltam, a Petőfi-kör és Mindszenty nem egyeztethető össze semmilyen körülmények között. Hogy nem egy jobb szocializmus, vagy egy mérsékelt kapitalizmus lett volna a végpont, hanem az eredetinél is rosszabb horthyzmus.

Kezdtem sejteni a múlt iszonyatos visszahúzó erejét, de éppen ezért akartam, hogy senki ne forduljon vissza, aki békét akar a jövőben. Aki nem kíván új tömegsírokat, az ne ássa ki a régieket! Ezért nem vártam semmiféle katarzist az újratemetésektől. Úgy véltem, hogy noha az újratemetett vértanúk iránt rokonszenvet érzek, olyan emberek és olyasmire használhatják fel őket, ami társadalmi kataklizmát idézhet elő.

Orbán Viktor beszéde az elhangzása pillanatában ellenszenvet keltett bennem. Részben a tartalma, részben a stílusa miatt. Egyáltalán nem volt szükségszerű a Szovjetunió szétesése, s akkor még semmilyen forgatókönyv szerint sem lehetett előre látni azt, ami később történt. Orbán beszéde abban a helyzetben felelőtlen, vak indulatokat keltő beszéd volt, amely néhány dolgot már akkor is elárult a szónokról: részben személyiségének erejét, bátorságát, részben pedig azt, hogy semmit nem számít neki, milyen következményei lesznek mások életére annak, amit mond vagy cselekszik.

Várakozásaimhoz, az 1989-es és az 1990-es év durva hangnemhez képest megállapodással zárult a rendszerváltozás első nagy konfliktusa. A felbukkant új elitcsoportok akkor még, a hatalmukat átmenteni igyekvő régiek már nem voltak elég erősek ahhoz, hogy ne a hatalom megosztására játsszanak. Volt csalódás abban az időszakban is - legfőképpen azok számára, akiket az előző évtizedek emeltek fel a társadalom alsó rétegeiből. A gazdasági rendszerváltozás a szükségesnél sokkal több áldozattal zajlott le, odaveszett a biztonság, és a korábbi életszínvonal jelentős része. Ember embernek farkasa lett, s meglepő volt, hogy ebben mennyire egyetért a régi és az új elit. A neoliberális gazdasági racionalizmus számára a profit fontosabb lett, mint az ember. Először csak szakmunkásból, adminisztrátorból, téesz-tagból kellett kevesebb. Most majd eljön az idő, amikor menedzserből, tulajdonosból, komprádor értelmiségiből is kevesebbre lesz szükség. Az 1990-ben elmaradt elitváltást, pontosabban az állásról állásra zajló élethalálharcot a pozíciókért most fogják megvívni. Ez a tartalma annak, amit az Orbán-csapat a rendszerváltásnál kevesebbnek, kormányváltásnál többnek mondott.

Nem látszik sehol a világon olyan tényező, amely a társadalom alsó és középrétegeinek további lesüllyedését megakadályozná. A társadalmi alrendszerek fölött a gazdaság olyan dominanciát szerzett, amelyet sem a parlamentáris demokrácia kiürülő gyakorlata, sem a gazdaság részévé váló, egykor szabad média nem képes megváltoztatni.

Nem folyt vér a rendszerváltozáskor, s ennek nem lehet eleget örvendezni. A pillanatnyi végeredmény - egy kíméletlenül önző, joggal-tisztességgel nem sokat törődő, uralmát az erőre építő elit esetleg tartós hatalomra jutása egy neki kedvező nemzetközi környezetben - tíz év után sem ad okot optimizmusra.

Írta:
Tanács István

Kecskeméti közéleti lap
Köztér

AZ ELSŐ DEMOKRATIKUS MANDÁTUMÚ KÖZJOGI MÉLTÓSÁG

Beszélgetés egy elégedett polgárral

Dr. Debreczeni József mostanában ritkábban látható a televízióban, viszont neve a Magyar Nemzet, a Magyar Hírlap hasábjain rendszeresen feltűnik. Legutóbb például a Orbán-kormány teljesítményét "osztályozta" neves politológusokkal. Azért kerestük fel otthonában, hogy a rendszerváltás tizedik évében megkérdezzük: hogyan kezdődött el politikai karrierje, miként emlékezik vissza a történtekre, s hogyan alakult az élete ez alatt a tíz év alatt. Megtudtuk, hogy a Katona József Gimnáziumban továbbra is tanít történelmet, egyetemen oktat, részt vesz az ORTT elnökségének munkájában és közben írja negyedik könyvét Orbán Viktorról.

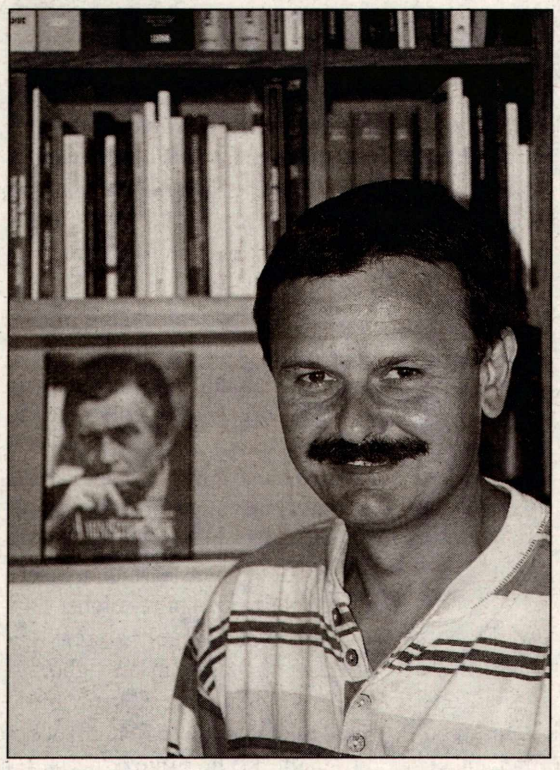

- Itt Kecskeméten találkozott Orbánnal!?

- Igen, itt volt a FIDESZ első kecskeméti gyűlése, amikor megalakították a kecskeméti szervezetet. Orbán odajött hozzám, én akkor pár hete megválasztott képviselő voltam. Még az előző parlamentben, de már többpárti választáson. Azt mondta, hogy szeretne kezet szorítani egy valódi közjogi méltósággal, aki demokratikus mandátummal rendelkezik. Aztán a négy éves ciklus alatt tulajdonképpen véletlenszerűen, futólag váltottunk szót. Illetve volt egy, a Balaton TV által felvett vitaest, ahol az Orbán, a Sárközi professzor meg én voltam a szereplő, és Aczél Endre volt a kérdező. Utána együtt vacsoráztunk, és akkor hosszabban beszélgettünk. Ami igazán érdekes, hogy 1994-ben engem felkért tanácsadónak az Orbán úr. Egy öttagú tanácsadó testület volt ez, Elek Pista volt még benne, aki nemrég szállt ki az MDF-ből, Stumpf István, aki most miniszter, Tellér Gyula, volt SZDSZ-es országgyűlési képviselő, illetve Antal György, a miniszterelnök úr fia. Ez tartott 1996. tavaszáig. Havonta, három hetente leültünk a Lévai utcai székházban. Időnkét ott volt Kövér is, vagy néha az Áder és akkor másfél-két órás beszélgetés zajlott. Én személy szerint ezekből a beszélgetésekből többet profitáltam, mert jóval több információjuk volt. Amikor aztán a Néppárt kivált az MDF-ből és a Fidesz az MDF-fel kötött szövetséget (úgy, hogy a Néppártot ebből kizárta), akkor, kiléptem ebből a társaságból. Volt egy Fidesz-szalon, amelyben olyan 150-200 ember forgott rendszerességgel, ott is találkoztunk, szót váltottunk. Tehát ennyi a személyes kapcsolat.

- Önnek mikor kezdődött tulajdonképpen a rendszerváltozás?

- Talán amikor az MDF szerveződni kezdett. Akkor Lakitelekre meghívott Lezsák Sándor. Ezt annak köszönhetem, hogy egy véletlen folytán személyes ismeretségben voltam vele. Semmiféle olyan érdemeim nem voltak, hogy ott lett volna a helyem a lakiteleki sátorban. Csupán annyi hogy a Lezsák személyes ismerőse voltam, még Kiskunmajsáról. Én úgy tekintettem ezt a meghívást, mint a Duna gát elleni tiltakozás aláírását, tehát egy gesztusnak. Hogy belépjek az MDF-be, ezt is egy ilyen aláírásnak gondoltam, de semmiféle aktív politikai szerepre nem gondoltam. Jobban mondva még azt elgondolni sem tudtam 1987-88-ban, hogy ilyen gyorsan egy politikai rendszerváltozás végbemehet.

Mikor 1988 októberében elkezdődött a kecskeméti MDF megalapítása, Lezsák üzent, hogy feltétlen menjek el. Akkor egy-másfél éve laktam Kecskeméten. Abszolút nem ismertem senkit a feleségem családján meg a kollégáimon kívül. De elmentem, mert Lezsák üzent. Mikulás Feri filmstúdiójának a vetítőtermében iszonyú izgalmak közepette, kétszer hozzászóltam. Utána mondták, hogy a 9 tagú szervezőbizottságba beválasztottak. Kutasi Feri meg javasolta, hogy legyek én a szóvivő, mert olyan jól beszéltem. Ezzel kezdődött a rendszerváltás az én számomra. Megindult egy nagyon gyors munka. Hetente kétszer találkoztunk, szervezkedtünk, tagokat toboroztunk, mindenféle nyilatkozatokat fogalmaztunk, programokat készítettünk. Érezhető volt, hogy ez valami más, sokkal intenzívebb és hogy ez már politika. Egy létező ellenzéki pártnak létező szervezete. Amikor a 1989-es visszahívás folytán, - amit nem is az MDF kezdeményezett, hanem civil kezdeményezés volt - én voltam az MDF elnöke. Kapacitálni kezdtek, hogy indulni kellene a választásokon. Az evidens volt, hogy jelöltet kell állítani az MDF-nek. Legyek hát én az. Tiltakoztam, hogy én most két éve vagyok kecskeméti, ez abszolút komolytalan. Ám győzködtek, s a döntő érv az lett, hogy én a Dobó körúton laktam akkor, a "választókerületemben".

Tulajdonképpen három hét alatt, olyan értelemben profi politikussá váltam, hogy hihetetlen sok beszédet mondtam gyűléseken, emberekkel találkoztam, interjúkat adtam.

Rendkívül élénken emlékszem, hogy amikor az első alkalommal a Szombati Zoliék (Városi Televízió) felhívtak, miután megalakult az MDF, hogy szeretnének interjút készíteni. Két hétig azon gondolkodtam, hogy miket fogok mondani. Eunoctint vettem be előző este, hogy jól tudjak aludni. Jöttek a Katonába, s a nagyszünetben, ott a parkban, adtam az interjút. Bennem két Valeriánával, iszonyú görcsben. Mindez nem látszott rajtam, mert ilyen az alkatom. De ez alatt a három hét alatt annyira hozzászoktam a nyilvános szerepléshez, hogy amikor a parlamentben először felszólaltam, - ami egy fantasztikus dolog volt, és éreztem valami áhítatot, - akkor már nem éreztem különösebb izgalmat.

- Szép szakasza volt az a politizálásnak. Eltelt tíz év. Véleménye szerint most milyen a politika? Vívás vagy ökölvívás, vagy pankráció?

- Hát az utóbbit nem hiszem. Nekem nagyon jó véleményem van a politikáról. Talán azért is, mert én akaratlagosan úgy szálltam (úgy szorultam?) ki a politikából, hogy abszolút nincs bennem semmiféle keserűség, vagy ellenérzés, vagy ellenszenv azokkal szemben, akik most művelik ezt a hihetetlen nehéz mesterséget, hivatást. Egyszerűen az derült ki, hogy az én alkatom az nem nagyon passzol ehhez a borzalmasan nehéz mesterséghez. Rendkívül sokféle tulajdonsággal és képességgel kell rendelkeznie annak, aki tartósan és hosszú távon politikus akar maradni. Antall miniszterelnök urat, és Orbán Viktort tudom megnevezni, akik mindezekkel a képességekkel magas fokon rendelkeznek. Tehát az elemző készségtől a vitakészségen, a retorikai képességeken át a helyzetfelismerő képességig, az emberekkel való bánni tudásig, a lelki teherbíró képességig, a támadások elviseléséig hihetetlen szívósnak kell lenni. Valamilyen politikusi szenvedélynek kell lennie az emberben, anélkül nem lehet csinálni.

Ott van Kulin Ferenc, aki rendelkezik egy nagy csomó olyan tulajdonsággal, ami őt képessé tenné arra, hogy nagy politikus legyen. Csak egyszerűen nincs benne a politikusi szenvedély. Amit lehet hatalomvágynak nevezni, hogyha rosszindulatúak vagyunk egy kicsit, de inkább politikusi szenvedélynek nevezem. Antallban is, Orbánnál is, - amennyire velük személyes kapcsolatba kerültem, - mindig éreztem azt, hogy a világon őket igazán semmi más nem érdekli.

Ez belőlem hiányzott, illetve a publicistával sem tudtam összeegyeztetni a politikust. A politikusnak nagyon sokszor kell tudni hallgatni. Nem elárulni a szándékait. Meg főleg nem kimondani a nyilvánosság előtt. Olyan emberekkel is jó kapcsolatot tartani, akiket egyébként a civil életben elkerülne, vagy legfeljebb köszönne nekik. Itt viszont szövetségesként meg kell nyerni és támogatóként maga mellett tartani. Erkölcsileg azt hiszem ez nehezebb is. Az könnyebb út, hogy én leírom az újságban mit gondolok Csurkáról, vagy Torgyánról, vagy akárkiről, és akkor kész. A politikusnak meg kell valósítani a gyakorlatban amennyit bír az igazságaiból, de soha nem bírja teljesen úgy, mint ahogy ki tudná mondani. Bonyolult és nehéz dolog.

- Akkor egyértelmű, hogy jól érzi magát a politizálás nélkül?

- Sokkal jobban. Ugyanis én azért végig feszültségben éltem le azt az időt, amikor a politikai viharok közepébe kerültem, kizártak a frakcióból. Egyéni képviselőként is szüntelenül valami lelkifurdalást éreztem, hogy azoknak az elvárásoknak, amik persze jórészt illúziók voltak, nem tudtam, vagy nem is nagyon lehetett megfelelni. Nyomasztott, hogy sokkal többet várnak el a politikustól vagy a képviselőtől az emberek, polgárok, mint amit egyáltalán lehetséges megtenni.

- Változott-e véleménye Kecskemétről, változott-e a város?

- Lehet, hogy nem okos dolog amit mondok, de egy picikét mindvégig úgy érzetem magam, meg még most is úgy érzem, mintha idegen maradtam volna Kecskeméten. Abszolút semmi bajom nincs a várossal és nagyon jól érzem magam, nagyon jó itt lakni, a Katonában tanítani, tehát az égvilágon nincsen semmi amit panaszként mondhatnék. Inkább magamat, ha nem is vádolhatom, de bírálhatom azzal, hogy országgyűlési képviselőként is tulajdonképpen sokkal kevésbé voltam kecskeméti képviselő, mint országos MDF-es ügyekben hadakozó Csurkával háborúzó, meg iró-politikus. Most is azt hiszem kívül vagyok a város közéletén. Annak ellenére, hogy alakult egy konzervatív polgári kör, aminek az elnöke lettem. Most is annyi szerepet viszek, tanítok, publicisztikákat írok, az ORTT Bizottságban működöm. Nem ismerem az új polgármestert. Azon kívül, amit a sajtóban olvasok, nem nagyon tudok a kecskeméti ügyekről.

- Túl az "emberélet felén" összegezné az eddigi útját?

- Van egy abszolút személyes síkja ennek a kérdésnek. Elégedett lehetek azzal a helyzettel ahol most vagyok. Lehet, hogy ez nagyképűen hangzik, de a politikába való bekapcsolódásom előtt az ország egyik legjobb gimnáziumának egy jó történelem tanára voltam. Időközben, túl azon hogy a politikából kiestem, vagy nem indultam a következő választásokon, megjelent három könyvem. A harmadik (az Antall könyv) nagy siker volt. Írom a negyediket, és publicistaként a politizáló közvéleményben számon tartanak.

Történelem tanárként keveredtem a politikába. Ebből a szemszögből viszont az volt a meggyőződésem, hogy az a változás, ami hogyha végig megy, s 1985-89-ben beindult, és amit rendszerváltozásnak nevezünk, az egy olyan horderejű eseménye a magyar történelemnek amihez fogható csak kettő volt korábban: a Szent István-i államalapítás, meg a 1945 utáni szovjet viszszarendeződés. Tehát, ami a tulajdoni viszonyoktól kezdve a politikai intézményekig mindenféle téren radikálisan átalakította az országot. Függetlenül attól, hogy ez most nevezhető sikeresnek vagy sikertelennek. Egészen konkrétan azt képzeltem el, hogy ha majd az unokám megkérdezi annak idején, amikor tanul az iskolában arról, hogy itt milyen nagy földfordulás volt, s te nagypapa mit csináltál akkor, én csak azt tudnám válaszolni, hogy éppen fociztam a barátaimmal meg sörözni jártam, meg kijavítottam a helyesírási dolgozatokat. Szégyenkezhetnék, hogy akkor én ezekből a nagy változásokból kimaradtam.

Az nyilvánvaló számomra, hogy tényleg ezek óriási változások , bár lehet, hogy az ember nem gondolja mindennap, de hát kifejezettem boldog vagyok attól, hogy nem a Varsói Szerződésben, hanem a NATO-ban vagyunk benne, meg hát lehetne sorolni a dolgokat. Valószínűleg ez az én számomra pozitívabb mindez a változás, mint az emberek többsége számára. Ez biztos a szakmámmal is összefügg. Mert vakbelet operálni ugyanúgy lehetett az egypárti diktatúra idején is, mint a többpárti demokráciában. Vagy hidat tervezni, vagy esztergálni. Történelmet tanítani meg újságot írni egy kicsit kényesebb volt. Ott az embernek a hivatás gyakorlásában jelentett súlyos korlátokat, meg mindenféle veszélyeket. Egy történelem tanár számára az hogy demokráciában él, az valószínűleg nagyobb jelentőségű. Hogy érdemes volt e beleszállni, úgy gondolom hogy feltétlenül. Abszolút nem bántam meg, hogy 4-5 évet keményen a politikára szántam és valószínűleg szemrehányást tennék magamnak hogyha nem. Úgy érzem hogy ez kötelességem volt, és az pedig hogy amikor a rendszerváltozás lezajlott, utána kiderült, hogy csak nagyon erős önátalakítás árán, a természetemen kellett volna erőszakot tenni ahhoz, hogy tartósan a politikusi pályán maradjak. Ez is úgy gondolom, hogy nagyon jól alakult hogy végül is kisodródtam, kiszálltam. Most már nagyon jól érzem magam.

- Saját emberi fejlődését hogyan látja?

- A gimnáziumban jól ment a matematika és akkor kialakult az, hogy belőlem matematikus lesz. Közben Adyért rajongtam és titokban verseket írtam. Lehet hogy most ez jelentkezik a publicisztikáimban. Aztán a magyar tanárom negyedikben megkérdezte, hogy nem akarok én magyar szakra menni? Dehogynem, tanár úr, csak még senki nem mondta! Tényleg így volt.

Egy idő után a történelem sokkal érdekesebb lett számomra. Utána úgy tűnt, hogy rendes középiskolai tanárként fogok működni, ahol az első perctől kezdve nagyon jól éreztem magam a katedrán. Közben ismertségre tettem szert, meg-megjelennek az írásaim. Azok a régi titkos vágyaim is most beteljesültek, amikor a verseket írtam. Így kifejezetten - mindig félek attól hogy nagyképűnek fog tűnni - de szóval elégedett embernek gondolom magam. Azt nem mondom hogy boldog vagyok, mert az már tényleg giccses lenne. És amit még szeretnék hozzátenni. Időközben a család sokkal fontosabb lett számomra, mint korábban. Azelőtt az önmegvalósítás hátterének gondoltam legfeljebb a családot, tehát szüksége van az embernek egy nyugodt, biztos háttérre ahhoz, hogy a személyisége ki tudjon bontakozni, ilyenolyan területeken. Most azon emésztem magamat, egyre inkább azt gondolom: nagyon fontos teljesítménye az embernek, hogy van család körülötte, meg három gyerek.

Lejegyezte:
Nagy Mária

A KECSKEMÉTI NÉPZENE KISTÜKRE

Kálmán Lajos kötete elé

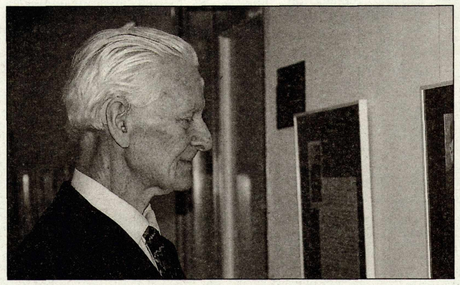

Sokan ismerik őt a városban

E sorok írója abban a szerencsés helyzetben van, hogy előzetesen, még a szerkesztési és nyomdai munkálatok befejező szakasza idején adhat hírt - kedvcsinálónak - egy jelentős kiadványról. Régi adósságot törlesztenek a népzenegyűjtő-szerző és a nemes cél érdekében szövetkezett kiadók, a Kecskeméti Lapok Kft és az Erdei Ferenc Művelődési Központ, amikor Kecskemét Város Önkormányzata, és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogramja hathatós támogatásával megjelentetik a kecskeméti és környékbeli népdalkincs válogatott gyűjteményét. Így most már a népzenei találkozók gazdájának, a hírös városnak sem kell szégyenkeznie, hogy nem kínálhatja vendégeinek saját népdalgyűjteményét. Hadd ismerjenek meg bennünket ebből is, de a magunk önismeretét is hathatósan szolgálhatja. Dr. Kálmán Lajos fiatal kora óta elkötelezett híve, gyűjtője, kutatója és terjesztője a magyar népzenének, közelebbről Kecskemét és környéke, hajdani pusztái dalainak. Vargyas Lajos, Szomjas-Schiffert György és mások Duna-Tisza közi gyűjteséit, de mindenek előtt Vásárhelyi Zoltán harmincas évekbeli kecskeméti s környéki gyűjtőmunkáját folytatta, egészítette ki a maga több százra rugó dallamleletével. Olyan időszakban - az ötvenes-hatvanas években - gyűlt össze az anyag nagy része, amikor még a mainál jobban élt a népzene eredeti környezetében, formájában s funkciójában. Így mindenképpen hiteles, első kézből, szakszerűen lejegyzett anyagot vehet kezébe a mintegy százharminc dalból álló válogatás olvasója-éneklője. Azért ne felejtsük, még azok is, akik a hetvenes években, a nyolcvanas évek elején hallgatták a kecskeméti népzenei találkozókon a környék jó torkú bugaci, helvéciai, nyárlőrinci énekeseit - részben éppen Kálmán Lajos felfedezettjeit -, emlékezetükbe idézhetik e vidék sajátos népdalhangját, népdalkincsét...

Az Alföldet a népzenekutatás nagyjai általában nem tekintették -a régisége miatt legértékesebb hagyomány híján - a népdalkincs "paradicsomkertjének". Mégis, ha kézbe vesszük ezt a kis gyűjteményt, meglepő gazdagságban tárulnak elénk a Homokhátság pusztáinak népdalai. Az meg éppen a megjelenés előtt álló kötet szerzőjének érdeme, hogy összehasonlító tudományos érveket keresett arra, hogy bizonyítsa: számos olyan eleme van e népzenei kisdialektus dalai egy részének, melyek igen messzire mutatnak vissza: magunkkal hozott keleti örökség nyomait őrzik.

Másrészt a népzenei formavilág, dallamképződés fejlődésében-változásában fontos átmeneti szerkezetek éltek s élnek itt, bizonyítva a hagyomány éltető, átörökítő szerepét. Mindezekről és még sok részletkérdésről a Kommentár című fejezetben ad számot a szerző. Sajátos egyéni nyelvezettel megfogalmazott dolgozata figyelmes és többszöri olvasást kíván és érdemel. Maguk a dalok pedig azt, hogy sokan és sokat énekeljék őket. Segítsenek életben tartani, újra közkinccsé tenni azt, ami már-már - Kodály kifejezésével élve - holt kincs lett a láda fenekén. Mert van ebben a tíz tucatnyi s még néhány dalban mindenféle életre való szöveg s dallam. Szerelmi líra és mulatónóta, pásztordal és népszokás, katonadal és betyárballada - vagyis az élet teljessége, szivárványszínei: a hajdani délibábos rónaság dallamban-szövegben megőrzött zeneiköltői termése, melybe a magasabb költészet terméséből is átkerült egy s más. Itt-ott csipetnyi érzelmesség csúszik egyik-másik dallam járásába, másutt szikáran, vagy éppen szabad tempóban szárnyalva, ismét másutt a patkaporos bálok kemény táncritmusával kelthetők igazán életre a dalok. Énekelhetjük őket magányosan, amúgy magunk elé dudorászva, vagy többedmagunkkal egy szólamban, de számos elviseli, majdhogynem kívánja a kísérő citerát. Nagy szolgálatot tehet ez a gyűjtemény, ha mégoly szerény válogatás is a nagyobb anyagból. A gyűjtő-válogató-szerkesztő bizonyára a legjavát, a legjellemzőbbeket emelte ki, hogy közkinccsé tegye. Azzá is kell válniuk a népdalkörök műsorai és az iskolai énekórák által. Egy közösség önbecsülése is kifejeződik abban, hogy hogyan viszonyul értéket hordozó hagyományaihoz. Kálmán Lajos szép válogatása, melynek könyvvé-formálásában Marosi Júlia (szerkesztő) és Gelencsér Ágnes (kottagrafikus) is közreműködött, mindennapi kenyere kell, hogy legyen minden kecskeméti és környékbeli népdalkedvelőnek, s az lenne a jó, ha új meg új híveket nyerne meg a népdalművészet e becses kincseinek.

Köszönet érte, hogy Kálmán tanár úr nem hagyta veszendőbe menni e zengő örökséget! S hogy ehhez megtalálta a segítőket is, akik szelíd szóval sürgetve és részfeladatok vállalásával hozzájárultak a régi terv megvalósulásához. Heltai Nándor Kálmán Lajos pályaképének, portréjának megrajzolásával gazdagítja a dr. Csatári Bálint főszerkesztésében megjelenő Kecskeméti füzetek című sorozat legújabb, remélhetően a szeptember 17-re tervezett Népzenei nap alkalmából megjelenő kötetét.

Zárszóul ide kívánkoznak Kodály Zoltán (már!) 1925-ben írott szavai A magyar népzene című rövid írásból:

"A falu most búcsúzik a régi hagyománytól. A fiatalsága már nem veszi át. Rajtunk a sor.

A tűznek nem szabad kialudni."

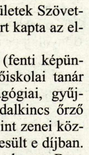

Írta:
Ittzés Mihály

NEMZETKÖZI Kodály Fesztivál 1999. július 19 - augusztus 6.

Denis Bacon, az amerikai Kodály mozgalom és szerveződés meghatározó alakja, aki szerint ez a rendezvény volt a legjobb, csak sajnos kevés idő maradt a látottak, hallottak megvitatására.

Nyitókoncert az Újkollégiumban, a Kodály vonósnégyes közreműködésével

Vendégünk volt Kodály Zoltánné

Erdei Péter és Kodály Zoltánné a fesztivál megnyitó ünnepségén

A kecskeméti rendezvényekről

Mint a Nemzetközi Kodály Társaság díszelnöke részt vesz a világ más tájain rendezett Szimpóziumokon is. Mennyiben más a kecskeméti program?

Kecskemét mindig elegáns körülményeket biztosított kulturális rendezvényei számára. A Kodály Intézet szakmai biztonsága és szervezésbeli jártassága pedig magas zenei színvonalat, az előadások megválogatásában pedig az itteni hasonló rendezvényeken már megszokott igényességet jelentette. Több évtizedes hagyomány eredménye ez, hiszen Magyarországon - és különösen ebben a városban - mind a zenetudomány mind pedig zönség is érdeklődést mutatott a rendezvények iránt.

Az Archívumról

Életének hétköznapjait mennyire tölti ki a Kodály hagyaték gondozása?

A Köröndön lévő Archívum tevékenysége életem középpontjában áll. Most a készülő katalógus a legnagyobb munka, ami egyben a hagyaték rendezését is jelenti: a kéziratok, a művek keletkezésére és életére vonatkozó dokumentumok rendszerezését, beleértve az autográf bejegyzések, a kiadott kották számbavételét is. A szakszerű rendezés célja, hogy a vázlatos, töredékes gondolatok is felismerhetők legyenek, ismerjük a szövegek, irodalmi források eredetét, a kiadások sorát, a művek utóéletét, kritikai dokumentumait. Ez a munka párhuzamosan halad a készülő bibliográfiával.

Hányan dolgoznak ezen és mik az eddigi eredmények?

Rendszeres munkát csak néhányan végeznek itt, de minden segítséget, a dokumentumokhoz való hozzáférését, anyagi és egyéb támogatást megadunk azoknak, akik egy-egy téma behatóbb tanulmányozásával foglalkoznak. Az archívum segítségével készült például a Visszatekintés harmadik kötete, a hátrahagyott írások két kötete, a Marosszéki táncok fakszimile kiadása, a Kodály műveinek dallam- és szövegforrásaival foglalkozó könyv. A frankfurti könyvvásárra elkészül a levelezés dokumentumait tartalmazó második kötet, és persze számos tanulmány forrásanyagát is az Archívum szolgáltatta.

Mondhatjuk-e, hogy már egységben kutatható az életmű?

A hagyaték főképpen az Archívumban koncentrálódik, s ez a gyűjtött, korábban az MTA Zenetudományi Intézetében feldolgozásra kerülő népzenei anyagok és a kéziratok, illetve a külföldi kiadók által más múzeumokban elhelyezett kéziratok másolataira is igaz. Sok anyag konzerválását sikerült megoldani másolatok, mikrofilmek segítségével. Légmentesen elzárt fém matricákon őrizzük a jórészt viaszhengereken gyűjtött népzenei anyagot, együtt vannak a hangját őrző dokumentumok, valamint az általa vezényelt koncertek felvételei is.

Mi a helyzet a könyvtárral?

Kész a végleges katalógus, mely a Kodály bejegyzéseket is nyilvántartja. Ez 4-5 ezer kötet feldolgozását jelentette, s így ma már nem kell pusztán a memóriámra hagyatkoznom, ha egy-egy kötet vagy megjegyzés helyét keressük. Most van feldolgozás alatt az a néhány száz kötetes régi gyűjtemény, amelyet külön szekrényben őriztünk a régi lakásban.

Az énekesi pályáról

E több évtizedre vissza- illetve előre tekintő kutatás irányítás mellett mennyi ideje jut az éneklésre?

Életem különböző szakaszaiban az egyes tevékenységek más-más arányban vannak jelen. Tanítok a Színművészeti Főiskolán egy olyan kurzuson, mely Nádasdy Kálmán szellemi hagyatékának jegyében a magyar dalt állítja a középpontba. Örülök, hogy én választhattam ki a növendékeimet azok közül, akiket alkalmasnak találtam erre és persze maguk is érdeklődtek a téma iránt. Ezek egyéni órák, mostanában pedig a környező országokból egy-egy szemeszterre érkező csoportoknál, az egész osztályt tanítom. Az utóbbi időben az éneklés kissé háttérbe szorult, mert kevesebb koncertet vállaltam.

Horváth Ágnes

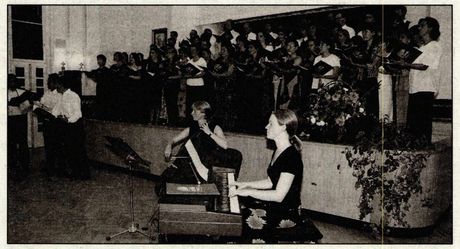

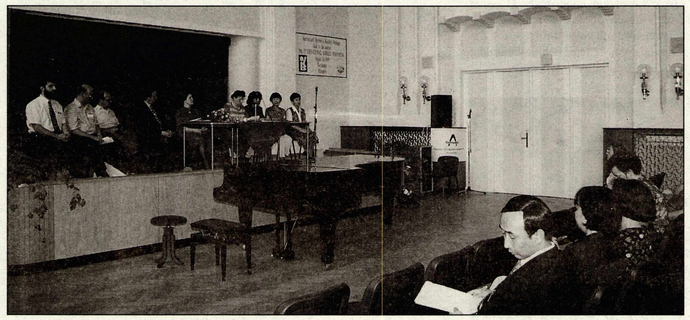

A XIV. Nemzetközi Kodály Szimpózium idején tartotta elnökségi ülését a Nemzetközi Kodály Társaság

Szőnyi Erzsébet zeneszerző ismerteti a Magyar Kodály Társaság és a Katona József Társaság zeneszerzői pályázatának eredményét

az előadóművészet terén széles körből tudunk meríteni.

A koncepcióban mit tart a legfontosabbnak?

A magyar zeneművek, zeneszerzők és a fiatal előadók jelenlétét. A kórusok és a szólisták rendkívül nehéz műveket tanultak meg és mutattak be a koncerteken. Külön örülök annak, hogy nemcsak a tehetséges kecskeméti muzsikusok, együttesek mutatkoztak be, de a helyi kö-

ÉLETFA DÍJAT KAPTAK

Dr. Bánszky Pál

Néhány éve, augusztus 20-ika alkalmából a kulturminiszter Életfa-díjat adományoz a népművészet területén tevékenykedők legkiválóbbjainak.

Az idei négy kitüntetett közül kettő is kecskeméti: **dr. Bánszky Pál** és dr. Kálmán Lajos, akik Budapesten, az Iparművészeti Múzeumban veszik át évtizedes munkásságukért e díjat. Dr. Bánszky Pál közművelődési és múzeumi munkásságáért, a tárgyi népművészet területén, valamint a Duna-Tiszaközi Népművészeti Egyesület és az Országos Népművészeti Egyesületek Szövetsége elnöki munkájáért kapta az elismerést.

Dr. Kálmán Lajos (fenti képünkön) nyugalmazott főiskolai tanár népzenekutatói, pedagógiai, gyűjtő- és terjesztői, népdalkincs őrző és publikációs, valamint zenei közéleti életművéért részesült e díjban.

1998-ban Életfa-díjat kapott Bandi Dezső népművész Marosvásárhelyről, akinek a tavalyi Hírös Hét idején volt kiállítása Kecskeméten, a Naiv Művészek Múzeumában.

Egy visszajáró lélek

Tóth-Guttman Emese Kolozsvárott zongoratanár. Szülei tevékenysége révén viszonylag korán megismerkedett Kodály tanításaival, de az igazán meghatározó élmény 1976-ban következett be. Kodály Zoltánné a 70-es évek elején járt Kolozsvárott, s ő tette lehetővé, hogy az akkor turistaként Magyarországra látogató fiatal lány részt vegyen a Szemináriumon. Később amikor csak tehette visszatért, s ma is meghatottan emlékezik vissza a szeretetteljes fogadtatásra, a szakmai újratöltődés periódusaira, az egyetemességre való törekvés szellemi erejére. Hazatérve mindig új lendülettel kezdett munkához, hiszen megismerkedhetett a legújabb kutatások eredményeivel, szélesebb horizont nyílt meg előtte minden zenei területen.

Ma már szabadon mozoghat, módszertanilag sem érez korlátozást, a koncertekre való visszatérés, a régi ismerősökkel való találkozás azonban most is meghatározó élmény számára.

Venus a Pepsi Szigeten

Az 1999. augusztus 4-11-e között megrendezett Pepsi Sziget fesztiválon közel háromszázezer vendég - közöttük sok kecskeméti fiatal - vett részt. A kezdeti években sokszor hangos kritikákkal kísért rendezvényen, most nagyon tartalmas és színvonalas programokat kínált a rendezőség. Több tucat külföldi és hazai zenekar lépett fel, s emellett gondoskodtak arról is, hogy a fiatalok érdeklődésének megfelelő tudományos és más kulturális események is legyenek. A drogellenes felvilágosítástól a világ vallási irányzatainak ismertetéséig, számos lehetőség kínálkozott arra, hogy a zenétől elfáradt fiatal, amúgy "kipihenje magát" egy-egy sátorban, elmélyülve az ott zajló előadások hallgatásán és persze nemegyszer élesen vitázva ismerjék meg egymás nézeteit a világról és önmagukról. Nagyon sokan mentek el a hajógyári szigetre Kecskemétről is, sok tizen-, és huszonéves fiatal. Ki a maga, ki a mama pénzéből, de erről majd legközelebbi számunkban.

A hattagú, kecskeméti Venus zenekar fellépését nagyon sokan vártuk a Pepsi Szigeten. A fellépés előtti izgalom közepette - mintegy lazításként - kérdeztem meg Varga Zsuzsától, a zenekar énekesétől, hogy mikor alakult meg a Venus zenekar?

- Ebben a formációban már két éve létezik a csapat. A múlt évben jószerével stúdióban töltöttük az egész időnket, a nagylemezünk felvételével és bemutatásának előkészítésével foglalkoztunk. Ez egy felkészülési időszak volt. Dalaink két szerzője - s egyben két gitárosunk is, Fekete Marcell és Kellerman Kristóf - már gyerekkoruk óta együtt zenélnek. A zenekar egyébként apránként jött össze.

Honnan származik a zenekar neve?

- Ahogy említettem, a két gitáros már a gimiben is együtt játszott, különböző nevek alatt. Amikor én csatlakoztam a zenekarhoz még egy ideig a régi nevet használtuk, de aztán váltottunk. Ekkor döntöttük el, hogy valamilyen nőies, ugyanakkor uniszex nevünk legyen, hiszen mégiscsak ez egy "fiú" zenekar női énekessel. Azt szerettük volna elérni, hogy ez a szó kifejezze a szerelmet, a boldogságot és a fiatalságot ... Persze fontos cél volt az is a "keresztelőnél", hogy könnyen leírható és megérthető legyen a nevünk.

Mit akartok a zenétekkel kifejezni?

- Ami talán egyre ritkább, mi magunk írjuk a zenét, a szöveget s ezért fontosnak tartottuk, hogy ne legyen benne semmi művies, azt kapja a közönség amit lát, hall. Élő, őszinte zene...

A környezetetek támogatott benneteket mindenben?

- A családok véleménye nagyon megoszlott és hát a tanárok, az iskola sem nézte jó szemmel, hogy mi ezt csináljuk... Mindenki azt mondta, ez múló hóbort, majd kinőjük. Az anyukám viszont nagyon támogatta, apukám ellenezte, de miután sikereket értünk el, megváltoztak a negatív vélemények. Mostmár egyre többen bíznak bennünk, mindenki örül sikereinknek, s ez nagyon fontos nekünk...

Csak zenéléssel foglalkoztok?

- A zenekar nagyobbik fele még suliba jár, van aki emellett még dolgozik is. Előbb-utóbb szeretnénk kizárólag a zenélésnek szentelni az életünket. Én nagyon boldog lennék, ha minden mást feladva, ennek élhetnék!

Mondd, hogyan éltétek meg a hirtelen népszerűséget, ismertséget?

- Mi nem a népszerűségért kezdtük el a zenélést, legalábbis nem ez volt a fő cél. Talán egy kicsit túlzás is azt mondani, hogy olyan ismertek lennénk. Az viszont igaz, hogy nagyon sok helyen már felismernek arcról is bennünket. Igazán azt szeretnénk, ha a zenénket ismernék meg, minél több helyen.

Kecskeméthez erős szálak fűznek benneteket, itt sokan büszkék rátok. Hogyan viszonyultok most a városhoz?

- Azt hiszem ugyanúgy, mint előtte. De ebben a műfajban nagyon fontos az is, hogyan fogad minket a város! Eddig jó visszajelzéseket kaptunk, úgy érezzük sokan szeretnek bennünket, s az önkormányzattól is megkeresték már a zenekart. Legfrissebb hír pedig az, hogy meghívtak bennünket Rüsselsheimbe, ahol egy élő koncertet adunk. Visszatérve a kérdésre, úgy érezzük, hogy kíváncsiak ránk, örülnek, hogy végre megmozdult valami a fiatalok között Kecskeméten. Reméljük a lelkesedés megmarad és egyre több hívünk lesz.

Mi a véleményed a kecskeméti fiatalok szórakozási lehetőségeiről?

- Ez személytől függő dolog, mert például ha valaki diszkóba szeret járni, több közül is választhat, de ha valaki koncertre szeretne menni, annak jóval szűkebb a lehetősége. Egyelőre még sokan Pestre járnak szórakozni - már aki megengedheti magának ezt - ott jóval több a kulturális esemény. Az biztos, hogy mindenképp sokkal több városi kulturális program kellene a fiataloknak.

Milyen gyakran léptek fel? Gondolom sok meghívást kaptok.

- Nagyon gyakran fellépünk, ezen a héten a mai már a hetedik fellépésünk. Hétköznap, hétvégén mindig sok helyre várnak bennünket. Jó lenne, ha a szeptemberben nyitó klubok minél nagyobb számban meghívnák a zenekart, szeretnénk sok ember előtt játszani, sok fiatalnak örömet szerezni...

És hogyan tetszik a Pepsi Sziget?

- Nagyon tetszik, bár nem nagyon tudtunk még itt szétnézni. Az elmúlt évekből persze ismerjük a Szigetet, s nagyon jó ötletnek tartjuk, hogy este a koncertek sátrakban zajlanak. Szerintem a Sziget - ha jó kifejezés ez itt - egyre konszolidáltabb lesz. Már-már igazi kulturális esemény, nemcsak egy folyamatos, egyhetes őrület... Rangja van az itteni fellépésnek, és büszkék vagyunk arra, hogy itt lehetünk.

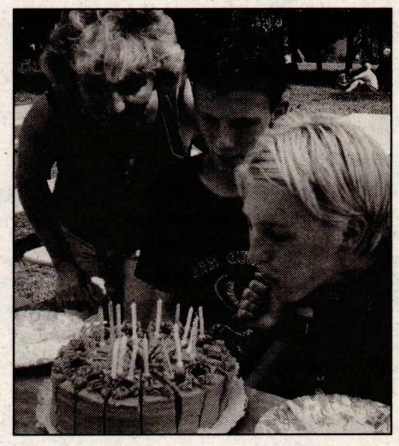

Írta, fújta: Brúszel Ágnes

Szeretettel Bugacról

Hónapról-hónapra, hétről hétre, napról napra romlott Kecskemét pénzügyi helyzete 1932-ben. Honunkban legkegyetlenebbül a mezőgazdasági városokban pusztított a világgazdasági válság szele. Kecskeméten a munkanélküliek békés tüntetéssel követeltek munkaalkalmakat, elárverezték a legrégebbi vasboltot, a Beretvást. A minisztérium megszüntette a festőiskolát, már az előző évben megfosztották önállóságától a bugaci ménest, minden negyedik halottat ingyen temettek el. A város adóssága fölözte a 12 millió pengőt.

Az ügyosztályok további leépítéseket kezdeményeztek. Az 1928-ban felavatott bugaci kisvasút bezárását is mármár eldöntöttnek tekintették, amikor négy, írásaival a Kecskeméti Lapokhoz kötődő polgár - a veszteséges vasút megmentése érdekében - előállt a "Fél nap Kecskemét, fél nap Bugac" programmal. Közülük a legtekintélyesebb, Tóth László szülővárosában is megvalósíthatónak vélte a hamburgi sakkkongresszuson szerzett idegenforgalmi tapasztalatait. Láthatta a gazdasági krízis béklyóiban fulladozó kikötővárosban: a jól szervezett, a táji adottságokat, a hagyományokat és a helyi specialitásokat ügyesen vegyítő, kínáló és tálaló turisztika számos munkaalkalmat teremtett, sok pénzt hozott a nagyváros konyhájára. A találékony dr. Bodócs Gyulának köszönhetően került az étlap főhelyére a nyársonsült csirke. Dr. Koncz Mihály intézte a jogi ügyeket, a remek szervező, Homoki József tárgyalt az idegenforgalmi cégekkel.

A várost a legkiválóbb nyugati márkamenedzsereket lepipáló leleményével segítő Tóth László és Homoki József révén, a szinte egyik-napról a másikra elhíresített barackpálinka is bekerült a bugaci kínálatba. Részben nekik és az új polgármesternek köszönhetően Hirös Napokká nőtte ki magát az iparosok által kezdeményezett termékkiállítás.

Kecskemét a Lillafüredet, a Balatont támogató kormányzat segítsége nélkül is megcsinálta az idegenforgalmat!

Persze a gyorsabb közlekedéstől kezdve a még hatékonyabb külföldi reklámig, a jobb utakig, márka - dollár itt-tartó ajándéktárgyakig, sok minden hiányzott a puszta gyors népszerűségének tartósításához, az idegenforgalmi bevételek növeléséhez, a táji és folklór értékek gyümölcsöztetéséhez. Mindenekelőtt talán egy olyan könyv, amit 1933-ban tervezett egy jó tollú turisztikai író. Tartalomjegyzékét is közölte már a Kecskeméti Lapok, de a látnivalókat, a táj értékeit, hitelesen és kedvcsinálóan bemutatni szándékozó könyv kellő számú előfizető hiányában nem jelent meg.

Azóta is hiányzik egy hasonló célú és alaposságú könyv. A diákcsoportokat ügyesen eligazító székesfővárosi kiadvány, majd a városi idegenforgalmi hivatal küllemileg és tartalmilag színes leporellója terjedelmi okokból nem helyettesíthette a hiányzó áttekintő összefoglalást. A nyolcvanas évek elején Szappanos Jolán forrásértékű, A nagy pusztán című könyve a régi pásztoréletet idézte föl szépen és hangulatosan. Elsősorban a község múltjával, jelenével foglalkozik Czakó Ferenc sok adatot összegereblyéző, helyenként azonban elnagyolt, pontatlan Bugac könyve. A pusztai idegenforgalom múltját is áttekintő Bugac csárdája nem került könyvárusi forgalomba.

Több okból is érdeklődéssel és lelkesedéssel olvastam Horák Béla Bugacpuszta idegenforgalmi krónikája című, a napokban megjelent 228 oldalas könyvét... Nemcsak a könyveknek van meg a sorsuk, hanem szerzőiknek is... Az ország szabadságáért 1951-ben kivégzett kecskeméti tanár fia még örülhetett, hogy a hatvanas évek elején az akkor világvége Bugacon taníthatott. Igazi értelmiségiként többet vállalt munkaköri kötelezettségeinél. Rokoni látogatóban korábban is sokszor járt a pusztán, a nagyhatárú településen. Foglalkoztatta a község története, az ott élők sorsa.

Csak meghatottsággal említhető,

Buzsik tanya. Régen betyárkocsma. 1933-ban Irányi István rajzolta le

hogy anyagias világunkban egy szerény nyugdíjából élő polgár ennyi időt és pénzt áldoz jó közügy szolgálatára.

Könyve a témaválasztáson kívül közölt adatai pontosságáért, hitelességéért méltatható mindenekelőtt. Előszava szerint "korabeli újsághírek és a bugaci pusztaházban egykor elhelyezett 'Vendégkönyv'-be írt megjegyzések, valamint levéltári és könyvtári kutatások felhasználásával készült 'bugaci idegenforgalmi krónika".

Az első részben magvas történeti visszatekintés után a múlt század utolsó évtizedében és a századunk elején megjelent, a bugaci nomád pásztoréletet felelevenítő írások olvashatók.

Nem mindig a legszerencsésebben válogatott korabeli újságcikkek címszavaival mutatja be Kecskemét híres pusztáját, mint idegenforgalmi látványosságot. Teljesebb, érzékletesebb képet alakíthatna ki erről az olvasó, ha e kötet összeállítója jóval többet mazsolázott volna a bugaci idegenforgalom egyik ügygazdájának tekinthető, legjobban informált korabeli Kecskeméti Lapokból. Körültekintőbb szerkesztéssel, kezdeményezőbb lektorálással bőségesebben hasznosulhatott volna az összeállító-kiadó eléggé nem becsülhető fáradozása.

A felsorolt nevesebb külföldi személyiségek közé odakívánkozna - például - a világbajnok olasz labdarugó válogatott több világsztárának, például Orsinak, Meazzának, Ferrarinak és társaiknak neve, akik 1936-ban a zöldszinvánival vívtak jó hangulatú mérkőzést a pusztán. Vagy a pusztát fölkereső Nobel-díjas Rabindranath Tagore rokonainak és munkatársainak említése. Bugac hírnevét pompás riportjaikkal is növelő Nagy Endre, Móricz Zsigmond, Tamási Áron, Féja Géza, Török Sándor, az idegenvezető Elek Ilona olimpiai bajnok neve még a névmutatóból is hiányzik. Írásaikkal, nyilatkozataikkal, vagy ezekből vett bővebb idézetekkel jobban érzékelhetnők, hogy miért nevezte glóbusunk egyik legkiválóbb kutatója, Balogh János akadémikus a világ csodái egyikének Bugac pusztát.

Szerencsésebb lett volna, ha Horák Béla csak háttér információként és nem idegenforgalmi produktumként hivatkozik az őseredeti tájat hivatalból fölkeresőkre, a város vendégházában elszállásoltakra. Egyértelműbbé válna, hogy idegenforgalomról csak 1932 óta beszélhetünk, szemléletesebben kirajzolódott volna, hogy miért, kik, honnan, hányan látogattak a pusztára.

A címlapján Benyovszky István festőművész Nyargaló ménes című alkotásával megjelent kiadvány először közöl több magántulajdonban lévő fényképet. Mutatók segítik a könyvet remélhetően nagy számban elolvasók tájékozódását. Igaza van a kötetet jó szívvel ajánló Csatári Tibor polgármesternek: "mindvégig érezzük a szerző Bugac iránti szeretetét, kötődését e tájhoz, a pusztához".

Heltai Nándor

Közös Európáért

A tábor résztvevőinek egy csapata

Sikeresnek tartják a kecskeméti fiatalok, valamint Kátainé Lusztig Ilona a Közös Európáért Egyesület elnökasszonya a Szelidi-tavi táborozást. A tábor jelmondata: "ellenségből ellenfelet - ellenfélből barátot" gondolatköre az egy hetes program alapján megértésre és elfogadásra talált. Játékos ismeretszerzés keretében megismerkedtek az Európai Unió történetével, gondolatokat kaptak napjaink soros kérdéseiről és igyekeztek felkészülni a következő évezred kihívásaira.

Különös hangsúlyt kapott az emberi jogok érvényesülése és a környezetvédelem fontossága. Megismerkedtek az Európai Unió fontosabb ifjúsági szervezeteivel, amelyek sajátos eszközeikkel járulnak hozzá a fiatalok közötti kapcsolatok erősítéséhez, a barátság elmélyítéséhez. Sokoldalú tájékoztatást kaptak az alkohol, a drog személyiségromboló és egészségkárosító hatásairól. Sok vetélkedő, játék tette színessé az együtt töltött hetet.

A tábor vezetősége értékelve a tapasztalatokat még ebben az évben szeretné, ha dán, német, román állami gondoskodás alatt élő fiatalok részvételével ifjúsági cseréket tudnának beindítani, hogy minél közelebb kerüljenek az "Európa több mint gondolnánk" eszmevilághoz.

Az elnök asszony tájékoztatója szerint a fiatalok találkozásával egyidejűleg az ifjúsági vezetők részére is szimpóziumot szeretnének szervezni, amely által az említett országokban szerzett tapasztalatok alapján tehetnék hatékonyabbá a magyar fiatalok között végzett munkát.

A tábor megszervezéséhez a Bács-Kiskun megyei Önkormányzat nyújtott anyagi segítséget, míg a szakmai programokhoz a Mobilitás Ifjúsági Szolgálat. A tábort több vendég között felkereste Sitkei Lukács, a Mobilitás Ifjúsági Szolgálat vezető munkatársa, aki a tábor tevékenységét, a hátrányos helyzetű fiatalok felkarolását és felkészítését országosan is példaértékűnek minősítette.

Vincze János halálára

Tisztelt mindnyájunk. Jelentem meghalt egy ember, maradt egy fotós.

A jelenlevők közül mindenki gyászolja valamiért Vincze János bácsit. Ki a szülőjét, ki a nagypapáját, más a barátját, munkatársát, szomszédját vesztette el halálakor.

Én nem akarom gyászolni.

Míg élt, ő volt az a csendes, halk szavú és léptű, derűs öreg fotós, aki minden fotómúzeumbéli kiállításunkra eljött, néha külön is felkeresett egy-egy ötlettel, problémával. Kért és kapott tanácsot. De nekem már ekkor sem csak ennyit jelentett, hanem elsősorban a képeit. Azokat a főként fekete-fehér nagyításokat, amelyek egy önmagával és a világgal békében élő, még a régi iskolán nevelkedett, tehát jól komponált, szépen világított, mívesen kivitelezett képi világot tükröztek és tükröznek.

Vincze János bácsi meghalt, de itthagyta nekünk a képeit. Ezek a fotográfiák e szomorú pillanat után is ugyanúgy hirdetik azt, hogy egy önmagával és a világgal békében lévő, még a régi iskolán nevelkedett, tehát jól komponáló, szépen világító, míves munkát végző ember alkotásai, mint egy hónapja, amikor még maga mutogatta kecskeméti városfotóit egy elképzelését illusztrálandó. CSAK annyi a változás, hogy János bácsi nem jön több kiállításunkra. Csak - mondtam és ez a kis szócska jelen esetben egy ember életét jelenti. Aki volt és hitem szerint most is van, csak valahogy másként. Mert minden ember addig él valójában, amíg vannak emberek, akik emlékeznek rá, akik összenézve megszólalnak egy csendes őszi délután: ilyen fényeket szeretett az öreg, vagy forgatnak egy albumot, megnéznek egy kiállításon néhány képet, s összenéznek: milyen jól fényképezett Vincze János…

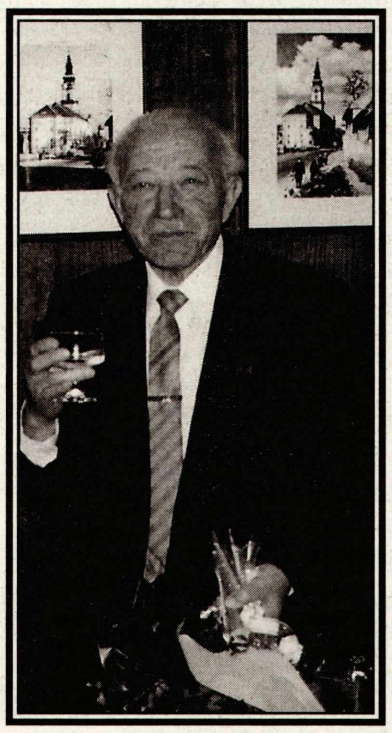

Utolsó kiállításán tavaly a régi Kecskemétet mutatta be a közönségnek fotóival Vincze János. A kép a kiállítás megnyitóján készült, amikor az egybegyűltek köszöntötték őt.

Hogy Vincze János bácsi fizikai valójában tovább éljen, már senkinek nincs módjában elintézni. De hogy emléke - és ezzel ő maga - ne tűnjék el, ez a mi dolgunk, akik még beszéltünk vele, kezet fogtunk a találkozáskor és viszontlátásra mondtuk neki a búcsúzáskor.

Én a magam részéről itt és most - János bácsi hamvai előtt - megfogadom magamnak, hogy ami az én dolgom ez ügyben azt pont ugyanúgy megteszem Vincze János holta után, mint amiképpen megtettem azt életében is. És most már csak azt kívánom, hogy ezt, vagy egy ehhez hasonló mondatot valaki majd fölöttem is mondja el.

Elmondta 1999. július 30-án a kecskeméti Köztemetőben:

Kincses Károly,

a Magyar Fotográfiai Múzeum igazgatója

Maszlagvirág

Homokos talajon, árkok szélén nő, de sok helyen termesztik is. Szép fehér, egyenként álló, tölcséralakú virágairól és ezek helyén kifejlődő zöld színű tüskés, éréskor négyfelé csattanó terméséről könnyű megismerni. Minden részében mérgező alkaloidát, atropint tartalmaz. Egész kis mennyiségük mérgezést, halált okozhat. Nagyobb adagjai a központi idegrendszer bénulása következtében eszméletlenséget okoznak. Ezt megelőzően a mérgezettet érzéki csalódások, hallucinációk, nem egyszer őrjöngésig fokozódó izgalmak érik. Ezen a hatáson alapul, hogy a 11. század környékén ezt a növényt a boszorkánykenőcsök készítésére használták. A pépes főzetet a hónalj és a szeméremrészek kenegetésére alkalmazva heveny mérgezés, mámoros álom következett, melynek eseményeit valóban megtörténtnek állították. Nem egy szerencsétlen ártatlan nő lelte máglyán halálát boszorkányság jobban mondva. a maszlag miatt.

No de-még előbb, a sámánok is használták ezeket a növényeket. Mert ki tudja miért, az égiekkel való közvetlen kapcsolat ritkán jött össze ajzószer nélkül, produkálni meg kellett. a nagyérdeműnek. Egy két kortyintás a herbából, szárított gyökér a tűzre, s máris jött a révület.

Ki tudja miért, sámánok tűnte, boszorkányégetések múltán is a köznyelv maszlagnak minősít minden olyan beszédet, amely tetszetős a fülnek, alkalmas arra, hogy megbolondítsa a hallgatót. (Példát mindenki idézhet magának akár történelmi ismereteinek tárházából, akár a hétköznapok gyakorlatából.).

Maszlagkedvelő nép vagyunk.

Nem nagyon kell ránktukmálni a varázsitalt, amelytől okosak, nagyok, ügyesek, egyszóval különbek, jobbak leszünk mindenki másnál! A maszlagolók ígérete készpénz a csodára vároknak, hiába a tapasztalat, a keserű, másnapos ébredés.

Na persze, mondhatnánk, évezredes hagyomány ez!

A maszlag meg terem, mint a parlagfű. Sőt még annál is jobban! Ha hiszik, ha nem, az egyik tízemeletes lakóház mészkőburkolatának milliméternyi résében is képes volt gyökeret verni.

Figyeltem, virágzik-e? Kivirágzott.

Reméltem, nem tud termést növeszteni. Növesztett.

Fejlődését látva példabeszédem szomorú végkifejletét fogalmazgattam: lám, nincs az a rideg racionális közeg (malter és mészkő), amelyben a maszlag meg ne foganna...

Ám más a mese vége! Valaki mégis észrevette a már újabb bimbóit eregető növényt, s mint a ház falába nem illőt, sutty, kitépte onnan.

Ez lehetne akár a csattanó maszlag történetének csattanója is.

De nem az. Mert ez az örömteli vég se lenne más, mint maszlag a javából.

n.m.

GAZDAKEPZÉS ŐSTERMELŐKNEK

Tucatnyinál is több érdekes témával és neves előadókkal várja júniustól szeptemberig tartó előadássorozatán a regisztrált mezőgazdasági őstermelőket a Független Kisgazda- Földmunkás- és Polgári Párt kecskeméti szervezete és a FVM Megyei Földművelési Hivatala, mint szervezők. A foglalkozások helye: Kecskemét, Bánk bán u. 9., ideje: 18.00 óra.

Augusztus 19. Méhészek részére legújabb ismeretek átadása, korszerű kezelési eljárások, **augusztus 27.** Laskagomba termesztése, csomagolása, exportra előkészítés, **szeptember 2.** Természetvédelmi területeken, homoktalajokon való termesztés, **szeptember 9.** Biotermesztés a kertészetben, növénytermesztésben, állattenyésztésben, **szeptember 16.** A szüretre való felkészülés, a must fogalma az EU meghatározás szerint, **szeptember 23.** Az őszi búza talajelőkészítése, tápanyagellátása, növényvédelme, **szeptember 30.** Mezőgazdasági termelés és természetvédelem összefüggése

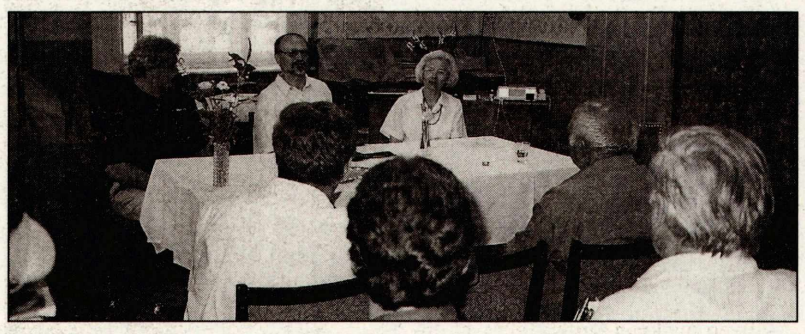

Gyógynövény gyűjtésről tartott előadást Csermák Péter gyógynövényszakértő (középen), mellette Menyhei József körzetvezető falugazdász és dr. Fehér Béláné a Kertészeti Főiskola tanára. Várják a további érdeklődőket.

ÉRKEZNEK AZ ADÓFOLYÓSZÁMLÁK

A napokban adófolyószámla kivonatot kézbesítenek azoknak az adózóknak, akiknek 1998. december 31-én legalább egy adónemben hátralékuk mutatkozott, vagy 1998. január 1. és 1998. december 31. közötti időszakban a késedelmes teljesítés miatt késedelmi pótlékot kellett felszámítanunk.

Az adóhatóság kéri az adózókat, hogy a folyószámla kivonat kézhezvétele után végezzék el folyószámlájuk felülvizsgálatát a benyújtott adóbevallásaik, befizetéseik, illetve kiutalási bizonylataik, adóhatósági határozataik alapján. Amennyiben az adófolyószámla adatai és saját nyilvántartásaik között valamilyen eltérést tapasztalnak, illetve nem értenek egyet a közölt adatokkal, az igazoló bizonylatokkal együtt személyesen vagy levélben keressék fel az APEH Bács-Kiskun megyei Igazgatósága Adókönyvelési Osztályát. Személyesen hétfő, szerda és csütörtöki napokon reggel 8 órától délután 15.30 óráig Kecskeméten (Kuruc krt. 16/C fszt. 7. szoba), valamint a vidéki kirendeltségek ügyfélszolgálati osztályain van lehetőség az egyeztetésre. Írásos beadványban fel kell tüntetni a pontos nevet, címet és adóazonosító és/vagy adószámot, valamint fénymásolatban csatolni kell a megfelelő igazoló bizonylatokat.

A folyószámla kivonatok egyeztetéséhez nyújtott segítségüket előre is köszöni az APEH Bács-Kiskun megyei Igazgatósága.

Bocskai Szabadegyetem

Az őszi szemeszter nyitóelőadására szeptember 11-én délután 5 órakor kerül sor a Tudomány és Technika Házában. Sport - politika - hit címmel, ezek kapcsolatáról tart előadást Balczó András. Az előadáson közreműködik a Hegedűs együttes és a soltvadkerti Művészeti Alapiskola tánckara.

Minden érdeklődőt várnak!

A Kecskemét-Marosvásárhely Baráti Kör Egyesület 1999. augusztus 30-án, hétfőn 17.00 órai kezdettel a Városházán tartja következő közgyűlését, melyre tagjain kívül minden érdeklődőt szeretettel várnak. Napirend: tájékoztató a megalakulás óta eltelt időszakról és az alapszabály részleges módosítása.

Nem kényszer, érdekünk az együttműködés

Köztér:

- Lassan lezárulni látszik az egyetemi - főiskolai integrációs folyamat első fázisa, és a kutatóintézeti hálózat átalakítása. Ezekről kérdeztük kerekasztal-beszélgetés keretében három kecskeméti, eddig is jól együttműködő agrárintézmény vezetőjét. A beszélgetés második részét adjuk itt közre.

Köztér

Ebben a zilált gazdasági környezetben üdítő hallani, hogy mindenki a körülményeihez képest nagyon optimistán és tettre készen szemléli a saját helyzetét és lehetőségeit…

Dr. Botos Ernő, a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet főigazgatója:

Igen, világosan lehetne látni a megoldásokat. Azt hiszem ebben a körben egyetértünk és nagyon messze nem is vagyunk egymástól annak ellenére, hogy rövid távú érdekeltségeink távolságot tarthatnának közöttünk. De nagyon sok jó megoldás nincs, tehát a kérdés csak az, hogy tudunk-e az önkormányzatban és az állami kormányzatban olyan emberekre és intézményekre találni, aki ezt a programot így végig viszik.

dr. Lévai Péter, a Kertészeti Főiskola főigazgatója:

Én három rövid gondolatot szeretnék ehhez fűzni

Az egyik az egyetemi szintű képzés kérdése, amit dr. Szécsi Gábor polgármester úr felvetett. Maximálisan lehet támogatni, különösen egy olyan karnak az ide telepítésével és annak a felvételi rendszernek a biztosításával, mint egy közgazdaságtudományi fakultás. Rendkívül jó és hasznos lenne, mert a mi oktatási profilunkat éppen ebben az interdiszciplináris képzésben jelentően bővíthetnénk. A gazdasági információknak az átadása, marketing tanulmányoknak a folytatása, mind olyan lehetőséget biztosítanak, ami nagy létszámú képviseletet tesz lehetővé, megfelelő minőségi szinten.

A másik felvetésem: nagy lehetőséget látunk és nem szabad kihagynunk, hogy az erdészeti kutatóintézettel is jó kapcsolatunk legyen. Megnő a termőföld hasznosítás fontossága ebben a térségben, főleg az uniós csatlakozás után. Manapság is erdőültetvényeket létesítenek és egyre több gondot, problémát jelent olyan területek hasznosítása, ahol gazdaságosan nem lehet mezőgazdasági tevékenységet folytatni. Tehát ez az egész térség vonatkozásában úgy ítélhető meg, hogy szintén beletartozna ebbe a körbe és mi is gondolkozunk, hogy bizonyos erdészeti alapismeretek oktatását bevezetnénk.

A harmadik, aminek egészen nagyon nagy jelentősége van: az egész térségen belül a szaktanácsadás. Szerencsére a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium az elmúlt időszakban jelentős mértékben támogatta a főiskolai kar ezen törekvéseit. Így indultak be a közös rendezvények: egyrészt a termelők regisztrációja, képzésük megszervezése akár itt helyben, akár különböző térségekben szaktanácsadási napok és bemutatók szervezése. Van egy óriási hozadéka is, hogy a napi termelési kapcsolattal mi és a hallgatók is jobban tudjuk adoptálni az oktatási problémákat.

Botos Ernő

Amit Lévai Péter az esetleges egyetemi képzéssel kapcsolatban mondott, azt nagyon fontosnak tartom kiegészíteni azzal, hogy mindezt a kertészeti képzés területén kivívott pozícióknak a megtartása és erősítése mellett, tehát véletlenül sem ennek a rovására kell bővíteni, mondjuk a közgazdasági képzéssel. A Kertészeti Egyetem ebbe a csapdába ment bele, hogy visszaszorította bizonyos tekintetben az alap diszciplínákat, a kertészképzést és minden egyebet fontosabbnak tartott, ezért jutott oda. Tehát ez nagyon lényeges dolog, hogy ezen a területen tovább erősíteni és mellette hozzátenni azokat a képzési formákat, ami az egyetemi képzéshez szükséges.

Köztér

Szerencsére a sok ágazat közül talán egyedül a magyar mezőgazdaság genetikailag úgy van kódolva, hogy minden vihart előbb-utóbb valahogy kihever és túlél (természeti csapást és politikait is.) A földrajzilag közvetlen látókörben lévő mezőgazdasági cégek, amelyekkel szoros kapcsolatban voltak

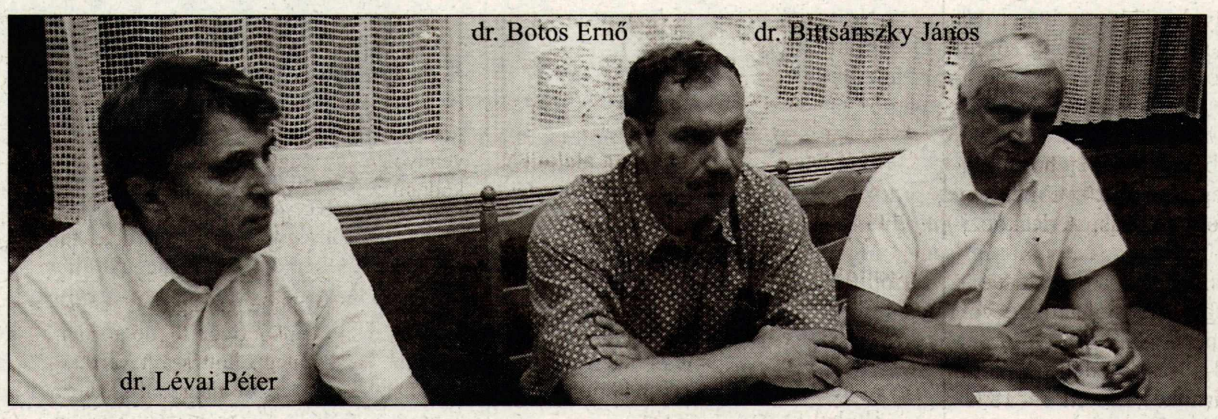

dr. Botos Ernő dr. Bittsánszky János

dr. Lévai Péter

és vannak, hogy élik túl ugyanezeket a periódusokat, viharokat, amelyeket Önök úgy tűnik, hogy sikeresen megoldottak.

Botos Ernő

A szőlő-bornál az a helyzet, hogy a termelési kapcsolatrendszerünk felfelé megy. Azt is elmondhatjuk most már, hogy az alföldi szőlőbortermelők a viharokat legalább olyan jól túlélték, mint a legtöbb dombvidéki, sőt sok esetben sokkal jobban. Másképpen fogalmazva egy Tokajt, Villányt kivéve, a többi dombvidéki borvidék majdhogynem jobban szenved, mint az alföldi borvidékek. Tehát nyilvánvalóan az Alföld egy kertészeti centrum, az is marad, a szőlő, bor nagyságrendileg meg fog maradni Európa Uniótól függetlenül. Ilyen tekintetben ennek a térségnek a jövője az nem nagyon kétséges. Sokat kell rajta dolgozni, de a kilábalás az megtörtént. Lehet, hogy itt arról van szó, hogy az alföldi borosok megint csak gyorsabban tudják a pénzt megforgatni, mint egy dombvidéki, aki állandóan érlelni akar sok évig és akkor benne fekszik a pénze. Tehát vannak ennek közgazdasági összetevői is, amik indokolják ezt. De szervezettek is az alföldiek, legerősebb lobbival rendelkeznek a szőlő-boron belül, (pozitív értelemben). 40 %-át adják az ország szőlészetének, borászatának! Az önszerveződés jóval magasabb fokon áll, mint a Dunántúlon vagy Észak-Magyarországon.

dr. Bittsánszky János, a Zöldségtermesztési Kutatóintézet Rt. vezérigazgatója:

A zöldség vonatkozásában azt kell mondani, amit mindenki lát, hogy egy határtalan átszerveződés, átrendeződés van folyamatban. Ennek eredményeképpen azt látom, hogy azoknál a gazdálkodóknál, akik ezt főhivatásszerűen űzik, azoknál egyértelműen a megerősödés felé halad a dolog. Ami nagy gond, hogy az a néhány, már a rendszerváltás előtt is abszolút pozícióban lévő, - természetesen zöldségtermesztésen alapuló - gazdaság, ami akkor is prosperált és ma is prosperál, ezeknek a helyzetét, úgy tűnik, hogy a politika nem tudja kezelni. Most, egy példát emelnék ki: a szabadszállási Rónáét, amely ma is egy vezető gazdasága az egész zöldség ágazatnak. De folyamatos bizonytalanságban él, hogy ez a rendszer és szervezettségi forma fennmaradhat-e vagy sem? Ennek a kezelése, én úgy látom, hogy komoly gondokat okoz mind a gazdaságok, mind a politika részéről. Pedig ezeket minden körülmények között tovább kellene erősíteni, mert valahol a vezetői lehetnének ennek a szakmának. Amit én viszont itt a térségben egészen katasztrofális dolognak érzek, talán a kecskeméti konzervgyárnak a helyzete. Az idei tavaszon kb. 40000 tonna feldolgozott terméknek a sorsa abszolút bizonytalan volt. Az a termelői kör, amely a beszállítója volt, mit csináljon az árujával? Teljesen bizonytalanok! Most, úgy tűnik, hogy elindul a gyár az új tulajdonossal, de még a gyárban sem merik egészen biztosan mondani, amíg…. Gyakorlatilag szerződések nem kötődtek, nyersanyag biztosítás olyan, amilyen, tehát ez a térséget rendkívüli módon érinti. Ez egyszerűen katasztrófát okozhat, ha nem rendeződik a kecskeméti gyárnak a sorsa.

Lévai Péter

A dísznövény termesztési ágazaton belül a térségben nagyon sikeres vállalkozókat ismerek, akik jól tudtak alkalmazkodni a megváltozott piaci körülményekhez. Ennek megfelelően átalakították a termékszerkezetüket, tehát lecsökkentették a magas költséggel előállítható, nagy energia igénnyel rendelkező dísznövényeknek a termesztését, mert ezekből az import liberalizáció következtében nagy mennyiség érkezett az országba. Átálltak olyan növények, növénycsoportok termesztésére, amelyeknek az ökológiai adottságait a térségben adottak. Tehát pl. igen jelentősen emelkedett, növekedett az egy nyári kiültetési palántáknak az előállítása. Tehát itt szintén örömmel kell nyugtázni azt a tavaszi mozgalmat, amit az önkormányzat kezdeményezett a "Virágos Kecskemétért" mozgalom keretében. Másrészt ebben a térségben van szárazvirág termesztés és forgalmazás. Jelentős része export piacon értékesül, szépen fejlődött a faiskolai tevékenység, bővítették a díszfa iskolai termesztő földeket, abból is adódóan, hogy megnövekedett a környezetkultúra iránt az igény.

Ez is igen jó hatású. Az európai uniós csatlakozásra rendbe kell hozni a közterületeket, városokat, községeket, előkerteket, ennek következtében jelentős kiültetési anyag került felhasználásra. Szeretnék utalni itt a főiskola mellett a Vacsi-közben lévő előkertekre, hogy milyen szinten valósulnak meg. Ez természetesen munkát jelent a faiskolásoknak, faiskolai forgalmazóknak és a kertépítőknek is. Ebben a térségben van európai színvonalú évelő kertészet is. Olyan vállalkozók vannak (pl. a Müller Jenő féle kertészet), olyan fajtákat kezdtek el termeszteni, behozatni, a szaporító anyagát felfuttatni amely által jelentősen fejlődött ebben a térségben a dísznövény nagybani kereskedelem is. Itt van a Gyenes féle kertészet, amely nagyon jó minőségű árut hoz kereskedelmi forgalomba. A piaci változásokat figyelembe véve korszerűsítenek és tudják a fejlődés ütemét tartani.

Köztér

A családi kisgazdaságok a kertészeti kultúrában, a zöldségtermesztésben nem biztos, hogy mindig versenyképessé tehetők...

Bittsánszky János

Mit is értünk azon, hogy családi kisgazdaság? Ha ezt egy család főhivatásszerűen csinálja, igen is meg tud belőle élni. Ha ezt most feszegetik az utóbbi időben, ez nem azt jelenti, hogy minden időben, minden területen csak a családnak kell ezt ellátni. Igen is bérmunkást fog bizonyos szinten alkalmazni. Ezt feszegetik, hogy az időszaki munkának a tb. vonzatai hogyan alakulnak, mert ezek miatt nem érdemes a fehér állományban időszaki dolgozókat alkalmazni. Tehát bizonyos tekintetben minden időszakban, de csúcsidőszakban alkalmazottakkal kell dolgozni a családi vállalkozásban. Ez erősen megnövelheti a méreteket. (Nem a négyszáz négyszögölről beszélünk).

Bizonyos tekintetben ütközés is ez. Nem szociális kertészetről van szó. A kertészet ugyanolyan üzletág, mint az autógyártás.

Csak jól lehet csinálni és a piacon meg kell tudni maradni. Ez egy nagyon fontos dolog, mert meg lehet maradni csak jól kell csinálni.

Még egy kiegészítésem van, ez nagyon fontos dolog. Elmondtam azt, hogy a közel 500 főből ma 100-an vagyunk és tulajdonképpen az elmúlt tíz év ennek jegyében telt el, vagyis egy folyamatos létszámszűkülésben. Viszont, hogy valamit mutassunk abból, hogy előrehaladás is van: az elmúlt év végén és az idei évben 5 fiatal kutatót vett fel a ZKI. Nyilván mind az összes növényfajhoz, amiről beszéltem, mindegyikhez új fiatal kutatót állítottunk be.

Köztér

A géntechnika mennyire van a látóterükben?

Bittsánszky János

Ketté szoktuk választani. Igazából, amit ma beszélünk, hogy géntechnika, tehát hogy genetikailag módosított dolog, ezzel ma még nem foglalkozik a ZKI.

Viszont megvan a biotechnológiai támogatottsága a nemesítésnek. Léteznek nemzedék gyorsítások, hogy különböző biotechnikai módszerekkel lerövidítsük erősen a nemesítési periódusokat, de génmanipulációval pillanatnyilag nem foglalkozunk.

Botos Ernő

Foglalkozunk, de nem így, hogy génmanipuláció. Tehát a géntechnika az a nemesítésünkben,- bizonyos növényvonalak rezisztenciavonalak kiválasztásában -, mint technika szerepel. Ez nem egy olcsó dolog. Mintegy magunknak is összegezve visszatérnék egy más jellegű, fontos kérdésre.

Talán érdemes hangsúlyozni, hogy mi azt szeretnénk, ha a kertészet többé kevésbé egy egységes ágazatként lenne kezelve. A szőlészetet is bele venném a kertészetbe, de a gabonát nem. Tehát az ilyenfajta kezdeményezésektől kicsit fázunk, hogy összekevernek minket az agrárosokkal, mert a világon mindenütt, az EU-ban is azért ez két, külön kezelt terület.

Ha ez így van, akkor viszont Kecskemétnek óriási lehetőségei vannak, tehát ez az az egyetlen hely az országban, ahol a kertészeti ágazatok mindegyike megtalálható, intézményi és termelési formában is.

Ez nincs meg másutt, nincs meg Keszthelyen.

Valahol van szakiskola, van ahol van egy kis kutatóállomás, van ahol van egy gyöngyösi főiskola, ahol próbálnak kertészetet is csinálni, de ahol ez megfelelő méretekben, nemzetközileg elismert módon, hatékonyan, megfelelő emberállománnyal, ez csak Kecskemét. Szakiskola, főiskola, 3-4 kutatóhely, tehát ez azért páratlan lehetőség. Mégis ez a városon, megyén is múlik, hogy mennyire marad így és az integráció kapcsán hová tud fejlődni. Nagyon messze el tudna fejlődni. Itt kisebb probléma van a helyi vezetéssel, mint az országossal.

Az országos vezetésnél egy ilyen régió, mint az Alföld, az mindig politikai alku kérdése. Kinek a szava erősebb, melyik párt erősebb, fejlesszük-e a vidéket, milyen régió jön létre. Mi mindenesetre, mint látszik itt helyben próbáljuk jól tenni a dolgunkat!

Lévai Péter

Egy olyan oktatási intézmény, mint mi, jelentősen gyakorlat-orientált képzést folytat.

Ennek nagyon lényeges háttere a tangazdaság, ami Kisfáiban van.

A korábbi időszakban elég sok gond, probléma volt ennek a finanszírozásával. Az oktatási miniszter és a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter megállapodása alapján került be a törvénybe, amely következtében elkülönített forrás keretében lehetőség lesz arra a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumnak, hogy finanszírozza a tangazdaságokat a főiskolán folyó agrár-kutatási, szaktanácsadási tevékenységet is.

Lényeges, hogy korszerű ültetvények legyenek, olyanokat tudjunk bemutatni a hallgatók számára, olyanokban tudjanak a hallgatók gyakorlati tevékenységet folytatni, hogy a szakmának a menetét megtanulják. Ez egyrészt gyakorlati bázisfejlesztést jelent, kutatási alapot, szaktanácsadást is szolgál.

Tehát ennek a finanszírozása a törvényben benne van és reméljük, hogy ez valójában meg is valósul.

Csillagnéző

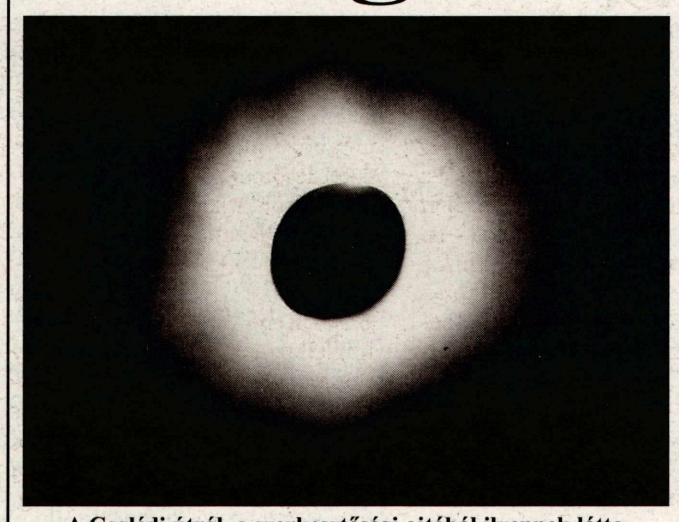

A Ceglédi útról, a szerkesztőségi ajtóból ilyennek látta fényképezőgépünk - egy hegesztőszemüveg segítségével - a napfogyatkozást, így ő is megúszta az orvosi kezelést.

A vártnál szelídebb körülmények között zajlott le augusztus 11-én az évezred utolsó teljes napfogyatkozása. A levegőt már jóelőre lehűtötte az éjszakai-délelőtti eső, így a szél is inkább elült, mintsem feltámadt volna, az emberek és az állatok egyaránt derekasan ellenálltak az obskúrus világvége-hangulatnak. A szomszéd kakasa ugyan kukorékolt a fogyatkozás előtt és után is, de ennek nincs jelentősége, mert mindig végigrikoltozza az egész napot. Hiába aggodalmaskodott a szülész is: sem a kismamák, sem a babák nem ijedtek meg annyira, hogy az átlagosnál több gyerek született volna. Arról még nem készült statisztika, hogy a hónapokig tartó rémisztgetésből melyik vallási szekta vagy kereskedelmi ág húzta a legtöbb hasznot.

Elmaradt az asztrológusok és a csillagászok közötti ingerült vita is, melyet - hagyományosan - az utóbbiak némelyike gerjeszt, abban a szent tévedésben élve, hogy az asztrológiának köze van a mai asztrofizikához. (A pszichológusoknak több oka lenne a civakodásra, ám ők nem teszik.)

A napfogyatkozás lelki jelentőségét akkor érthetjük meg igazán, ha belegondolunk, hogy az egész világegyetem egyazon rend szerint működik - így a galaxisokon belül az egyes naprendszerek is -, egyazon anyagból épül fel, hasonló ritmusok szabályozzák működését. Ami fent van, hasonló ahhoz, ami lent van, vagyis mindenkiben egyaránt működik egy egész galaxis, vagy egy szűkebb naprendszer - ahogy tetszik. Nem az hat tehát ránk igazából, ami fent látható, hanem ami belül zajlik. A belső napfogyatkozás, ami a lélek (Hold) és a teremtő szellemiség (Nap) egymást elfedő találkozása, az ösztönös és a tudatos cselekvés egyesülése, összekeveredése.

Az asztrológiai hagyomány szerint egy fogyatkozás hatása legerősebben azokban az országokban figyelhető meg, amelyekben a jelenség látható, s különösen azokban, ahol az elsötétedés a meridiánra (delelőpontra) esik, mint most nálunk. Ráadásul ez nem egyszeri, nem azonnali történés. Ahány órahosszáig tart az elsötétedés és a kivilágosodás, annyi évig érezhető a fogyatkozás hatása. Ráadásul néha hónapok múlva kezdődnek el az események.

A napfogyatkozás nem feltétlenül káros folyamatokat indít el, inkább jelentőseket, amelyek többletterheket rónak személyekre, közösségekre, néha egy egész nemzetre. Történetírók is megemlékeznek róla, hogy a magyarok bejövetelét, a honfoglalást egy évvel előzte meg egy napfogyatkozás. A Rákóczi-szabadságharc bukása előtti évben, 1710 augusztusában Bécsből még jól látható volt a lemenő Nap elfogyása. Az 1848-49-es küzdelmek korai előhírnöke lehetett az 1842-es teljes fogyatkozás, amelyben a Holddal és a Nappal ráadásul együtt állt a Mars és a Merkúr is, szemben velük a Jupiter és a Szaturnusz. Ebben az évszázadban is akadt néhány jelentős fogyatkozás, amely ha nem is volt teljes, hosszú ideig tartott, és a Nap viszonylag magasan állott az égen. Például 1914 augusztusában, az első világháború elején. Vagy 1919 májusának végén, a kommün alatt, mintegy Trianon előjátékaként. Fogyatkozás jelzi 1940 októberében, hogy Magyarország is belesodródik a világháborúba. Kissé nehezebben értelmezhető az 1947. májusi jelenség, de utalhat a huzamos kommunista berendezkedésre, ami ekkor már kezd körvonalazódni, és 48-ban beteljesedik. 1956-hoz az 54. június végi fogyatkozás vezet el, míg az úgynevezett konszolidáció kezdete, az amnesztiák is kapcsolatba hozhatók az 1961-es gyűrűs fogyatkozással. Utóbbi szintén a delelőpont közelében történt, mint a mostani, és asztrológiai szempontból csupa kedvező fényszöggel párosult. Ellentétben a mostanival. Az évezred utolsó teljes fogyatkozásához ugyanis igen kellemetlenül asszisztált néhány planéta, így a legmogorvábbnak tartott Szaturnusz és a harcias Mars is.

Valószínű tehát, hogy a következő két és fél esztendő nem diadalmenet, hanem inkább erőltetett menet lesz, abban viszont lehet reménykedni, hogy a sok erőfeszítés rendkívüli eredményekhez vezet.

Csak nem szabad feladni.

L. A.

Együtt halt a konzervgyárral

Valamikor 1958-ban - amikor még a Zöldért-et Mezőkernek hívták - a nyári szünetben kocsikísérőként ott dolgoztam. Akkor ismertem meg Platter Jánost, az öreg "kis Plattert". Ha hozzá osztott a sors, akkor 100-150 mázsával többet kellett rakodni és úgy forogtunk, mint a szentmihályi búcsúban a ringlispil. Találkozásunkkor emlegetem a történetet. Ő meg raccsolva felel:

- Tudod! Apámtól nem kaptam mást, mint a tisztességes, böcsületes munka szeretetét… Akkor így kezdte a beszélgetést:

- Ide figyelj! Honnan vettél olyan hülyeségeket, hogy a nővérem a svájci, meg a fene tudja milyen kirendeltségeket vezette?

- Egy konzervgyári bédekkerből - védekezem mielőtt újra támadna az öreg, én csak erőltetem az ifjú gyerek Platter kecskeméti múltját:

- Hol laktatok?

- A színház háta mögött. Ott most új lakások vannak.

- Nagy volt a lakás maga?

- Öt szoba, hét szoba. A fene se tudja már.

- Mikor voltál először a gyárban?

- Gyerekkoromban.

- Kösz!

- No várjál! Hat éves koromban jöttem Magyarországra.

- S előtte hol éltél?

- Meránban, Dél-Tirolban, ahol 1919-ben születtem.

- Jani bácsi az életed hogyan alakult?

- Köszönöm szépen. Szarul. De ilyet leírni nem lehet. Hát azt mondom: rosszul.

- Kilencszázharmincháromban már pöndült a gyár…

- Iskolás voltam…

- Ha édesapádat kellene jellemezned - az összes szubjektumot is bele véve - hogyan nézett ki? Megvert például?

- Hu-hu! Ez egy külön téma.

- Úgy hetente kaptál?

- Nem hetekben számoltuk. Azt mondta: először figyelmeztetlek, másodjára a szigorú figyelmeztetés következett, s harmadjára pedig menetrendszerűen a fenyítés. Sezlonra fekvés, s a prakker végivel, de nem a lágy felével ám, hanem a nyelével. Azt mondta, hogy huszonöt. S mi gyerekek értettünk a szóból. S ha kiabálok vagy ficánkolok, akkor ötven.

- S mégis miket követtél el?

- Ablak berúgás labdával…

- S ezért már huszonöt prakker járt.

- Nem, elsőre csak a figyelmeztetés. De aztán összegyűltek ezek halomba, s akkor jött a prakker.

- Másoktól tudom, hogy édesapád a gyárral szemben hihetetlen gáláns volt, s veletek a családdal szemben viszont, hogy finoman fogalmazzak, semmiféle fölösleges gazdasági kilengést nem tűrt el…

- Úgy volt, ahogyan mondod. Menyasszonyommal el akartunk menni valahová, s adott két pengőt.

- Édesapád nagyságát miben látod? A szervezőkészségében, az üzleti érzékében?

- Is-is! A dolgozóit, értsd alatta a vezetőket, azokat jól választotta ki.

- Kikre emlékszel?

- Az üzemvezetőre, a Fanzra, meg olyanokra akiknek később házat vásárolt, s a házat neki ajándékozta, megbecsülte a szakembereket. Pedig ő magyarországi tartózkodása során végig bérházban lakott, pedig megengedhetett volna magának egy villát.

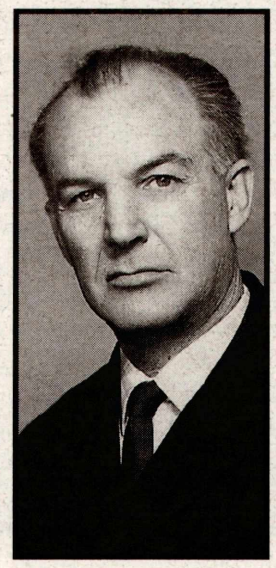

- Édesapád sorsa hogyan alakult a háború végén?

- Ráült az autóra, s elment.

- Milyen autótok volt akkor?

- Egy kis Mercedes.

- S hogyan tudtad meg, hogy édesapád a kivándorlás mellett dönt?

- Sehogy!

- Neked hogyan alakult a sorsod?

- Amerikai fogságból hazajöttem, s a két év közgáz egyetem után kitanultam az asztalos mesterséget. Már mint segédet negyvennyolcban kirúgtak, akkor napszámoskodtam egy darabig. Aztán láttam egy jeepet döglött lovakkal, utánfutóval, s gondoltam, hogy ez jó "lösz neköm", mert ide biztos "fölvösznek". Jelentkeztem, sikerült. Ez volt az állatifehérje feldolgozó. A sintértelepen, mint gépkocsivezető dolgoztam. Ötvenben aztán meghallották a nevemet, s mondták, hogy szép, de meg kell kérdezni a pártbizottságot. Akkor már ötvenet írtunk. A pártbizottság engedékeny volt, azzal a föltétellel vettek föl, ha nyúzok is, meg kutyát is fogok. Aztán később a Mezőkerhez kerültem úri beosztásba sofőrnek… Aztán a házgyártól mentem nyugdíjba napra pontosan hatvanéves koromban.

- Mesélj még édesapádról. Már amit a szigorúan ellenőrzött levelekből megtudtál róla…

- Sao Paulo mellett volt egy malma, ahol speciális gabonakészítményeket őrölt.

- Az amerikaiak nem bántották, hogy apád a németeknek dolgozott?

- A gyár hadiüzem volt. Ezt csak Magyarországon fújták föl. Egy lépéssel a határon túl már nem volt ez bűn. Ha belegondolsz akkor háborús körülmények között aki cigarettát gyártott, aki rumot érlelt, aki meleg sálat kötött, az is hadiüzemnek számított, hisz' ezek a termékek mind szükségletei a háborúnak. S mennyi minden van még amit fölsorolni lehetetlen. Hát a parasztot is be lehetett volna csukni azért, mert a búzája, a marhája ment ki a frontra. Mondjuk az igazságot, lecsukták azokat is, csak más volt a bélyeg. Azért, hogy én ne legyek háborús bűnös, akkor én nem adom el a disznómat! Hogy az istenbe van ez?

- Apám, még a lakást is úgy hagyta mintha egy napra ment volna el.

- Hol is volt a lakás?

- A Jókai utcában, a nyolc szám alatt. A Jókai házban…

- Látod! Hogy emlegeted, lehet megérjük még: a Jókai tábla társbérlőt kap. Hans Platterét. Jó társaságban is lenne öreged, meg talán eljutunk még odáig ennem az istennek az idejében, hogy megbecsüljük azokat - ha csak egy emléktábla erejéig is - akik nem csupán az adófizető polgárok okán, sokat tettek Kecskemét városáért. Tegnap este mesélted, hogy édesapád két és fél millió pengőt fizetett évente adó gyanánt a városi pénztárba. De örülne most néhány ilyen ember jelenlétének a város polgármestere!

- Negyvenháromban még lehet, hogy többet is fizetett. Pengőben persze, amikor még százötven-kétszáz fix-szel az ember könnyen viccelt.

- Nem beszéltél még Ágasegyházáról. Pedig mások a legszebbeket regélik róla.

- Harmincötben megvették a sívó homokot.

- Követte apád a helvéciai Wéber Ede példáját.

- Első évben planíroztak, a második évben megkezdődött a gyümölcstelepítés. Alma, cseresznye, meggy, szilva, dió, s közben a város kötelezte arra, hogy a gyümölcsös mellett mennyi erdőt kényszerül telepíteni. Így született meg Ágasegyháza homokján kettőszáz valamennyi hold erdő. Akác, fenyő, nyár. S rajta volt a birtokon egy tanya, amely megmaradt végig.

- Megvan még? Nem tudod? Odatalálnál?

- Odatalálnék. Mellette kell, hogy legyen egy épület, amelyet a munkásoknak építettünk. Az a gyümölcsös működött. Harminckilenctől termőre fordult. Külön gépháza volt dízelmotorral, amelyik az áramot adta, s volt harmincvalahány kút, amelyik meg a vizet. S ezek már akkor fúrott kutak voltak, s villanymotorral működtek. Külön üzemeltek az egyes kutak, s betonvezetékeken vitték a vizet, mert még nem találták föl a csöpögtető berendezést. De árasztásos, újkeletű szóval mondva technológiával, már akkor ott dolgoztak. Nem is az a baj, hanem az, hogy ezt a gyümölcsöst elvette a mélyen tisztelt állam. Most meg úgy néz ki, hogy az őzek fülét nem látod a gaztól. Egyetlenegy fa nincs benne…

- Talán ez bánt téged leginkább.

- Ez nagyon bánt. Tudomásul veszem, hogy valamit elvesznek, de hogy ne gondozzák tovább, ahogyan kell azt már nem tudom megérteni.

Az öreg megunta a magnót. Annyit mondott még, hogy édesapja 79 éves korában halt meg, tizenvalahányezerkilométerre szülőföldjétől, s tulajdonképpen Kecskeméttől is.

Platter János 1999. augusztus 8-án hunyt el Kecskeméten. Kilencven évet élt. Nyugodjék békében.

sz.p.m.

APEH HÍREK • APEH HÍREK • APEH HÍREK

A fogyasztási adó igénylésének megváltozott rendjéről

Az 1999. évtől az adózók az állami adóhatóságtól igényelhető fogyasztási adó igényüket nem a támogatások igénylésére szolgáló nyomtatványon, hanem a számukra előírt bevalláson igényelhetik (a havi bevallók a 9901., a negyedéves bevallók a 9902., az éves bevallók a 9903., az egyéni vállalkozók a 9907. sz. bevalláson).

A havi, negyedéves és éves bevallás beadására kötelezett adózók annak érdekében, hogy fogyasztási adó visszatérítési igényüket időben érvényesíthessék a 9917. sz. "Átvezetési kérelem és az adófolyószámlán mutatkozó túlfizetés, valamint az éves és negyedéves bevalláshoz kapcsolódó negatív adó visszautalása" elnevezésű nyomtatványt nyújthatják be, amennyiben a fogyasztási adóról és fogyasztói árkiegészítésről szóló 1991. évi LXXVIII. törvény alapján fogyasztási adó visszaigénylésre jogosultak.

Tájékoztató a küszöbérték alatt vallók nyilatkozattételéről

Az idei évben a pénzügyminisztériumi irányelv előírásai alapján a napokban 303 Bács-Kiskun megyei egyéni vállalkozótól fog "Nyilatkozat"-ot kérni az APEH arról, hogy miért nem érték el a PM irányelvben meghatározott, "elvárt minimális éves jövedelem értékeket".

Tavaly 539-en kaptak ilyen tartalmú levelet az érintettek, az idén beérkezett vállalkozói adóbevallások alapján azonban a küszöbérték alatt vallók száma közel a felére csökkent.

A bevallást kiegészítő nyilatkozatot a kézhezvételtől számított 15 napon belül kell visszaküldeni az APEH-hoz. Ha valaki ennek nem tesz eleget, számítania kell az adóellenőrzésre.

Azok az adózók, akik a bevallásuk felülvizsgálata során megállapították, hogy tévedtek a kitöltéskor (pl. számítási hibát vétettek, nem a jogszabályi előírás szerint jártak el) 9935-ös számú Önellenőrzési lap benyújtásával korrigálhatják adóbevallásukat. A Nyilatkozatot azonban ezeknek a vállalkozóknak is vissza kell küldeniük, jelölve az önellenőrzés végrehajtását.

A nyilatkozat elkészítésében a mellékelt kitöltési útmutató segít, de ha további felvilágosításra is szüksége van, azt az igazgatóság 76/486-386/106-os telefonszámán kérheti.

László Károlynak utcája

Annyit tudunk róla, hogy párhuzamos a Csongrádi utcával. Csendes, alig forgalmas . A benzinbűzös csongrádi kanyarból, a csendes Czollner térre jut az arra járó. Ki volt László Károly tulajdonképpen?

Középiskoláit a Kecskeméti Református Kollégiumban végezte, majd Debrecenben jogot, édesapja kívánságára teológiát tanult. Három évig Szentmihályon volt rektor, majd Pesten mérnöki tanulmányokat folytatott. A diploma megszerzése után mérnökként dolgozott.

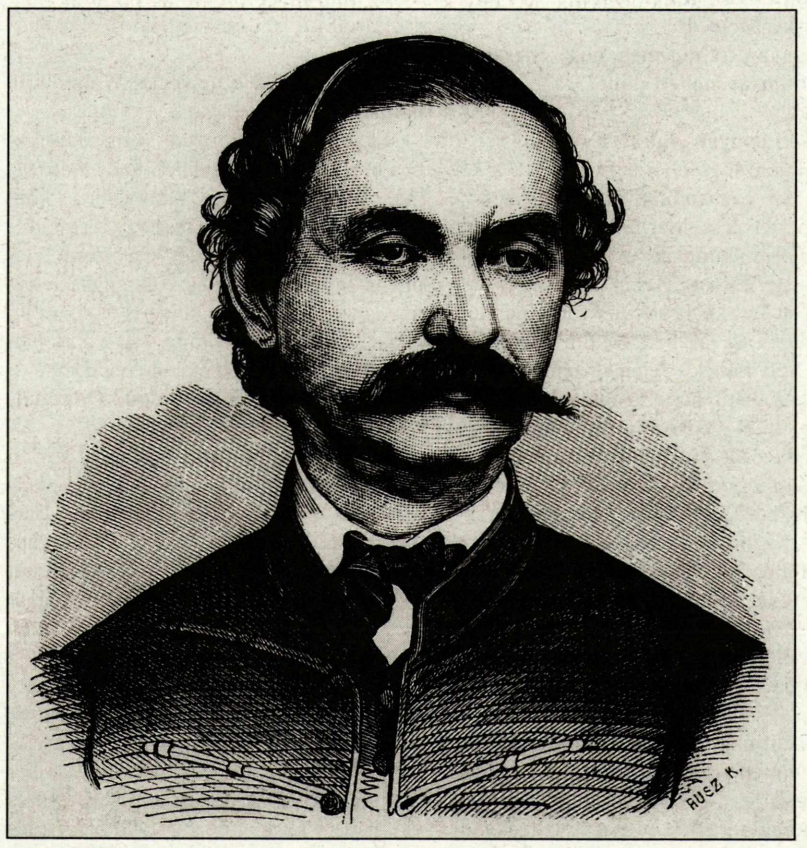

László Károly képe a Vasárnapi Újság 1868. január 12-i számából. Az egész oldalas cikkben megemlékeznek arról is, hogy Amerikából rendszeresen tudósította a lapot, és érdekes írásait mindig örömmel fogadták az óhazában is

A szabadságharcban Kossuth mellett

A negyvennyolcas forradalom kitörésekor a Hunyady zászlóaljba lépett. Később a tüzérségnél szolgált, s hadnagyi, majd századosi rangra emelkedett. A temesvári-szentandrási ütközet után Bem és Kossuth mellett emigrációba kényszerült. Itt Kossuth környezetében élt. Kossuthnak titkára, barátja. Követi őt Törökországba, Olaszországba, Franciaországba. Együtt hajóztak át az Amerikai Egyesült Államokba. Amerikai körútja során mindenüvé követte Kossuthot.

Kossuth 1852 júliusában visszatért Európába, László Károly Amerikában maradt.

Először New York állam csatornamérnök hivatalában dolgozott, majd tevékenyen részt vett a Syracuse-Binghamton vasút építésénél. Amerikában megbecsült elismert mérnök. Ennek honorálása gyanánt 1853-ban megkapja az amerikai állampolgárságot. Bogáti Péter László Károly életéről írott regényében rögzíti a mérnök fogadalmát.

"Alulírott ünnepélyesen esküszöm és, és kinyilatkozom, hogy önkéntes szándékom /bona fide intention/ polgárrá lennem az Amerikai Egyesült államoknak, és kész vagyok felmondani örökre minden alattvaló kötelezettséget és hűséget bármely külföldi hercegnek, hatalomnak, államnak vagy uralkodónak /prince, potentate, state or soverigny/ különösen minden alattvalói kötelezettséget és hűséget az ausztriai császárnak, mint Magyarország királyának, akinek ez idő szerint még alattvalói kötelezettséggel tartozom"

Két évig dolgozik az állami birtokok felmérésén Mexikóban. Az ott megszerzett vagyonával mahagóni és berzsenyfa kereskedésbe kezdett. Nősülésre szánja magát, 1867-ben feleségül vette az angol konzul lányát.

Ismét Magyarországon

A kiegyezés után hazatér László Károly ifjú asszonyával. Előbb Dunapatajon, majd 1871-ben Kecskeméten telepedtek le.

A mahagóni ember című könyvből részlet, ahol László Károly így vall:

" Magyarországra visszatértem, időben és távolságban - nagy-nagy kerülővel. Fegyvert többé életemben fognom nem adatott érte, a politikával pedig fölhagytam, nem az én terem az. Sokan és sokszor kérdezték tőlem hazatértem után: mit éreztem akkor, amikor annyi esztendő után honom földjére léptem? Ma már nehezen tudnák válaszolni a kérdésekre. Akkor mit feleltem rá, benne áll a naplómban: Nem érzékenyültem el, és örömöm sem ragadott magával. Örültem annak, hogy idős, kedves anyámat újra ölelhettem, gyámolíthatom. Örültem annak, hogy régi, vagy éppen még sohasem látott rokonaimmal találkozhatom. De honom újra feltalálása nem okozott örömet nekem, mert az az ország volt, amelyet 1848-ban ismertem és 1849-ben elhagytam. Az az ország Kossuth Lajos Magyarországa volt: ebben változatlanul a vérszomjas ifjú osztrák uralkodott, ki uralkodik mostan is… Nem leltem hát örömöt abban, hogy viszontláttam szülőföldemet, mert az már nem volt többé hazám. Nem, mert én a szabad és nagy amerikai köztársaság polgára vagyok, s az is maradok mindaddig, amíg Magyarország ismét szabad és független királyság vagy köztársaság nem lesz.

Megrajzolta a város térképét

Kecskeméten a Népbank könyvelőjeként dolgozik, majd 1872. Április 2-án Kecskemét város mérnökévé választották. A város részletes belterületi térképét 1879-ben készítette el. A Szolnok-Csongrád Jobbparti Tiszaszabályozó Társulat igazgató mérnökévé 1882 november 21-én nevezték ki.

Nehezen érthető, hogy a látszólag magas pozíciót miért vállalta el László Károly? Hisz akkor már a Tisza szabályozása gyakorlatilag befejeződött. Szakmailag ez a beosztás nem jelentett nagy feladatot számára. A miértre dr. Váry István ad választ a Petőfi Népében megjelent, 1965. március 28-ára datált cikkében.

"Úgy látszott, hogy vándorunk hajója szülővárosában ekként végleg révbe ért, de nem így történt. Amerikából hozott felesége elhagyta a már akkor hetedik évtized derekán lévő férfit. Ezt ő annyira szívére vette, hogy lemondott állásáról, elköltözött Kecskemétről, s a Tisza szabályozásánál vállalt mérnöki munkát.

Íme megvan hát a magyarázat, hogy miért is mondott le a rangot jelentő városi mérnökségről, s miért vállalt az akkor már szabályozott Tiszánál befejező munkálatokat?

Kossuthnál Turinban

Nagy útra szánja magát, 1892-ben Turinban meglátogatja Kossuth Lajost. Hogy mily nagyon ragaszkodott Kossuthoz, s menynyire tisztelte a szabadságharc kirobbantóját, álljon itt egy részlet a Mahagóni ember című regényből.

Tollát elsősorban a Kossuth iránti tisztelet tartotta vissza: ne jelenjen meg nyomtatásban olyan róla, ami személyére, cselekedeteire utólag is árnyékor vethetne. Különösen, mert Kossuthot a szabadságharc utáni időszakban sokan támadták, bírálták, s László Károly nem akart további érveket, alapot szállítani szeretett főnöke ellenfeleinek.

Ezért adta becsületesen a Naplótöredék címet könyvének, amelynek kiadásához Kossuth engedélyét kérte. Az idős kormányzó válaszát azután a kiadott napló elején fakszimilében közölte is. A már reszkető kézzel írt levél így szól:

"Kedves barátom, Komám Uram!

Még kiutahaiai internálásunk idejéből tudom, hogy azon menekült honfitársaim közt, akik környezetemet képezték, Ön volt az, aki rendes naplójegyzeteket vezetett, és mi sokkal közelebb, sokkal bensőbb viszonyban állottunk egymáshoz, semhogy bő alkalmam ne volna Önnek mind jellemét, mind belkiismeretes pontosságát, mind megfelelő tehetségét annyira ismerni, miszerint teljesen meg legyek győződve, hogy Önnek naplójegyzetei a 49-iki magyar menekültek történelmének kifogástalan kútfői közé tartoznak, s ahhoz becses adatokkal szolgálnak, s azért nemcsak teljes készséggel beleegyezem, hogy Ön kiadni szándékoló Naplótöredékeit nekem ajánlhassa - de sőt Önnek, hontalanságom egykori egyik leghívebb bajtársának a kívánságát mint változatlan barátságomnak és nagyrabecsülésemnek biztosításával viszonozom.

Turin Febr 10-én 1887

Kossuth Lajos
László Károly úrnak
Új Kécskén

Hazatérve Olaszországból romló egészségi állapotára hivatkozva leköszönt állásáról, Bátyára költözik.

Az ifjú László Károly

Keresgéltem László Károly levelei között. Ott találtam egy Kalkuttából írott levelet 1893 márciusából. Köztudott, hogy László Károly ebben az időben már Bátyán él, súlyos beteg. Így találtam rá az ifjú László Károlyról írottakra. Életrajzából kiviláglik, hogy a szabadságharc századosának fia tengerészként részt vett Ferenc Ferdinánd világkörüli útján 1892 december 15 és 1893 december 15-e között a "Kaiserin Elisabeth" nevű hajón. Később mérnöki oklevelet szerzett. Fiumében kötött házasságot, s dolgozni, öt évre Indiába szerződött egy angol villamossági céghez. Idejét nem tudta kitölteni, mert közlekedési balesetben meghalt.

Levele fennmaradt, melyet Szilády Károlynak címzett:

Calcutta 28/III.93.

Igen tisztelt szerkesztő Úr!

Folyó hó 15-ikén levelet kaptam atyámtól melyben azt írja, hogy első közleményem nem jelent meg. Ebből azt gyanítom, hogy a levél, melyet Bombayban adtam föl, elveszett, mert ily sokáig lehetetlen, hogy késnék. Föltéve, hogy az első küldemény elveszett, de a helyesség kedvéért szükséges az utat elől kezdeni, mégegyszer írtam azt, s idezárva küldöm. Tessék az anyagot belátása szerint fölhasználni, s ha esetleg nem jól mozognék, arra postafordultával figyelmeztetni.

Czimem: Karl László K.U.K. Maschinen Moat auf S. M. Sek. "Kaiserin Elisabeth", durch Marina Section in Wien

Maradok őszinte tisztelője:
László Károly

Vajon miként vélekedhetett a Kossuth-hű százados fia viselkedéséről, aki a császári (az általa oly nagyon gyűlölt császári) vezér vagy zászlós hajón teljesített szolgálatot?

László Károly halála

A Kecskeméti Lapok így ír 1894 május 13-án

"Halálozás. Idős László Károly mérnök 1848-49-iki honvéd százados, egykor huzamos időig Kecskemét városi mérnöke, élete nyolcvanadik évében folyó hó 4-én Bátyán, hosszas szenvedés után elhunyt, honnan Foktőre vitték, ott 5-én délután temették el. A boldogult mérnök a szabadságharc leverése után Kossuth Lajossal ment emigrációba, kinek titkára, s hű kísérője volt…

A felnövekvő nemzedéknek például szolgálhat László Károly életútja, nemes értelemben vett fanatizmusa, hazaszeretete, még Amerikában is. Mert nemcsak Kecskemét környékén alkotott maradandóakat, hanem öregbítette Magyarország hírnevét az Amerikai Egyesült Államokban is. Emlékezzünk rá azért is mert májusban volt halálának 115., és most van a világosi fegyverletétel 150. évfordulója.

Szabó Pál Miklós

Kecskeméti közéleti lap
Köztér

Gymnastrada magyar módra

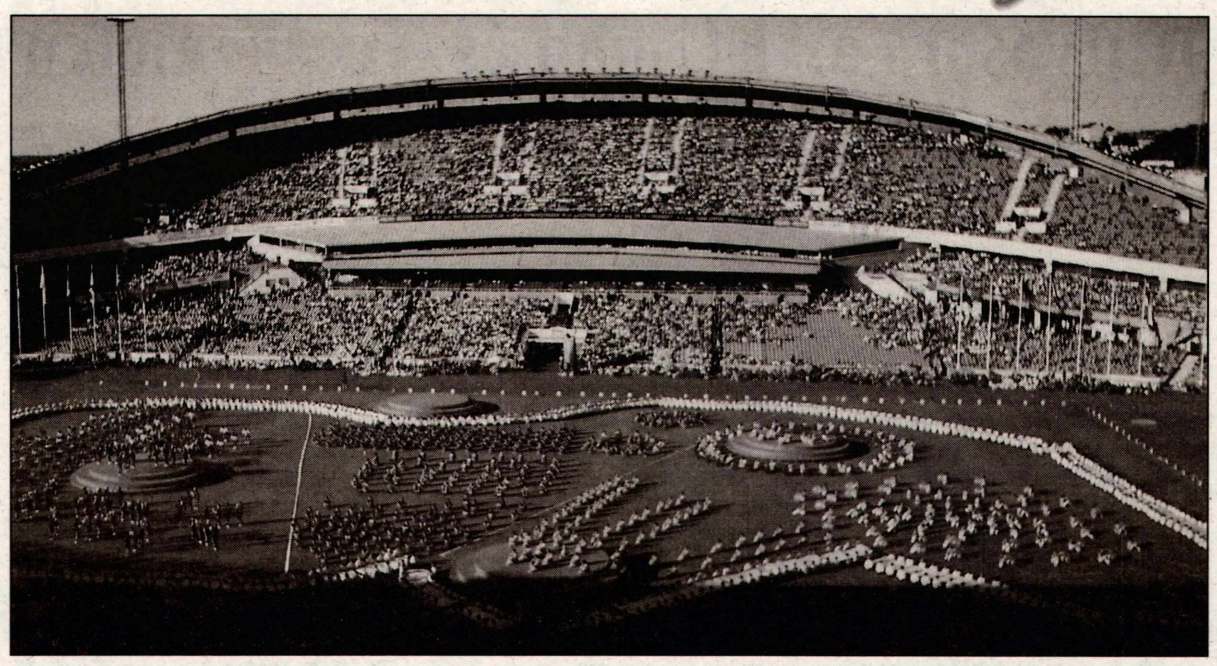

Magyarország 1979 óta nem vett részt a négyévenként megrendezésre kerülő gymnastrada világtalálkozón. Most húsz év szünet után sikerült egy maroknyi csapatnak kijutni Svédországba. A 23 fős küldöttség tagja volt 10 kecskeméti lány és Fekete Béla, a Bács-Kiskun Megyei Torna Szövetség főtitkára. A nálunk még nem éppen közismert sportágról és a világtalálkozóról őt kérdeztük.

- A gymnastrada elnevezés nagyon egyszerű fordításban utcák, terek tornáját jelenti. Alapvetően gimnasztikus, akrobatikus mozgásanyagra épülő zenés bemutató. Bizonyos tornászos alapképzettség kell hozzá. Azoknak, akik már abbahagyták a versenytornát, de még szívesen dolgoznának a sportágukban, levezetésképpen nagyon jó lehetőség a mozgásra. Azon túl, hogy kellemes időtöltés, az egészség megóvását is szolgálja.

Ezt az ágazatot a Magyar Torna Szövetség mellett működő általános torna szakbizottság irányította 1979-ig, majd közel két évtizedes szünet következett. Három éve, az országos szövetség tisztújító kongresszusán született egy elhatározás, hogy fel kellene újítani ezt a sokak számára nagyon kedves, látványos,

a közönséget szórakoztató szakágat. Az elhatározást tett követte. Megalakult a Magyar Torna Szövetség általános torna szakága. Vezetője Paczolai Gyula, a Kiskunhalasi Torna Club elnöke lett.

Néhányan mindjárt csatlakoztunk. A tiszaújvárosi Hunyadi Mátyás Általános Iskola leány tornászai, a győri fiúk, a kecskeméti Lánchíd volt és jelenlegi tornászai. Bálint Erika kolleganőmmel, aki maga is tagja a csapatnak, megkezdtük a felkészülést.

- Mi lett a folytatás?

- Először meg kellett próbálnunk kilépni az iskola falai közül. Nagy örömünkre több meghívást is kaptunk. Bemutatkoztunk a 98-as főtéri nyár műsorában, az Európa Jövője seregszemle, a Művelődési Központ gyermeknapi programjain. A jól sikerült fellépések híre gyorsan terjedt. Meghívtak bennünket a Magyar Torna Szövetség, a televízió 2-es adója, és a Nemzeti Sportcsarnok szervezésében a hagyományos éves záró torna gálára. Ez egy különleges esemény, nagy megtiszteltetés számunkra, hogy a tiszaújvárosiakkal és a győriekkel együtt részt vehettünk. Itt már úgy szerepeltünk, mint a magyar gymnastrada válogatott. Ugyanis a munkánk színvonalát figyelemmel kisérve időközben a szakemberek úgy ítélték meg, hogy ennek a három városnak a tornászai adják a válogatott gerincét. Próbáltuk népszerűsíteni is a városban és annak vonzáskörzetében a táncot. Ennek eredményeként idén, a Lánchíd Utcai Általános Iskola fennállásának 20. évfordulója tiszteletére rendezett programsorozatban helyet kapott a városi show-tánc bajnokság. Nagy volt az érdeklődés. 14 iskola 27 csoportja jelentkezett a versenyre. A három órás színes műsorra megtelt a sportcsarnok.

- Hogyan szervezik a válogatott felkészülését, hiszen a három város igen messze esik egymástól?

- Az eredményes munka érdekében elhatároztuk, hogy minden nyáron találkozunk valahol. Paczolai úr kezdeményezésére már évek óta megrendezésre kerül a Halasgym 2000 elnevezésű kunfehértói nyári tábor. Ehhez csatlakozott a gymnastrada válogatott. A hozott anyagokat itt dolgoztuk egységes egésszé. Kialakítottunk egy félórás közös programot. Ez adta az alapot arra, hogy kilátásba helyezzük a soron következő világtalálkozót. Részt vettünk az előkészítő regionális kongresszuson Bécsben, ahol kidolgoztuk Ausztria, Csehország, Szlovákia, Szlovénia és Magyarország együttes bemutató programját.

- Nem lehetett könnyű az utazást megszervezni...

- Nagyon nehéz utat kellett bejárni, mert egy új dolog, ami húsz éve nem volt, igen nehezen támogatható. Szerencsére a Svéd Torna Szövetség az ún. volt szocialista országok csoportjai költségének 30 %-át átvállalta. A hazai szövetség is a segítségünkre volt, polgármester úr a saját keretéből járult hozzá az úthoz és nem szabad megfeledkeznünk az áldozatvállaló szülőkről, akik az anyagiakon túl is nagyon sok segítséget nyújtottak.

- Hogy sikerült a 11. World Gymnastrada Göteborgban?

- 10 napot töltöttünk ott és úgy gondolom, mindannyian csodálatos élményekkel tértünk haza. A díszelőadáson a dunamenti országok közös fellépése nagy sikert aratott. Különösen tetszettek a közönségnek a nemzeti táncok. A magyar táncot vastapssal jutalmazták, melynek betanításában Halasi Zoltánné segített. Ezenkívül minden nap legalább 3-4 bemutatónk volt a város különböző helyein. A kintélő magyarok többször megnéztek bennünket és tetszésüket fejezték ki. Úgy éreztük, jó volt magyarnak lenni Svédországban.

43 ország szerepelt ezen a világtalálkozón. A legnagyobb létszámmal, 4300-an Svájcból érkeztek. Fantasztikus megnyitó és záróünnepség részesei voltunk, ahol 30 ezer sportoló vonult fel és tartott bemutatót 100 ezer néző előtt. A hivatalos programokon kívül megnéztük a várost. Házigazdáink tengeri hajózásra vittek bennünket. A svédek óramű pontosságú szervezése biztosította a résztvevők kitűnő hangulatát.

- Volt-e valamilyen személyes élménye?

- Mint a válogatottat kísérő vezető meghívást kaptam a brazilok és a japánok nemzeti programjára és fogadására. Két külön világot láthattam. A brazil karneváli hangulat éppen olyan óriási élmény volt, mint a japánok erőtől duzzadó akrobatikája.

- Milyen szakmai tapasztalatokat szereztek?

- Rendkívül fontos az a törekvése a Nemzetközi Torna Szövetség

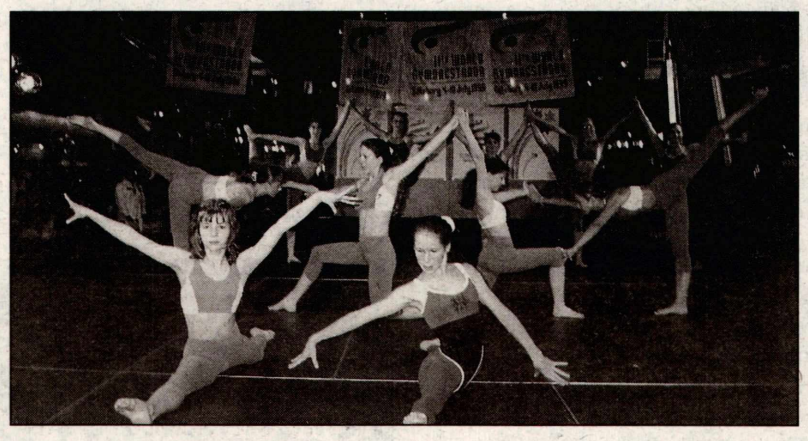

ilyen szakterülettel foglalkozó vezetőinek, hogy összehívja az érintetteket a világtalálkozó előtt egy évvel. Itt előzetesen egyeztetik a programokat és azután, amikor kint találkozunk a következő évben már csak össze kell csiszolni. A másik, ami nagy értékű szakmai dolog, hogy sokat tanultunk egymástól, ötleteket kaptunk és adtunk. 540 perces videofelvételt készítettünk, melynek zöme szakma. Mi egy kicsit féltünk attól, hogy a kis tornászokkal foglalkozzunk, kivigyük őket, de szinte minden nemzet csoportjának voltak fiataljai, hiszen ők jelentik a folytatást.

- Milyen bemutatókat terveznek a jövőben?

- Van egy olasz meghívásunk az ezredfordulóra. Riccioneban lesz egy nemzetközi "buli". Erre már új műsorszámokat tervezünk. Azután a cél 2003-ban a 12. World Gymnastrada Lisszabonban. Igaz hogy ez még messze van, de nagyon szeretnénk a várost, illetve Magyarországot hasonlóképpen képviselni, mint Göteborgban. Nem szabad megszűnni hagyni a szakágat, ne legyen mégegyszer húsz év szünet a magyar általános tornában!

A válogatott, nemzetközi programok mellett továbbra is nagyon fontosnak tartjuk, hogy az itthoni emberek, a minket támogatók lássák, mivel foglalkozunk és a hozzátartozók is megnézhessék a fellépéseinket.

A csapat tagjai voltak:

Bálint Erika, Mészáros Eliza, Csenki Zsuzsa, Nagy Ágnes, Györfi Erika, Nagy Kriszta, Koncz Brigitta, Polló Judit, Kőrös Henriett, Vépi Szilvia

Írta:
Zsámboki Anna

Ballószögön, jurtatáborban

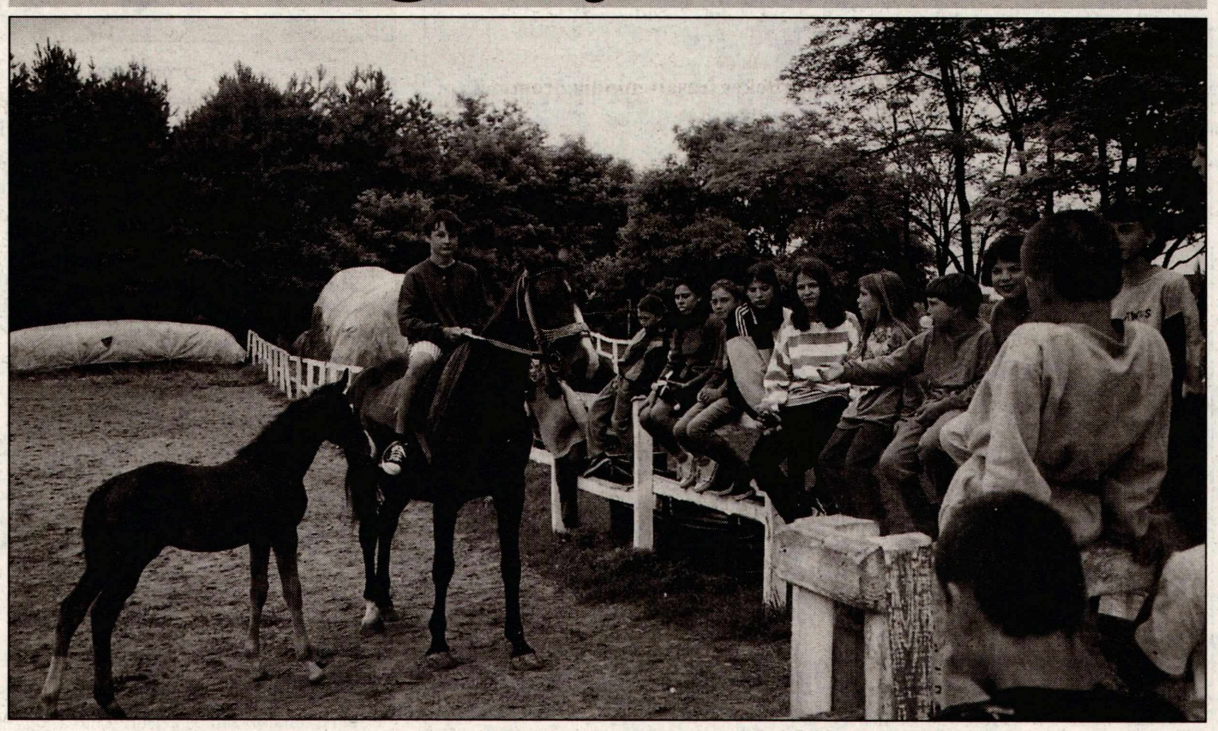

Holló Tibor lóháton. Mindenki sorra került a lovaglásban, még a bátortalanok is.

Hat nap nem sok a nyári szünidőből, de sok kecskeméti gyereknek még ennyi sem adatik, hogy új környezetben, szórakozva, pihenve töltse. Az I.sz Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat évek óta ezért szervezi meg a hátrányos helyzetű gyermekek táborozását. Két éve a ballószögi Gábor-tanya jurtatáborában töltenek egy hetet a gyerekek.

Hogy miként, arról sokat lehetne mesélni. Az természetes, hogy az állatokkal megismerkednek (kisnyúltól a páváig). Lehet lovagolni, kocsizni, fagyizni, persze emellett késsel-villával szabályosan bánni az asztalnál. Van barátkozás, gyermekviszály, rosszalkodás, születésnapi ünnep, vetélkedő, baleset, horzsolás, karcolás. Az egy főre jutó fogkrémfogyasztás növekedésében az éjjeli kimázolás szignifikánsan jelentkezik, ugyanis teli tubust senki nem vitt haza!

Táborozni jó, csak az a baj, hogy nagyon kevés az együtt töltött hat nap. Mennyi beszélgetés kezdődhetett volna el, ha több idő van rá! Azért mégse volt haszontalan az egész, sok minden kiderült a gyerekekről, hogy miként viselkednek például a rendkívüli helyzetekben. S ami a legfőbb tanulság: sokszor csodálkozunk ezeken a mai gyerekeken. Pedig hát olyanok ők, amilyen példát kapnak a felnőttektől. Szülőktől, tanároktól, ismerősöktől. Szóval, sokkal több szeretetet, odafigyelést várnak tőlünk, mint amennyit kapnak.

Mentségeink vannak, de nekik az kevés. Okosan, jól szeretni nekünk felnőtteknek kellene.

Próbálkozunk, ugye?

Kutyasors az EU-ban és Kecskeméten

Két komoly őrző-védő feladat mellett - csak így ruhástul - néha egy kis pihenőre is jut időm. Őrület ez az állandó meló…

Totó kutya vagyok. Gazdámmal a piacra küldtek bennünket. A kosárban remélem jut hely egy darab csontnak is.

Játékok háza augusztusban

Az e nyári kiránduló- és turista szezonban mindannyiunk gyermekkorának kedves és meghitt játékműfaja, a textiljátékok hagyományos ihletésű, ám mai megfogalmazású családja fogadja a SZÓRAKATÉNUSZ látogatóit. A július 10-ike óta eltelt időszakban számosan csodálták meg a Budapesten működő Népi Játék és Kismesterség Oktató Központ Hóbor Lajosné vezette tagozatán készült hallgatói remekeket. A kiállítás(sorozat) megálmodója s a kiállítás rendezője Kalmár Ágnes művészettörténész - ki maga is évek óta óraadó a népi mesterségek és művészetek szakközépiskolájában - 28 játékalkotó leány és asszony munkáját válogatta ki e tárlat céljaira. A kiállítók az ország legkülönbözőbb tájain élnek s alkotnak: Sopron és Győr, Zalaszentgrót és Alcsútdoboz, Kalocsa és Gyömrő, Ózd és Sajóvelezd jelzik a földrajzi koordinátákat, - sőt a szlovákiai Ipolybalogról (Balog nad Ip lom) való Lőrincz Andrea is elküldte játékait Kecskemétre. A lelkes kortársaink által tervezett textiljátékok kiállítása - hétfő kivételével - szeptember 5-ig naponta 10- és 12.30, valamint 13 és 17 óra között tekinthető meg. Az NKA támogatásának s Zalatnai Pál grafikusművész fantáziájának köszönhetően a Játékmúzeumban új, esztétikus, a magyar mellett német és angol nyelvű feliratokkal, kiállításismertetőkkel fogadja az idelátogatókat. Az intézmény "Vásárfia" Játékboltja pedig számos, csak itt kapható portékával szolgál nyitvatartási időben. A játékkészítő és kézműves műhely augusztus 14. és 29. között szombatonként és vasárnapokon kasírozás, növényi játékkészítés, batikolás és sárkányépítés témakörökben működik, míg hétközben az ügyeletes múzeumpedagógusok tartanak szünidei játékdélelőttöket.

Műhelyfoglalkozások szeptemberben

Szőrlabda-buba készítés 4-én 10-12, 14.30-17 óráig.
Pörgettyű, zugattyú készülhet 11-én 14.30-17 óráig, vasárnap 10-12 óráig.
Egyszerű szövés 18-án, 10-12, valamint 14.30-17 óráig.
Vasárnap, 19-én, lehet folytatni a s munkát, 10-12 óráig.
25-én 10-12 óráig bábuk, babák agyagjátékok készíthetők. Délután csak agyagozás: 14.30-17 óráig. 26-án délelőtt 10-12 óráig sárkányépítés.
három éves korig ingyenes gyerekeknek 51, felnőtteknek 100 forint a belépő
Szervezett csoportokat is várnak!

Ördögűzés

Az csupán a utópiában létezhet, hogy az ember belső fegyelme által vezérelve minden számára is előnyös szabályt, utasítást betart. Mert talán még abban a vágyott tökéletességben is bennünk lakik az ördög, aki, mint ez már közismert, az almafánál működni kezdett. És azóta, egyfolytában, egyre nagyobb hatékonysággal teszi a dolgát. Tessék csak megnézni a idevonatkozó statisztikákat.

Nézzük csak a lehetséges csábulások legártatlanabbját, a közlekedési szabályok áthággintását. E sorok írója hovatovább már sportot űz egy-két másodpercnyi időnyereség megszerzéséért a piros lámpánál. A Deák téri szolgáltatóház sarkán lévő zebránál szokott rendszeresen vétkezni.

Ám azon a reggelen a Tűzoltóság előtt járőröző rendőrökkel találkozott. Tetszenek emlékezni a járőröző rendőrökre?

Két méltóságteljes, barátságos arcú egyenruhás járja a várost. Váratlanul felbukkan olyan helyeken, ahol annak a bizonyos kis ördögnek csiklandhatnékja támad. Ám a rendőrjárőr láttán illan az ördög, nő a fegyelem.

Várok is türelmesen a járdán, dehogy lépek le pirosban az úttestre. S bár nem jön autó, megvárom, míg zöldül a lámpa. Irtóra szabályos, és büszke vagyok magamra, lám, betartom a szabályt. (Hogy miért csak külső kényszerre, a fene a bokámat, ez jóval később jut eszembe. Ezen sem ártana elgondolkodni egy kicsinyt!)

Átérve a túlsó partra, hátrafordulok, keresem a rendőrbácsikat, talán a mosolyért, amivel nyugtázzák ügyességemet.

Ám azok már a tisztiklubnál baktatnak, háttal nekem, nekünk.

Csalódott vagyok. Hát hiába győztem le magamban az ördögöt?

Nem lehetne megismételni az egészet?

Jönnének a reggeli csúcsforgalomban, megállnának, és néznék, milyen szép szabályosan közlekedünk. Ha többször játszanánk ugyanezt, talán az ördög is meggondolná magát.

Nem is szólva mirólunk, a gyarlókról.

Nagy Mária

TAVASZY NOÉMI festő-grafikusművész linó és vegyes technikájú, főleg a Bánk bán-hoz kötődő illusztrációiból nyílt Katona József-sorozat címmel kiállítás augusztus 13-án a Katona József Emlékházban. A jó hangulatú megnyitón dr. Sárközy István alpolgármester mondott köszöntőt. A kiállítás szeptember 30-ig tekinthető meg.

Szegények és csúnyák

Tűz ütött ki a minap az egyik Pákozdi csata utcai lakásban.

Ha jegyet szedtem volna, akkor most gazdag lennék.

A tömeg lassan, de biztosan gyülekezett. A tűzoltók szirénázva érkeztek a helyszínre.

A rendőrök is. A kék fény, és a szirénák üvöltése mindent elárasztott. A közönségen - amelynek létszáma addigra már felért egy közepes rock-koncertével - egyértelműen látszott a növekvő feszültség. Fejüket 60 fokos szögben hátrabillentve tekintetüket a nyolcadik emeletre szegezték, de még mindig nem láttak semmit! Ráadásul főműsoridőben! A környék lakosságának szemében kétségbeesés tükröződött. (Most mind itt állnak, és nézik a semmit, közben annak a szerencsétlennek meg elég a tévéje, szóval tőle sem tudják meg, hogy mi lett az esti film vége!)

- Mondjanak már valamit, valaki bennégett !? -kiáltozta egy asszony a tűzoltók felé, miközben lelki szemeivel (mivel a valódiakkal nem lát át a vasbetonon) már maga előtt látta a szénné égett holttesteket, és orrában érezte az égett hús szagát.

Ekkor valaki kiállt az erkélyére és lefényképezte a tűzoltóautó kosarában felfelé ereszkedő tűzoltókat.

Feszültség a csúcsponton.

A vasbeton még mindig nem átlátszó, ráadásul túl magasan is van. Nem baj. Fejek 60 fokban fixálva. Olyan kötés ez, amelyet ebben a pillanatban még egy "AZ ESMERALDÁT ÚJRA VETÍTENI KEZDIK!!" típusú mondat sem tudna feloldani.

És én itthagyom a kék fényben fürdőző nézősereget.

Végre kiszabadultak a betonketrecből, és most kábultan nézik a valóságot.

Holnap, mikor felébrednek, nagyon fájni fog a nyakuk.

Braunitzer Gábor

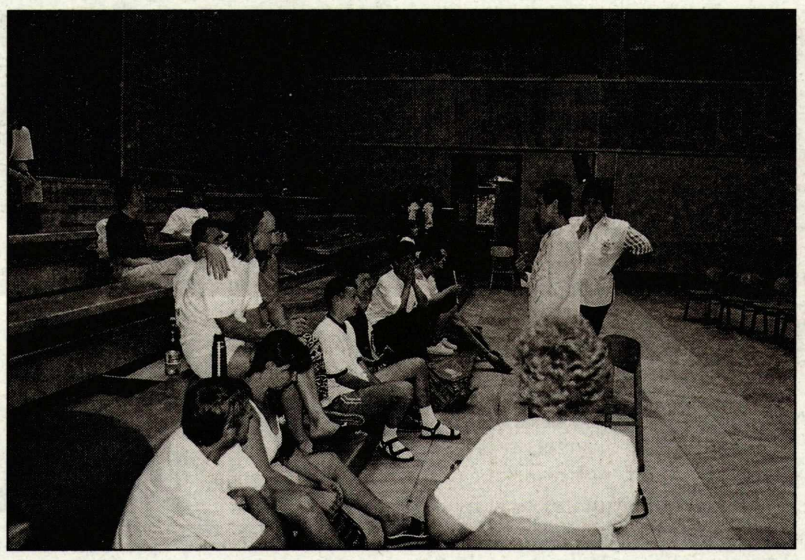

"Ezoterikus-hét" programot szervezett Sz. Mikus Edit (a kép jobb szélén) kecskeméti szexológus, reiki mester mintegy 30 fő érdeklődő részvételével, melynek helyszíne az Egészségügyi iskola volt. Bemutatók, előadások, meditációk - napi 6-8 program töltötte ki a zömmel kecskeméti résztvevő napjait. Mint Sz. Mikus Edit elmondta, ők a gyakorlatban is ténylegesen megvalósítják a szeretet, türelem, megértés oly sokak által hirdetett elveit.

Pályázaton nyert pénzből

A kecskeméti Önkormányzat a kultuszminisztérium által kiírt pályázaton nyert pénzből a Serház felújítását, valamint a Szentháromság temető rekonstrukcióját kezdheti el. Sajnos a Városháza és a színház nagyobb arányú felújításához nem sikerült pályázatból pénzt szerezni.

Hibásak a folyószámlák

Az APEH Bács-Kiskun megyei Járulékigazgatósága folyamatosan végzi a július 6-án hatályba lépett tb-folyószámlák rendezéséről szóló törvény rendelkezései alapján a tb-folyószámlák egyeztetését.

A tapasztalatok sajnos azt igazolják, hogy sok tekintetben nem egyformán értelmezik a járulékfizetők az e törvényben - 1999. évi 64. tv. (MK.57.sz.) előírt rendelkezéseket.

A kiküldött folyószámlák tájékoztató jellegűek és az 1999. január 31-ei állapotot tükrözik. Sajnos az átvett folyószámlák többnyire hibásak és nem a valós egyenleget mutatják. Az egyeztetés során megállapított korrekt egyenleg lesz az 1999. február 1-jei nyitóegyenleg. Erre a valós egyenlegre vonatkozik csak a fentiekben megjelölt törvény rendelkezései, mely szerint:

- Ha a járuléktőke tartozás a 10.000 Ft-ot nem haladja meg, akkor a tőketartozást, a késedelmi pótlékot és a bírság összegét a Bács-Kiskun megyei Járulékigazgatóság hivatalból törli. Az eljárás illetékmentes.
- Ha viszont az egyeztetés alkalmával a kimutatott valós tőketartozás nagyobb összegű, mint 10.000 Ft és a járulékfizető vállalja, hogy ezt az összeget 30 napon belül rendezi, akkor a késedelmi kamatot és/vagy a bírságot az APEH Járulékigazgatósága elengedi. Ezt azonban kérni kell és az eljárás illetékköteles.

Természetesen ez csak akkor követendő eljárás, ha az egyeztetés idején és azóta is fennáll a hátralék, ennek az az oka, hogy a befizetések mindig a legrégebbi tőke, illetve késedelmi pótlék, valamint bírság hátralékokra könyvelődnek a jogszabályi előírások miatt.

Az 1999. február 1-jével megnyitott új járulékfolyószámlákra azonban már nem terjed ki a törvény hatálya. Tehát az itt jelentkező tőketartozásra, már csak részletfizetési kérelem benyújtásával kérhet az ügyfél fizetési könnyítést különösen indokolt esetben.

Fontos tudni, hogy aki több járuléktörzsszámmal rendelkezik, annak tartozása törzsszámonként összeadódik és az így keletkezett hátralék összege vonatkozik a 10.000 Ft-os összeghatár.

ELŐREJELZÉS

aug. 22-26-ig

Reggelente erősen felhős, mérsékelten meleg idő. A délutáni és esti órákban elszórtan kialakuló záporral, zivatarral.

Becsült hőmérséklet
reggel: 10 és 16 C°
délután: 23 és 28 C°

27-31-ig:

Derült, meleg, strand idő. Délutántól néhol egy-egy zivatar kialakulhat.

Becsült hőmérséklet
reggel: 10 és 17 C°
délután: 26 és 32 C°

Készítette: Kiss Károly asztrometeorológus, TAX Oktatási Stúdió és Ingatlankezelő Iroda, Kecskemét

Moziból színház?

Az Árpád mozi sorsa végképp megpecsételődött, filmet ott már nem néz a kecskeméti közönség. Ám abban határozott a Közgyűlés, hogy csak kulturális hasznosítása lehetséges az épületnek. Hogy kamaraszínház is lehetne, annak örül a színház vezetősége, mindenesetre az előzetes tárgyalások már megkezdődhetnek.

Lapunk megvásárolható a város és környéke újságárusító helyein, ingyen hozzáférhető a közintézményekben, valamint ingyen megrendelhető a szerkesztőség címén, telefonján.

Lapzárta: 15-én, megjelenés 20-án

Köztér
Kecskeméti közéleti lap
Alapította: Kerényi György
Szerkesztő: Nagy Mária
A szerkesztőség címe: 6001 Kecskemét pf.: 483. Ceglédi út 38. Tel./Fax: 76/410-260, 485-720. Telefon: 06-30/928-25-17
Támogatóink: Autóüveg Kft., Canada Petrol, Elektrocenter (K.E.K. Kft.), Humán Kft., Zephyr Kft. és még többen.
Kiadja: az Extra Piac Kft. 6000 Kecskemét, Petőfi S. u. 1/a. Felelős kiadó: Székely Zsolt. Előkészítés: Hegedűs József.
99 1472 – Közlönynyomda, Lajosmizse
Felelős vezető: Burján Norbert igazgató
ISSN 1418-9712
A fotókat Haydu Tamás készítette